

Dragi prijatelj,

v zadnjem pismu me rotiš, naj napišem kaj več o domovini tvojih očetov. Praviš, da veliko zveš o Jugoslaviji, vseeno pa vsega ne moreš razumeti, ker živiš pač v drugačni družbi in v svojstvenem okolju, kjer ima jo delo, proizvajalec, upravljanje, ustava in druge podobne kategorije čisto drugačen pomen kot v Jugoslaviji. Zato bi rad, da bi ti o vsem tem kaj več povedal, ne da bi skoparil z besedami in s čim bolj otipljivimi podatki.

Rad ti ustrezem, čeprav se bojim, da bo pismo le blede slika tistega, kar se dogaja v Jugoslaviji. Že vnaprej pa te prosim, da mi ne zameriš, če bom včasih preveč pod vtisom vsega tega, kar doživljam. Letošnje leto je zares leto velikih dogodkov, ki zadevajo vsakega izmed nas. Če bom govoril torej predvsem o dosežkih v povojnem času, o korenitih ustavnih spremembah in o drugih pozitivnih gibanjih v naši družbi, to nikakor ne pomeni, da pri nas ni ničesar, kar bi bilo vredno graje. Pri vsem tem velikanskem napredku, ki ga priganjamo čedalje hitreje, dela-

nici in v drugih delovnih skupnostih nič več ne gospodarita ne kapitalist ne država, temveč delovni ljudje sami. Oni sami neposredno vplivajo na svoj materialni položaj. Od njih je odvisno, kako bo napredoval posameznik in kakšen bo napredek družbe kot celote. Sami so svoje sreče kovači.

Razumljivo, da ima delo v taki skupnosti, kjer med proizvajalci in proizvodnimi sredstvi ni več posrednikov — ne kapitalistov ne državnega aparata, novo, višjo ceno. Delo, ki ustvarja rakete, ki pogosto švistnejo pro-

PRVOMAJSKO PISMO

ti nebu, je že samo po sebi nekaj čudovitega. Kadar pa je tako delo največja moralna vrednota, po kateri skupnost odmerja položaj človeka v družbi in ki služi osebnim srečjem človekovi, je njegov pomen še večji.

Tujec, s katerim sva se nekoč pogovarjala o jugoslovanski stvarnosti, se je čudil, kako da smo tako ponosni na dosežen razvoj, ko pa moramo hkrati priznati, da naša dežela še daleč ni tako

Praznik osvobojenega dela

mo tudi napake. Teh ne skrivamo pred nikomer. O njih govorimo odkrito in si krčevito prizadevamo, da bi jih bilo iz dneva v dan manj.

NAJPREJ: ZAKAJ PRAZNIK DELA?

Res je, da je človek suženj dela. Ta resnica pa ni veljavna za vse večne čase. Kakor po eni strani delo zaslužuje človeka, tako po drugi strani ustvarja tudi pogoje, da bi se človek otresel spon tega suženjstva in postal svobodna osebnost, ki mu je delo potreba. Temu procesu smo priča v Jugoslaviji, kjer postaja delo največja ljudska vrednota. To pa je mogoče zato, ker se najemni delavci spreminjajo v neposredne upravljavce proizvodnje in delitve. Prevedeno v razumljivejši jezik bi se temu reklo, da v tovarni, šoli, bolniš-

razvita kot na primer Nemčija, Francija in druge industrijske dežele. In mi je zastavil vprašanje: ali izvira ta ponos iz preprostega dejstva, da je pač jugoslovansko ljudstvo ustvarilo vse to s svojimi lastnimi rokami, brez izkoriščanja drugih narodov, brez priseljenec iz vse Evrope, kakor na primer v ZDA, brez osvajaških vojn in tako dalje? Odgovoril sem mu, da ne gre samo za to, čeprav je tudi v tem veliko resnice. Socializma ne smemo videti samo v tovarnah, cestah, železnicah in tudi ne samo v »večjem kosu kruha«. Graditev socializma ne pomeni samo ekonomske krepite družbe, temveč tudi razvijanje novih medsebojnih odnosov ljudi — brez izkoriščanja človeka po človeku. Pri nas gradimo tako skupnost, kjer bodo ljudje svobod-

no urejali svoje zadeve brez sile nad njimi. Že sedaj, čeprav seveda država še ni povsem odpravljena, je čedalje več zadev, ki jih urejajo ljudje — neposredno ali posredno, ne da bi jih kdo k temu prisiljeval, se pravi svobodno, na podlagi spoznanjih koristi in občutka medsebojne povezanosti.

(Nadaljevanje na 3. str.)

ZA PRVI MAJ, MEDNARODNI PRAZNIK DELA, ISKRENO ČESTITAMO VSEM NAROČNIKOM, BRALCEM, SODELAVCEM IN PRIJATELJEM NAŠEGA TEDNIKA, MEDOBČINSKEGA GLASNIKA SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA DOLENJSKE IN SPODNJEGA POSAVJA!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA
DOLENJSKEGA LISTA

SEVNICA: skoraj 5 milijard dinarjev v investicije

Družbeni plan sevnške občine za leto 1963, sprejet na nedavni seji obeh zborov ObLO, predvideva porast družbenega bruto produkta za 20,2 odstotka, družbenega produkta za 15,1 in narodnega dohodka za 15,4 odstotka, pri čemer se bo narodni dohodek na enega občana povečal za 15,4 odstotka.

Posamezne panoge bodo takole povečale svojo proizvodnjo oziroma dejavnost: industrija bo ustvarila za 24 odst. več kot v letu 1962, kmetijstvo pa za 10,1 odst. več, promet 2,8 odst., trgovina 8,1 odst., gostinstvo za 20,4 odst. in obrt za 4 odstotke več kot leto dni prej; manjše planne imata le gozdarstvo (0,6 odst. manj) in gradbeništvo (12,7 odst. manj).

Ob tolikšnem povečanju proizvodnje menijo, da se bo lahko povečal tudi izvoz. Zato je izvozni plan za 7,6 odstotka večji od lanskega, vseh proizvodov pa nameravajo izvoziti za več kot 205 milijonov deviznih dinarjev. V izvozu bodo udeležene predvsem tri panoge, od katerih namerava industrija izvoziti za 83,2 milijona deviznih dinarjev svojih izdelkov, kmetijstvo za 85,9 milijona in obrt za 36 milijonov deviznih dinarjev.

Iz plana je razvidno, da izvažajo občina pretežno žagan les, živino, hmelj, lesne polizdelke in ostale proizvode, zato so temu primerno prikrojili tudi razporeditev investicijskih sredstev v letu 1963. Skupaj nameravajo v razvoj občine vložiti 4,845 milijarde dinarjev, in sicer 70 odstotkov teh sredstev v gospodarske in 30 odstotkov v negospodarske investicije. Največ investicij bodo potrebovala podjetja, ki imajo v načrtu rekonstrukcijo oziroma razširitev proizvodnih prostorov in nabavo nove opreme: »Me-

talna« v Krmelju, »Jugotaina«, »Kopitarna«, mizar-ska zadruga in Konfekcija »Jutranjka« v Sevnici, pa tudi KZ v Sevnici in Tržišču oziroma Sentjanžu.

Negospodarske investicije bodo vlagali predvsem v stanovanjsko izgradnjo (npr. dva 20-stanovanjska stolpca v Sevnici, 4-stanovanjski blok v Tržišču itd.), komunalno dejavnost (dograditev in popravilo cest, ureditev vodovodov, javne razsvetljave in podobno), zdravstvo, socialno varstvo in druge panoge.

Po planu proračunskih sredstev se bo za financiranje teh in drugih dejavnosti nabralo v letu 1963 344,6 milijona dinarjev dohodkov, od tega samo za šolski sklad 114,3 milijona dinarjev.

V razpravi so odborniki dejali, da je tudi letos več potreb kot možnosti, da bi lahko izpolnili vse planske naloge. Zato bo treba dobro gospodariti in z največjim občutkom za varčevanje razporediti denar tja, kjer je najbolj potreben. Navedli so vrsto želja in predlogov, kako bi se sredstva uporabila najbolj pametno. Ker sta plan in proračun (ta še posebno) znatno bolj napeta kot druga leta, ju bo možno doseči le tedaj, če se bodo združila vsa prizadevanja činiteljev, ki so odgovorni za napredek v občini, naposled pa ne bi smeli tudi mimo občanov kot neposrednih proizvajalcev in potrošnikov materialnih dobrin. Zlasti so v tem okviru zadolžene gospodarske organizacije, da z izboljšavo proizvodnih in drugih pogojev dosežejo čim večje uspehe. Spričo tega pa bo ob mobilizaciji vseh sil in posameznikov možno narediti celo več, kot določa planska obveznost občine za leto 1962.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Valovi sprememb v arabskem svetu so zapljuskali tudi preko dobro zastraženih meja Jordanije ter razgibali ljudstvo te male arabske dežele. Že nekaj dni so v raznih mestih velike demonstracije, demonstranti so nosili na stotine slik predsednika Naserja ter vzklikali arabski enotnosti. Policija je streljala v demonstrante, tekla je kri, bili so mrtvi in ranjeni...

V dveh tednih so se izmenjale tri vlade, kralj je razpustil parlament in napovedal nove volitve. Poročajo, da je precej poslanev in raznih političnih osebnosti v zaporih. Po vsej Jordaniji vlada teror ter se polnijo zapori. Kralj Husein poskuša ponovno taktizirati in manevrirati. Med tem ko je nastopil proti demonstrantom z silo orožja pa je po drugi strani začel dajati izjave, da je namen Jordanije sodelovati z bratskimi arabskimi narodi. Toda, kot kaže, je ta taktika že tako kompromitirana, da mu ničesar ne verjamejo, in tudi v Kairu, kamor so bile prav tako naslovljene njegove besede so ostali gluhi ter njegove izjave niso vzeli resno.

Konservativne sile skušajo z vsemi sredstvi obdržati svoje dosedanje pozicije in privilegije. Toda kot kaže dogodki zadnjih dni je kriza zelo globoka, temelji hašemskega kraljestva so tako izpodvedeni, da je samo še vprašanje časa, kdaj se bo zrušila polfevdalna kraljevska vladavina. Zelo malo je upanja, da bi z dosedanj

taktiko lahko dosegli dolgotrajen kompromis. Ni upati, da bi se lahko kraljevina Jordanija obdržala kot otoček sredi sprememb in splošnega previranja v arabskem svetu.

Kriza v Jordaniji ima več vzrokov. Med najvažnejšimi je predvsem široko nezadovoljstvo z dosedanjim nadvladujočim režimom. Spremembe v bližnjih arabskih državah, ustvaritev federalne unije Egipta, Iraka in Siri-

pa je v tem, da bi dali udarec politiki miroljubne koeksistence.

O Laosu razpravljajo v Washingtonu, Londonu, Moskvi in drugod. In ta mala država povzroča v svetu veliko zaskrbljenost. Kenney je poslal v Moskvo svojega posebnega odposlanca Harrimana, ki je izvil premieru Hruščovu poslanico o Laosu. Hruščov se je razgovarjal o Laosu s Harrimanom in po razgovoru so izdali sporo-

Kriza v Jordaniji

je, konsolidacija režima v Jemenu, vse to je vplivalo, da se je nezadovoljstvo z sedanjim stanjem še povečalo.

Mnoga znamenja kažejo, da je globoka kriza, ki pretresa Jordanijo, začetek dokončnega obračuna s polfevdalno vladavino, ki je bila vedno važna figura v petrolejski igri tujih sil na šahovnici Srednjega Vzhoda.

Ali se Laos, mala država jugovzhodne Azije, vrača na staro in lahko pričakujemo, da bo ponovno izbruhnila državljanska vojna? Poročila v zadnjih dneh govorijo o stalnih spopadih v Dolini vrčev. Te spopade razlagajo politični opazovalci, da so jih umetno povzročili od zunaj. Namen

čilo, v katerem je rečeno, da sta ZDA in ZSSR odločeni braniti laosko nevtralnost in neodvisnost. Ta izjava je brez dvoma ohrabrujoče znamenje. In to še toliko bolj, ker je prišlo tudi do nekaterih drugih pobud za rešitev nekaterih vprašanj ter sta obe državi, kot kaže, zainteresirani, da se ne bi napetost povečala, da ne bi laosko krizo izkoristili ekstremni mednarodni faktorji za svoje namene.

Verjetno v Laosu ne bo prišlo do takih zaostritev kot v preteklosti. To ni samo vprašanje Laosa, gre za koeksistenco in neangažiranost in zato se mora prej ali slej rešiti to vprašanje s pomiritvijo.

KRŠKO: proračunu bo manjkalo 40 milijonov

Oba zbora ObLO v Vidmu-Krškem sta na zadnji seji (13. aprila) razčlenjevala gospodarske in druge dosežke občine v prvih treh mesecih letošnjega leta. Ugotovila sta, da je industrija v tem času uresničila 99% četrtletnih nalog, kmetijstvo 94 odst., promet 89 odst., gradbeništvo 57 odst., gostinstvo 91 odst., trgovina 87 odst. in obrt 83 odstotkov. Gospodarsko skupaj je svoj četrtletni plan izpolnilo le s 95 odstotki, vendar je doseglo za 6 odstotkov boljše uspeh kot v istem času preteklega leta. Posamezna industrijska podjetja so si ob četrtletju napisala takole »spričevalo«: elektrarna v Brestanici je proizvedla 4 odstotke električne energije več, kot se je obvezala s planom (23,7 odstotka letnega plana); rudnik na Senovem je svoje četrtletne naloge uresničil s 117 odstotki (29 odst. letnega plana); tovarna čokolade »Imperial« je tromesečni plan dosegla (25. odst. letnega plana); tovarna celuloze in papirja pa je kljub težavam v prvih dveh mesecih, ko je dobivala le 50 odstotkov potrebnih surovin, v tretjem mesecu letošnjega leta četrtletni plan preseгла za 25 odstotkov. Ostala industrijska podjetja so glede tega precej na slabšem, saj na primer »Kovinarsko« precej onemogočajo neprimerni obratni prostori, druge gospodarske organizacije pa so pretežno zelo odvisne od svoje »sezone«. Tu in tam dobri in spodbudni rezultati pa seveda ne rešujejo povprečja dosežkov v prvem četrtletju. Odborniki so ugotavljali, da naloge niso v celoti izpolnjene tudi zato, ker gospodarske organizacije niso znale izkoristiti vseh možnosti za večjo proiz-

vodnjo. Vse kaže, da se bo proizvodnja podobno kot preteklo leto uspešno razvijala šele po intervenciji oblastnih in političnih predstavnikov. S tem v zvezi pa bi bilo potrebno, da bi se enkrat spomnili organe delavskega samoupravljanja in druge činitele v podjetju, naj začno ukrepati, če nečajo, da se ne bo ponovila lanskeletna praksa.

Tudi proračunski plan ni najboljše uresničen. V prvem tromesečju znašajo vplačila le 230,57 milijona dinarjev, kar je le 25,6 odstotka četrtletnega plana. Prepocasi doteka zlasti dohodnina od kmetijstva in samostojnih poklicev ter premoženja. Proračunskih izdatkov je bilo izkoristitih le 14,5 odstotka, dasiravno bi bilo realno, če bi jih izkoristili 25-odstotno. Izdatki se trošijo le

ob upoštevanju maksimalnega varčevanja. To je treba poudariti posebno zato, ker zaradi različnih izpadov pri dohodkih že zdaj lahko ugotovimo, da bo imela občina okrog 40 milijonov manj dohodkov, kot je bilo predvideno po planu.

Več kupcev – višja cena

22. aprila je bil na novomeškem sejnišču sejem za prašiče, ki pa ni bil posebno dobro obiskan. Kupcev je bilo precej, na voljo pa le 642 prašičev, od katerih so jih kupili 592, se pravi da so bili skoro vsi prodani. Zivnorejci so iskristili veliko povpraševanje in s ceno takoj poskočili. Tokrat so zahtevali za mlade prašičke 6.500 do 9.000 din.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Iz vse Slovenije prihajajo poročila o veliki udeležbi volivcev na zborih, katerih namen ni le izbor kandidatov, ampak pomenijo več: dogovor o doseženem in bodočem. Občani pretresajo dobre in slabe izkušnje iz dosedanjega razvoja. Če pri tem dajo poseben poudarek dosežkom zadnjih petih let, tega ne delajo zato, ker bi se hvalili, temveč zato, ker je tak obračun potreben, da bi lahko ugotovili, do kam so prišli in kam je treba usmeriti korak prihodnosti. Taka bilanca pa ima še tole dobro lastnost: sprostila bo številne pobude volivcev bodočim občinskim skupščinam in predstaviškim telesom višjih družbenopolitičnih skupnosti. Prav tako pa bo opozorila tudi na probleme, ki jim bo treba v prihodnje posvetiti več pozornosti.

Po prvih ocenah je bilo v vsej Sloveniji že več kot polovico vseh zborov volivcev. Sodeč po doslej predlaganih kandidatih, seveda, če jih bodo podprli tudi na drugih zborih, bodo bodoče občinske skupščine znatno pomlajene. Med predlaganimi kandidati je tudi mnogo več neposrednih proizvajalcev, med njimi tudi precej tehnične inteligence in žensk. Omeniti je treba še to, da se volivci ne zadovoljijo s predlogom za določenega kandidata, kakor je podan, ampak hočejo vedeti še več o njegovi dosednji aktivnosti, o uspehih na delovnem mestu, o ugledu, ki ga uživa itd.

Volivci v Ljubljani so se odločili, da bo njihov kandidat za zveznega poslanca Miha Marinko, sekretar CK ZKS. V Ljubljani kandidira tudi Vida Tomšič, dosedanja predsednica republiške skupščine. Boris Kraigher, predsednik odbora ZIS za splošna gospodarska vprašanja kandidira v Mariboru.

V Zveznem izvršnem svetu, prav tako tudi v republiških vodstvih, so bile izvršene številne personalne spremembe. Za člane ZIS in na druga vodilna mesta so bili imenovani novi kadri, ki so doslej delali v republiškem merilu. To je povsem v skladu oziroma v duhu z načelom rotacije kadrov na vodilnih mestih. Te spremembe so bile izvršene že zdaj, da bi med predvolilno dejavnostjo in do sklicanja nove zvezne skupščine zagotovili nepretrgano delo zvezne uprave.

V Ljubljani je bilo republiško posvetovanje o problemih gradbeništva, ki se ga je udeležil tudi Stane Kavčič, predsednik Zveze sindikatov Slovenije. Na posvetovanju so govorili o nelojalni konkurenci med nekaterimi gradbenimi podjetji, ki v ponudbah na natečajih navajajo cene, s katerimi ne pokrijejo niti proizvodnih stroškov. Opozorili so tudi na problem ekstenzivne usmerjenosti gradbenih podjetij, ki povečujejo obseg svoje dejavnosti predvsem z zaposlovanjem nove delovne sile, namesto z uvajanjem mehanizacije in sploh z modernizacijo poslovanja. Zaradi tega je v gradbeništvu občuten pojav fluktuacije delovne sile: vsako leto se zamenja okrog 50 odstotkov delavcev. Posledica tega je tudi nizka akumulativnost, ki se kaže v majhnih skladih. Pri 63 milijardah dinarjev celotnega dohodka so lani gradbena podjetja naše republike ustvarila le 778 milijonov dinarjev neto skladov.

Na posvetovanju predstavnikov štirih naših jedrskih institutov so govorili o možnostih uporabe rezultatov, ki jih dosegamo na področju

DOGOVORI O DOSEŽENEM IN BODOČEM

ju jedrskih raziskav. Instituti bi lahko nudili še več pomoči gospodarskim organizacijam pri ureditvi mernih laboratorijev in naprav, ki jih je sedaj premalo, čeravno brez njih sodobna industrija ne more več. — Na ustanovnem sestanku predstavnikov slovenskih raziskovalnih organizacij so se odločili za ustanovitev Zveze raziskovalnih organizacij SR Slovenije. Njene naloge izvirajo iz dosedanjega neurejenega položaja raziskovalnih organizacij SR Slovenije. Zveza bo lahko marsikaj storila za večjo koordinacijo na področju znanstvenih raziskav, za učinkovitejšo vključevanje raziskovalne dejavnosti v planiranje in na večje sodelovanje raziskovalnih organizacij z vsem gospodarstvom.

V prvem četrtletju je bila industrijska proizvodnja v Jugoslaviji za 11 odstotkov večja kakor lani in je znašala 23 odstotkov planirane letne proizvodnje. Na tujih trgih smo v treh mesecih prodali za 51 milijard dinarjev blaga ali za 10,5 milijarde dinarjev več kakor lani. Kljub doseženemu uspehu pa je izpolnjevanje letošnjih planskih nalog odprlo nove probleme: prišlo je do znatnega zaostajanja proizvodnje v lesni in strojni industriji ter v industriji barvastih kovin.

Letošnji zagrebški velesejem so zaključili z razveseljivo bilanco: to žarišče poslovne dejavnosti in barometer gibanja našega gospodarstva so obiskali gospodarstveniki iz več kot 40 držav. V okviru velesejmskih prireditev so bila razna strokovna posvetovanja, ki se jih je udeležilo okrog 2500 strokovnjakov. To dokazuje, da ta pomembna gospodarska prireditev že zdavnaj nima več le manifestativnega značaja, ampak postaja vsakoletno središče mednarodne poslovne dejavnosti.

Jugoslovanska kmetijska banka bo zaostila pogoje za dajanje kreditov. Po eni strani bodo pogoji ugodnejši, ker bodo kmetijske organizacije lahko dobile kredit brez natečaja, prek neposrednih razgovorov z banko, po drugi strani pa bodo ti pogoji še strožji, ker kredita ne bodo mogle dobiti organizacije, ki delajo z izgubo.

Zaradi boljše zaščite zdravja matere in otroka so zvezni organi predlagali spremembo predpisov. Doslej je porodnica lahko nastopila poročniški dopust tudi šele po porodu, kar je seveda kvarno vplivalo na zdravje tako matere kakor tudi otroka. Po novem, če bo bodoča skupščina osvojila predlog, bo morala porodnica nastopiti dopust vsaj tri tedne pred porodom. Po porodu ne bo mogla izkoristiti poročniškega dopusta v celoti.

Na cestah Slovenije je po grobih cenitvah za okrog 5 milijard dinarjev škoda. Zaradi tako velike škode, ki jo je dolga in huda zima povzročila cestnemu omrežju, ni mogoče odstraniti posledice v kratkem času, kakor to želijo uporabniki cest. Predvideno je, da bodo popravili ceste najkasneje do 30. junija.

Za 1. maj pozdravljajo

Vojaki Martin Pavlin iz Gor. Vrhnjice, Slavko Hočevar iz Dol. Gradišča, Jože Jakše iz Orehovice, Martin Flis iz Brestanice, zdaj pri vojaki v Titogradu, pozdravljajo vse prijatelje in prijateljice na Dolenjskem ter jim želijo mnogo razvedrila za prvo-majске praznike.

Službo dobila dva TRAKTORISTA

na Kmetijskem obratu
Novo mesto v Zalogu.

Vse ostalo po dogovoru.

Kmetijsko gozdarski predelovalni kombinat NOVO MESTO

OBVESTILO Urar ZDRAVKO BUDNA v Novem mestu je preselil svojo delavnico

v hišo na Glavnem trgu 18,
vhod skozi vežo med Karasom in Ljubljanskim
dnevnikom.

SE PRIPOROČA!

PRAZNIK OSVOBOJENEGA DELA

(Nadaljevanje s 1. str.)

Zanima te, koliko Jugoslovanov sodeluje v najrazličnejših organih družbenega samoupravljanja. Stevilka je zelo velika: 750 tisoč delovnih ljudi, se pravi vsak sedemnajsti delovni človek. To je brez članov hišnih svetov, v katerih dela nadaljnjih 150 tisoč občanov. V razne organe oblasti, od krajevnih odborov do Zvezne ljudske skupščine, je bilo izvoljenih 311 tisoč državljanov. V delavskih svetih je 217 tisoč proizvajalcev.

V deželi upravljalcev je prvi maj resnično praznik dela, toda ne le dela, ki ustvarja čudovite proizvo-

de, temveč tudi dela, ki je osvobojeno mezdnih spon. V pogojih osvobojenega dela — na podlagi družbenega samoupravljanja in socialističnega demokratizma — je mogoče uspešno usklajevati osebne in skupne interese. Osvobojeno delo omogoča nesluten napredek proizvodnje, ker sprošča vse ustvarjalne sposobnosti človeka. Prvi maj je pri nas praznik takega dela. Hkrati je spodbuda in podpora vsem tistim delavcem kjerkoli na zemeljski krogli, ki jim pomeni prvi maj manifestacijo in strnitev sil za boj proti izkoriščanju, za novo, pravičnejšo družbo.

jo je predstavljal narodni dohodek, zajemali takole: 52 odstotkov za osebno potrošnjo, 13,1 odstotka za splošno potrošnjo in 34,7 odstotka za bruto investicije. Zadnja postavka je, kakor vidiš, zelo velika. Temu delu narodnega do-

hodka se zavestno odreka-mo danes, da bi bolje živel jutri. Toda danes je mnogo bolj kot včeraj. Pri nas socializem ni nekakšen abstraktni cilj, za katerega se je treba ves žrtvovati, ne da bi užival sadove tudi že danes.

Odpravljamo razločke v razvisti posameznih republik

Ni mogoče čez noč odpraviti razločkov, ki obstajajo v gospodarski razvisti posameznih republik, a trudimo se, da bi jih postopoma zmanjševali. To dokazuje med drugimi tudi podatek, da je industrija Makedonije danes desetkrat bolj razvita kot je bila pred vojno, industrijsko proizvodnjo v Crni gori pa so več kot podvajsetorili. Ne smemo pa misliti, da industrija v Sloveniji stagnira in da čakamo, da nas bodo drugi dohiteli. To bi bil nesmisel. Od tega ne bi imeli koristi ne jugoslovanska skupnost kot celota ne posamezne manj razvite republike. V resnici se je tudi industrijska proizvodnja v naši republiki povečala v povojnem času za več kot 4,5-krat.

Morda boš spet pomislil: ali ni morda zmanjšan učinek vsega tega povečanja proizvodnje zaradi povečanja prebivalstva? Na primerih nekaterih proizvodov bom dokazal, da je tudi povečanje proizvodnje po prebivalcu izredno. Pred vojno je prišlo na prebivalca le 432 kg premoga, lani že 1.311 kilogramov. Nafta so načrpali vsega 1000 ton, danes več kot poldrugi milijon ton ali 81 kg na prebivalca. Toliko proizvedemo tudi jekla: 6-krat več po prebivalcu. Z meter širokim trakom tekstilne tkanine, ko-

likor so je izdelali pred vojno, bi lahko trikrat ovili našo zemljo. Tekstilna industrija je lani izdelala toliko raznih tkanin, da bi s takim trakom ovili zemljo že devetkrat. Na prebivalca je prišlo v stari Jugoslaviji 7,8 kv. metra, lani pa 18,3 kv. metra raznih tkanin. Pred vojno je prišlo na enega prebivalca komaj 0,6 para razne obutve, lani že 1,7 para. Proizvodnja sladkorja se je povečala od 7 na 12 kilogramov na prebivalca.

Industrija pred vojno ne katerih proizvodov sploh ni zmogla, na primer traktorjev, kamionov, avtomobilov, motornih koles, radijskih sprejemnikov, hladilnikov, televizorjev itd. Nekatere panoge industrije so bile slabo razvite. To razkriva podatek, da se je povečala proizvodnja na primer nafte za 27-krat, električne energije za desetkrat, metalne industrije za devetkrat, kemične industrije za 9-krat, proizvodnja papirja pa šestkrat in tako dalje. Vse to zgovorno dokazuje, da se je jugoslovansko gospodarstvo spremenilo iz temeljev. To ni več dežela, ki je izvažala ceno rudo, da je lahko uvažala drago industrijsko blago. Finalni proizvodi mlade jugoslovanske industrije, ki jih industrija stare Jugoslavije ni zmogla, so danes iskani po vsem svetu.

Kaj je to družbeni standard?

Bojazen, ki sem jo izrazil v uvodu, je bila upravičena. Res se bojim, da si iz tega, kar sem doslej napisal, ne boš mogel ustvariti niti približne podobe doseženega napredka. Nisem namreč še nič povedal o drugi vrsti potrošnje — družbenem standardu. Imamo namreč tudi dobrine, ki jih ne trošimo vsak zase, temveč več ljudi skupaj. To so šole, domovi oddih, knjižnice, kinematografi, gledališča in podobno. Tej vrsti posvečamo v socialistični družbi posebno pozornost.

Preletimo bežno le nekaj števk oziroma primerjav: osnovnih šol je bilo pred vojno komaj 9.190, lani jih je bilo že 14.568. Hitra rast industrije je terjala tudi

večjo skrb vzgoji tehničnega in strokovnega srednjega kadra: število teh šol se je povečalo od 53 na 490. Lani je diplomiralo sedemkrat več študentov kot v šolskem letu 1938-39. Število kinematografov se je povečalo od 413 na 1.638, število obiskovalcev pa za šestkrat.

Skokovito gre navzgor naraščanje motornih vozil, tega merila standarda sodobnega človeka. Medtem ko je bilo leta 1959 le 39.022 osebnih avtomobilov, jih je bilo lani že 99.130. Število motornih koles se je povečalo od 54.517 na 92.536. Vsako leto potuje z vlakom 190 milijonov ljudi. Letno sežidamo okrog 100 tisoč novih stanovanj. Zdravstveno zavarovanje zajema že domala vse prebivalstvo.

Milena Grubič obdeluje v »METALU« v Jesenicah na Dolenjskem s polirnim strojem kovinske dele električnih vtičnikov.

Vlado Grmšek reže pločevino v novomeški Industriji motornih vozil. Velik napredek domače tovarne avtomobilov bomo lahko videli tudi na Gospodarskem razstavišču, kjer bodo 10. maja odprli mednarodno razstavo avtomobilov. V IMV so letos močno povečali proizvodnjo, saj bodo do konca junija izdelali toliko avtomobilov kot so jih lani vse leto.

Večja kmetijska proizvodnja, a tudi ljudi je več

Ce bo kdaj naneslo, da boš prišel v Jugoslavijo, boš morda srečal kmečkega človeka, ki bo trdil, da je kmetijstvo danes manj uspešno kot je bilo pred vojno. Toda to ni res. Kmetijska proizvodnja je večja za 42 odstotkov. Tak napredek je bil mogoč zaradi ugodnih rezultatov, ki smo jih dosegli v socialističnem sektorju kmetijstva in zaradi uspešnega vključevanja individualnih kmetijskih proizvajalcev v proizvodno sodelovanje z zadrujo. Svoje je prispevala tudi povečana mehanizacija: število traktorjev se je povečalo od 2.500 na 36.487, kombajnov je bilo lani že okrog 6.600. Poraba umetnih gnojil je znašala pred vojno komaj 30.695 ton, predlani pa skoraj štidesetkrat več. Leta 1951

je bilo elektrificiranih vsega 19 odstotkov kmetijskih gospodarstev v Jugoslaviji, devet let kasneje pa že 39 odstotkov. V Sloveniji je ta odstotek znatno višji.

Ce boš vprašal, kako to, da kljub povečanju kmetijske proizvodnje še zmeraj uvažamo žito, bom odgovoril takole: res je, uvoz žita nam dela velike težave in radi bi se ga znebili. To bo mogoče samo s še večjim povečanjem kmetijske proizvodnje, predvsem žitaric. Pomanjkanje žita iz domače proizvodnje pa je posledica mnogo večje potrošnje in pa pomnožitve prebivalstva. Še leta 1948 nas je bilo Jugoslovanov nekaj manj kot 16.000.000, lani nas je bilo že 18 milijonov 800 tisoč. Po popisu iz leta 1931 je bilo 14,5 milijona prebivalcev.

Še nismo zadovoljni

Gotovo boš priznal, da so uspehi komaj 17-letne povojne graditve nove družbe zelo veliki. Toda povem ti, da še nismo zadovoljni. Kadar postanejo ljudje zares gospodarji svoje usode, so nemirni in težnji po hitrejšem spremenjanju sveta, po še večjem napredku. Nedo dolgo tega smo sprejeli novo ustavo, ki na široko odpira perspektive nadaljnje graditve nove družbe. To je prva ustava, v kateri je poudarek na človeku kot svobodni osebnosti, katere osebna sreča je namen vsake družbene akcije. Prav sedaj se zbirajo tudi volivci, ki izbirajo kandidate za poslance novih predstavniških teles — od občinske do zvezne skupščine. Hkrati pregledujejo tudi dosežene uspehe v zadnjem petletnem obdobju; pa ne, da bi se hvalili, ampak da bi dobili novih pobud za nadaljnji uspešen razvoj. Delovni ljudje, ki so si napisali ustavo sami, ustvarjajo tudi pogoje za njeno uresničevanje.

Pa še nekaj je, kar daje poseben pomen letošnjemu letu: 29. novembra bo minilo dvajset let, odkar so

bili na drugem zasedanju AVNOJ v Jajcu položeni temelji nove Jugoslavije. Ta zgodovinski dogodek bomo praznovali v zavesti, da smo šli ves čas po začrtani poti. Program, začrtan na II. zasedanju AVNOJ, postaja stvarnost. Jugoslavija je socialistična dežela ne le po imenu, temveč po vsebini odnosov, ki vladajo med ljudmi, po družbeni strukturi, ki se je iz temeljev izpremenila. Vse to pa je omogočilo delo, ki je šele v novi družbi dobilo pravo ceno in čigar praznik bomo proslavili letos še prav posebno slovesno in veličastno.

F. M.

☆ NASIM
OBISKOVALCEM
CESTITAMO
ZA PRAZNIK DELA!

DELOVNI KOLEKTIV

KINA »KRKA«
Novo mesto

Preglejmo sadove dela!

Praviš, da so Američani praktični ljudje, ki same teorije o napredku v Jugoslaviji ne bi razumeli, če jim ne bi hkrati postregel s številkami. To verjamem, čeprav je tudi res, da celo številke ne povedo vsega. Težko bo dojel veličansko dosežke in zaznal korenite spremembe, ki so vtisnile naši domovini čisto novo podobo, kdor ni bil v Jugoslaviji leta 1945,

vodnja že 5,16-krat bolj razvita kot pred vojno. Če bi poenostavljali, bi rekli, da na vsako tovarno iz leta 1939 pride zdaj kar 5,16 tovarne. Spremenila pa se je tudi struktura industrijske proizvodnje. To se kaže med drugim tudi v tem, da je hitreje naraščala proizvodnja delovnih sredstev (na primer strojev) kakor pa proizvodnja rude in potrošnega blaga. Statistika

Poročali smo že, da se dela na obnovi gorjanske ceste (Metlika—Novo mesto) nadaljujejo. Računajo, da bodo gotova letos do 29. novembra. Prav zdaj je v polnem razmahu dejavnost na odseku od Suhorja do Vahte. Na sliki: pri Hrastu sekajo cestni ovinek.

ko je bila dežela eno samo pogorišče, ali pa v letih ekonomske blokade in več zapovrstnih suš. Tudi je težko oceniti, kaj zmorejo roke svobodnih ljudi, ki se zavedajo, da so gospodarji svoje usode in delajo samo zase. To zmoro samo človek, ki je sam doživel, kako je mladina — skoro z golimi rokami, brez mehanizacije — ustvarjala jezera, kjer jih prej ni bilo, krčila pot železnici in moderni avtomobilski cesti skozi zapuščen svet in tako dalje. Tudi mehanizacijo so morale izdelati te iste roke, preden so se lahko okoristile z njenimi prednostmi.

Pred dvema letoma smo ugotovljali, da je bila industrijska proizvodnja 4,5-krat bolj razvita kot v stari Jugoslaviji. Danes ta podatek ne velja več. Jugoslavija je dežela z najvišjo stonno vsakoletne rasti gospodarstva, predvsem industrijske proizvodnje. Zato je treba dodati še uspeh dveh let, ker je izredno pomemben: konec leta 1962 je bila industrijska proiz-

nam ponuja podatek, da se je proizvodnja delovnih sredstev povečala v primerjavi s stanjem pred vojno skoro za devetnajstkrat.

Morda boš pomislil, češ: lahko je primerjati s siromasno, domala vaško pred vojno Jugoslavijo, ko je industrija komaj zaslužila to ime. Dobro. Vzemiva za osnovo leto 1956 in primerjajva takratno stanje z današnjim. Na primer: industrijska proizvodnja se je v tem času povečala za 93 odstotkov, ali boljše, je skoraj še enkrat tako velika kot je bila leta 1956. Vtem ko je znašal narodni dohodek tega leta 1 tisoč 444 milijard dinarjev, se je povzpela lani že na 3.450 milijard dinarjev ali za 138 odstotkov. Ali ni to dovolj zgovoren dokaz o silovitem napredku, ki ga omogočata delavsko in družbeno samoupravljanje, ta neizčrpen rezervoar pobud neposrednih proizvajalcev in vseh delovnih ljudi?

V strukturi narodnega dohodka pri nas ni postavke — profita kapitalistov. Leta 1961 smo iz sklede, ki

Izbor kandidatov - velika odgovornost

Za nami so prvi zbori volivcev. Na njih izbiramo kandidate za odbornike občinske skupščine. Od tega, kako bomo izbrali, je odvisno, kakšen bo sestav bodoče občinske skupščine, ali bo njeno delo tako plodno, kakor si želimo, ali pa bomo naslednjega leta spet ugotavljali, da se nekateri odborniki ne zavedajo svojih dolžnosti. Saj so nam še v spominu primeri nesklepčnih sej, mlačnih razprav ob nekaterih pomembnih vprašanjih in tako dalje. Zda je čas za to, da dobro razmislimo o tem in z izborom kandidatov poskrbimo za tak sestav občinske skupščine, ki bo zagotavljal uspešno snovanje in izvajanje občinske politike — v korist napredka, v interesu vseh občanov.

Ni mogoče dati splošno veljavnih receptov, ki bi rabili občanom pri izboru kandidatov. To tudi ne bi bilo pravilno. Občani morajo sami — najprej načelno v organizaciji Socialistične zveze in nato konkretno na zboru volivcev — pretehtati, kdo jim bo najbolj ustrezal, v koga imajo največ zaupanja. Toda ni dovolj samo zaupanje. Odbornik mora biti razgledan in pogumen, da bo odkrito povedal, kar misli, ne pa, da se bo delal pred volivci korajžnega, na občinski seji pa bo zlezal vase, kakor da go sploh ni. Izbirati je treba ljudi, ki ne sprejmejo nobene funkcije brez občutka odgovornosti, ne da bi se zavedali, da si hkrati z zaupanjem volivcev nalagajo tudi obveznosti, ki jih bodo morali izpolnjevati. V predstavniskem telesu občine naj sede ljudje, ki se zanimajo za širšo problema-

tiko občine in ki torej dejavno sodelujejo pri oblikovanju občinske politike.

Predstavljajo naj nas ljudje širših pogledov

Znani so primeri odbornikov, ki se na seji ljudskega odbora niso oglašali drugače kakor takrat, kadar so bili prizadeti neposredni interesi njihovih vasi oziroma naselij. Morajo se zavzeti za popravo potočkov, za obnovo ograje na sejmišču ali kaj takega, česa drugega pa v vsej svoji mandatni dobi niso storili. Pri tem pa so bili prepričani, da so dobri odborniki, ker so vsaj nekaj naredili za »svoj« kraj — in so pričakovali hvaležnost vaščanov. V resnici pa niso kaj prida prispevali k uspešnemu delu ljudskega odbora, ker so se zanimali le za majhne probleme, ob velikih pa so ostajali brezbrizni, češ: kaj se me to tiče!

Ne mislim, da se ne bi bilo treba zanimati tudi za majhne probleme svojega kraja, toda le-te je treba videti v luči širših problemov občine. Zaman se bomo trudili, da bi kaj dobili iz »občinske blagajne«, če bo ta prazna. Od politike občinske skupščine bo torej odvisno, ali bo občina kot celota napredovala, z njo vred pa tudi vsaka vas oziroma sleherni kraj. Zaradi tega se odbornik ne sme čutiti le predstavnika določene vasi ali naselja, temveč ga mora prevečati odgovornost za uspešen razvoj vse občine.

Eden ali več kandidatov?

Nekateri ljudje si delajo sive lase ob vprašanju: eden ali več kandidatov? Dejansko so to nepotrebne skrbi. Tako zastavljeno vprašanje je sploh napačno. Ni namreč res, da bomo zagotovili dober izbor odbornikov le tedaj, če bo na volilnem lističu več kandidatov. Prav tako je pretiran strah, da v občinski skupščini ne bodo prišli »najboljši«, če ne bomo vztrajali pri enem samem kandidatu.

Najvažnejše je, da zagotovimo zares demokratičen postopek pri izbiri kandidatov in da občanom jasno povemo, kakšne naloge se postavljajo pred občinsko skupščino. Če zaupamo delavcem, da upravljajo tovarne, zakaj potem ne bi zaupali ljudem tudi izbora kandidatov? Danes je družbeno samoupravljanje tako razvejano in v njem sodeluje tako širok krog ljudi, da res ne bo težko izbrati za kandidate sposobne, delavne in priljubljene ljudi, ki so se na kateremkoli področju že uveljavili kot upravljavci. Kakor bi bilo napačno, če bi se kje potegovali le za formalno izbiro več kandidatov, ne da bi videli kvaliteto ljudi, tako bi bilo tudi narobe, če bi se zmeraj izbirali le izmed ozkega kroga ljudi. V več kot

desetletnem obdobju delavskega in družbenega upravljanja se je razširil pojem aktivnosti: čedalje bolj postajajo aktivisti vsi občani.

Ne pozabimo na ženske in mladino!

Predvsem je potrebno, da na zborih volivcev ne bo manjkalo žensk in mladine. Razen tega je potrebno, da predlagamo kandidate za občinske odbornike iz vrst žensk in mladih zaradi njihove vsestranske razgledanosti, aktivnosti in priljubljenosti, ne pa samo zato, ker so ženske ali ker so mladi. Treba je vedeti, da sestav dosedanjih ljudskih odborov po spolu in starosti ni bil dober le zato, ker ni ustrezal razmerju volivcev po spolu in starosti. To ni jedro problema. Sestav ni ustrezal zato, ker število odbornikov iz vrst žensk in mladih ni bilo v sorazmerju z družbeno vlogo žensk in mladine, z njihovo aktivnostjo v družbenem življenju.

Pogumno izbirajmo izmed žensk in mladih! Ženske tudi zato, da bi se hitreje uredile zadeve, ki jih one najbolj neposredno čutijo, čeprav zadevajo tudi moške, to je ureditev preskrbe, otroško varstvo, servisi itd. Tudi z mladimi odborniki, če jih bomo pravilno izbirali, bo prišlo v občinsko skupščino več zagona, ki smo ga doslej pogosto pogrešali.

Pomembna vloga Socialistične zveze

Organizacije Socialistične zveze, oborožene z izkušnjami iz široke politič-

Koledar volitev

24. maj

● Volitve v zbor delovnih skupnosti

26. maj

● Volitve v občinski zbor in kmetijsko skupino zbora delovnih skupnosti

3. junij

● Odborniki volijo okrajno skupščino in zbere republiške in zvezne skupščine

16. junij

● Volitve poslancev v republiški in zvezni zbor

ne akcije ob ustavni razpravi, morajo tudi tokrat pokazati učinkovitost in uspešnost svoje demokratske tritune. Od njih je največ odvisno, ali bomo prišli na zbor volivcev z izdelanimi in jasnimi kriteriji, kakšen naj bo odbornik. Pa ne samo to. Člani Socialistične zveze se bodo morali na zborih volivcev z močjo prepričanja, s tezo utemeljenosti kriterijev boriti za to, da bodo volivci izbrali zares najboljše.

Po 5-letnem delu dosedanjega ljudskega odbora je prav, da se na množičnih sestankih pogovorimo tudi o dosežkih v tem obdobju. Ne gre le za hvalo, treba se je pogovoriti tudi o izkušnjah iz dela dosedanjega ljudskega odbora, o slabih in dobrih straneh, da bi se bodoči odborniki obogatili z njimi in da bi nova občinska skupščina začela svoje delo na pozitivnih zgledih svojega predhodnika — ljudskega odbora. F. M.

NAŠ OBISK

Govori najmlajši mojster

So ljudje, za katere lahko rečemo, da prehitujejo (v dobrem smislu seveda) sami sebe. Navidezno se zdi, da no-

čejo ničesar v življenju izgubiti in tvegati, čeprav se jim največkrat prav s tveganjem oz. samo njim lastno prodornostjo odpre pot v boljše življenje. Eden takih je nedvomno tudi Albert Mervar iz Dol. Straže, ki so mu ob koncu preteklega meseca, še ne 20-letnemu, z diplomo priznali kvalifikacijo mojstra. S to diplomo je Albert bržčas najmlajši mojster na področju diviškega novomeškega okraja, nemara pa tudi v ljubljanskem okraju.

Mladi mojster se je izučil za avtomehanika. V dobrih štirih letih je opravil vajeniško in pomočniško dobo v straškem obratu podjetja »Gorjancja«. Tam je prvič prišel za orodje kakršnega imajo v avtomehanični delavnici. To, da je že tako mlad postal mojster, nas pravi, prav ne sme preveč začuditi, saj je »preskočil« tudi blizu pol leta vajeniške dobe in po dveh letih in pol postal pomočnik. Sam pravi: »To ni bilo nič slučajnega, saj sem poslušal koristne nasvete starejših in se sam zanimal za podrobnosti.«

»Kaj si se naučil v štirih letih svojega poklica?« sem ga vprašal.

»Težko bi povedal, kaj je vse treba obvladati, če hočeš biti dober avtomehaničar. Mislim, da je najbolj koristno

to, da se naučiš kontrolirati samega sebe. Čeprav sem pri delu zanesljiv, nisem prej zadovoljen, dokler se še enkrat ne prepričam, če drži, kar sem naredil.«

»Kako gleda podjetje na mladino?«

»Lahko rečem, da mladim še vse premalo zaupajo. Sodiš po tem, da je v upravnih in samoupravnih organih le en mladinec. Od tod posledica: mladi so bolj slabo seznanjeni z organizacijo dela in ostalimi zadevami v podjetju.«

»Koliko mladincev je v podjetju? Imate svoj aktiv?«

»Mladincev je 30 ali tudi več. Tudi svoj aktiv imamo. Slabost je v tem, da je za predsednika izvoljen novinec, ki pravzaprav ne pozna razmer v podjetju. V zadnjem času smo imenovali referente, katerih naloga bo poživiti mladinsko dejavnost in doseči povezavo z ostalimi organizacijami v podjetju.«

»Kako se mladina pripravlja na volitve?«

»Mladina našega podjetja še ni razpravljala o volitvah, čeprav je okrog 15 mladincev, ki bodo letos pričeli voliti.«

»Sam še nisi volil, zato me zanima, zakaj boš šel na volišče?«

»Prvič zato, ker je voliti pravica in dolžnost, drugič pa zato, da bom glasoval za tiste kandidate, ki bodo kot odborniki občinske skupščine sposobni in prizadevni, to je, da se bodo zavzemali za splošen napredek v večjem obsegu.«

»Katere želje naj bi se ti v bližnji prihodnosti izpolnile?«

»Obiskujem strojni oddelek na večerni srednji tehniški šoli v Novem mestu. Vsak čas bom končal tretji semester. Trije torej še ostanejo. Doslej nisem imel večjih težav pri študiju in upam, da jih tudi v prihodnje ne bo in da bom šolo absolvirati. Potem bi rad študiral na ustrezni fakulteti, da bi tako sedanjí poklic, ki ga imam rad, vsestransko izpopolnil s strokovnim znanjem.«

Vso srečo in obilo uspeha, mladi mojster Albert Mervar! Ivan Zoran

GOSPODINJA IN MATI VIDI VEČ KOT DRUGI

— Novi način volitev pozdravljamo, saj imajo po njem najširše množice državljanov možnost upravljanja. Zdi se mi, da bi moralo biti več žena v organih oblasti in tudi v organih samoupravljanja, saj dostikrat moški razmotirajo določen problem samo s strokovnega stališča, žena kot gospodinja in mati pa vidi več in bi lahko bolje rešila nekatere stvari.

Delam z mladinsko organizacijo na gimnaziji in vem, da se tudi mladina pripravlja na volitve. V zvezi s tem bi povedala še to, da včasih mladina naše dobronamerne nasvete smatra kot ukaz in ne razume, da je vse naše delo

usmerjeno le v njeno korist. Glede zahajanja mladine v spodnjo delikatesno trgovino je bilo že govora in ponovno poudarjam, da ni prav, če mladina in tudi otroci pijejo pravo kavo, pivo itd. Menim, da pa lahko prosvetne delav-

Vida Jelenič

ke na vseh šolah mnogo store mladini v prid, če le hočejo.

Pri eni izmed treh odbornic

Zofijo Bratož, eno izmed treh odbornic ObLO Novo mesto, smo našli doma pri gospodinjskih opravkih. Ker nas je zanimalo njeno večletno delovanje v ljudskem odboru, smo ji zastavili nekaj vprašanj.

1. Kako so odborniki ObLO sprejemali vaše predloge?

— Odbornice smo se na sejah ljudskega odbora zavemale predvsem za vrtce in delovanje stanovanjskih skupnosti, posebno tov. Smrečnikova. Na sejah smo večkrat sprožile vprašanje

družine in varstva otrok. Odborniki so z razumevanjem poslušali naše predloge, jih odobraval in nam obljubil vso pomoč. Do uresničitve marsikaterega načrta pa ni

prišlo zaradi tega, ker ima občina premajhna sredstva.

2. Katrim problemom ste posvečali največ pozornosti?

— Že v prvem odgovoru sem omenila, da smo se pač ženske zavemale za to, kar nam najbolj leži: za probleme gospodinje, proizvajalke in matere. Zanimala pa so nas tudi gospodarska in druga vprašanja, ki smo jih na sejah obravnavali.

3. Kaj menite, zakaj so bile doslej le tri žene v novomeškem ljudskem odboru?

— Biti dober odbornik ni lahko! Vedeti je treba marsikaj, ker ljudje po terenu sprašujejo in zahtevajo odgovore na najrazličnejša vprašanja. Ženske so navadno prezaposlene z gospodinjskim

delom in nimajo časa za udejstvovanje v javnosti. Če bi jih razbremenili drobnih gospodinjskih opravil in poskrbeli za varstvo otrok, bi ji nudili možnost za družbeno-politično življenje. Zda imajo ženske zelo malo časa; v tem je po mojem mišljenju vzrok za tako majhno število žensk v našem ljudskem odboru. Povedati pa moram tudi to, da še vedno tu in tam naletimo pri svojih tovariših na zastarelo miselnost, češ da je ženska samo za kuhinjo in dom, moški pa za službo in javno življenje.

4. In vaše izkušnje dolgotrajne odbornice?

— Volivci, ki so me izvolili, so me na cesti večkrat ustavljali in zahtevali pojasnil glede gradenj, vrtcev, cest, itd. Na vse sem morala odgovoriti, zborov volivcev pa nisem vodila. Na našem terenu živi namreč izkušen odbornik, javni delavec in priljubljeni funkcionar tov. Jazbinšek, ki je vajen delati z ljudmi, zato je zbor volivcev vodil on. V času mojega odborniškega sodelovanja pa sem se marsičesa naučila.

Še pred volitvami prva številka »INFORMATORJA«

Občinski odbor SZDL v Sevnici se je odločil, da bo letos začel izdajati organizacijsko informativno glasilo »INFORMATOR«. Na leto naj bi izšlo štiri številke. Prva številka bo izšla tik pred volitvami in bo prinesla predvsem predvolilno gradivo ter pojasnila v zvezi z volitvami.

Tovariš Viktor Avbelj - kandidat Novega mesta

Do petka je bilo v novo-meški občini že 31 zborov volivcev, na katerih so občani predlagali kandidate za občinsko skupščino ter ostale skupščine. Udeležba je bila zlasti v mestu zelo dobra, saj je bilo npr. na terenu Glavni trg na zboru občanov nad 200 ljudi, s terena Nad mlini pa jih je prišlo 130. Po dose-danjih podatkih so volivci predlagali v večini volilnih enot po enega kandidata za občinsko skupščino, ponekod pa tudi po 2, pri čemer niso zastopali žensk in mladih državljanov. Za kandidatko za zvezni zbor so predlagali na vseh zborih v občini inž. Pep-

co Perovšek, direktorico kme-tijskega zavoda v Ljubljani, medtem ko so v mestu in okolici predlagali kot kandi-data za republiški zbor tov. Viktorja Avbelja, predsednika izvršnega sveta LS SRS. Volivci škocjanske in štrasko-topliške enote so predlagali za republiški zbor tov. Anico Rajić, sodnico novomeškega okrožnega sodišča, in Staneta Dolenca, podpredsednika OLO Ljubljana. Znana so tudi ime-na kandidatur, ki so jih te dni predlagali delovni ljudje na zborih v gospodarskih or-ganizacijah. Za kandidata v gospodarskem zboru zvezne

skupščine so predlagali inž. Cirila Mravljico iz Ljubljane, za socialno-zdravstveni zbor Naceta Nagodeta, predsedni-ka upravnega odbora repub-liškega zavoda za soc. zava-rovanje, za prosvetno-kultur-ni zbor Mitjo Mejaka, uredni-ka Radio Ljubljana, in za zvezni organizacijsko-politič-ni zbor Bojana Lubeja, pred-sednika Komisije za manjšin-ska in izseljeniška vprašanja pri GO SZDL Slovenije.

Razprave na zborih voliv-cev zajemajo različna vpraša-nja. Tako so se npr. v Škoc-

janu pomenili predvsem o nalogah krajevne skupnosti in o nadaljnjem razvoju kme-tijstva, ki pomeni zanje os-novno gospodarsko panogo. V Novem mestu so ljudje za-hlevali pojasniti, kako bo ljudski odbor reševal vpraša-nje ustanov za varstvo otrok, razpravljali pa so tudi o ko-munalnih vprašanjih, o večji pomoči sedanji stanovanjski skupnosti in o skrbi družbe za ostarele svoje partizan-skih družin. Zbori volivcev bodo v občini te dni zaklju-čeni.

Priprave v delovnih kolektivih v novomeški občini

Dosedanji zbori delovnih lju-di v delovnih skupnostih v no-vomeški občini so potekali v redu. Do 25. aprila zvečer je bilo od 82 razpisanih zborov opravljenih že 18. Zadnji zbori delovnih ljudi bodo zaključeni 5. maja. Na dosedanjih zborih so predlagali večinoma po dva kandidata za občinsko skupščino. Član političnega aktivna OHS Novo mesto razloži uvo-doma pomen volitev in na kratko obrazloži novi volilni sistem, on ali pa odbornik pa nato poda še pregled dela ljud-skega odbora in glavne obise

bodočega razvoja v komun-i. Udeležba na vseh zborih je zelo dobra. Dosele je bil drugič sklican samo zbor v trgovskem podjetju »Dolenjka« in še ta zato, ker ni bilo sklicatelja - predsednika DS, ki je nenado-ma odpotoval in ni nikogar po-oblastil za otvoritev. Ker je v poročilih zajeta predvsem širša problematika komun-e, je na zborih v delovnih skupnostih zelo malo razprav. Na občin-skem sindikalnem svetu smo izvedeli, da so poročila o doslej opravljenih zborih prihajala ze-lo neredno.

VIDEM-KRŠKO: 62 odbornikov v občinski skupščini

V bodoči občinski skupščini v Vidmu-Krškem bo 62 odbornikov, od tega 31 od-bornikov v občinskem zboru in prav toliko v zboru delo-vnih skupnosti. Prav toliko volilnih enot so že določili, medtem ko bo volišče znatno več. Odbornike za občinski zbor bodo občani izvolili na 118 voliščih, odbornike zboru delovnih skupnosti pa na 93 voliščih; se pravi, da pred-stavlja že vsak večji kraj svoje volišče. Znana je tudi že, da bo trajala mandatna

doba odbornikov, izvoljenih v volilnih enotah z neparno številko, dve leti, za vse osta-le pa štiri leta.

V zboru delovnih skupno-sti bo gospodarstvo zastopa-no s 23 odborniki, od tega industrija, trgovina, obrt in druge panoge skupaj z 19 in kmetijstvo s štirimi odborni-ki, medtem ko bodo ostali odborniki izbrani takole: iz kulture in prosvete 3, iz zdravstva 2 in družbenih ter političnih organizacij 3 od-borniki.

Državljeni socialistične Jugoslavije!

V maju in juniju bomo volili pred-stavnike v občinske, okrajne in republi-ške skupščine in zvezno skupščino. To so prve volitve, ki jih bomo imeli na na-čelih nove ustave Socialistične federa-tivne republike Jugoslavije.

Nova organizacija skupščin omogoča, da pride v predstavnika telesa vseh družbeno-političnih skupnosti mnogo več delovnih ljudi neposredno iz proizvodnje in družbenih dejavnosti, da pridejo v sklepih skupščin do veljave težnje delov-nega človeka, da se še močneje razvije neposredna socialistična demokracija.

Delovni ljudje mesta in vasi!

Minilo je dvajset let od tistih dni, ko so bili v Jajcu položeni temelji nove Ju-goslavije. Z vašim bojem in ustvarjal-nostjo je bilo doseženo vse tisto, na kar smo lahko ponosni. V boju za svobodo, za zgraditev socialistične družbe svobod-nih ljudi in enakopravnih pobratenih narodov so bile izbojevane velike zmage.

V zadnjem petletnem obdobju so na-stale daljnosežne spremembe na vseh po-dročjih gospodarskega in družbenega življenja.

Na široko se je razvil sistem samo-upravljanja v delovnih organizacijah in družbeno-političnih skupnostih, zlasti v komun-i; vsak deseti volivec odloča v enem izmed organov samoupravljanja; vsak četrti proizvajalec je bil član de-lavskega sveta; zgradili smo temelje so-cialističnega sistema delitve po delu v vseh družbenih dejavnostih; celotni druž-beni proizvod in narodni dohodek sta v zadnjih petih letih narasla za polovico; industrijska proizvodnja je naraščala po stopnji, ki sodi kljub določenemu zao-stajanju v zadnjih dveh letih med naj-večje.

PRVIČ NA VOLIŠČE

Anica Vovk, obratni knji-govodja v konfekciji »Lisca« v Sevnici, je z zanimanjem prisluhnila našim vpraša-njem v zvezi z volitvami. V sproščenem razgovoru je rekla:

»Zame, ki še nisem volila, bodo te volitve vsekakor ve-liki dogodek. V podjetju je okrog 50 odstotkov proizva-jalk, ki tudi niso še vo-lile.«

— Na kaj boste mislili, ko se boste odločili za kandida-ta na volilnem listku?

»Glasovala bom za tistega odborniškega kandidata, ki se bo zdel najbolj sposoben, se pravi, da bo imel stike z ljudmi in uveljavljal njho-ve želje in potrebe v občin-ski skupščini. Mislim, da

sem to povedala v imenu vseh mladih volivcev.«

— Zakaj bi se vi potegova-li, če bi bili odbornica?

Anica Vovk

»V skupščini ne bi prej odnehala, dokler ne bi v Sevnici zgradili samskega blo-ka, otroškega vrtca in sploš-nih igrišč, kopališča ob Sa-vi in gledališča.«

DA BI ČIMPREJ ZGRADILI BOLNIŠNICO!

DR. MARJETA TURK, zdravnica specializantka za otroške bolezni, je bila o volitvah prav dobro po-učena.

— Na volišče bomo šli trikrat; prvič bomo volili občinske odbornike, dru-gič ... itd. je povedala kar v eni sapi. Od novih odbornikov si obetam čimveč razumevanja za dokončno izgradnjo bol-nišnice, ki je nujno po-trebna. Na otroškem od-delku v bolnišnici je ob-čutno pomanjkanje pro-stora, drugje pa je še slab-se.

Zdi se mi potrebno, da bi v novi občinski odbor izvolili več kot samo 3 žene, kakor doslej, da bi imeli več glasov, ki bi podpirali težnje žensk gle-de vrtcev in otroških ja-sli. Te so po mojem miš-ljenju pri nas najbolj po-trebne. V naši ustanovi je pravi problem z mladi-mi materami, ki nimajo kam oddati dojenčkov, medtem ko so v službi.

V Novem mestu samem želim, da bi kopališče na Loki zgradili do poletja, da bi se spet lahko kopali v Krki tako kot nekoč. Če bo ostalo pri starem, to ne bo mogoče.

Volivci predlagajo kandidate in kandidatke

Zivahne in razgibane pred-vodne priprave, ki so v vseh občinah našega področja na-dljevanje razprav o zvezni in re-publiški ustavi, se nadaljujejo. Prav zdaj poteka v vseh komu-nah največ zborov volivcev in zborov delovnih ljudi, na kate-rih predlagajo svoje kandidate za občinske skupščine ter za republiške in zvezne skupščine.

■ V občini Brežice so do četrtka, 25. aprila zvečer, opra-vili 27 zborov volivcev na tere-nu in 24 zborov delovnih ljudi v delovnih skupnostih. Za občinsko skupščino so v največ primerih doslej predlagali po dva kandidata, le v dveh pri-merih po enega, v enem pri-meru pa tri. Obojne zore bo-do zaključili do 30. aprila. Zelo lepo je uspel zbor volivcev v 2. volilni enoti v Brežicah. Ude-ležba je na vseh zborih lepa in ni nič manjša kot je bila v lanskem jeseni, ko so razpravljali o osnutku ustave. Razprav ni veliko, volivci poslušajo poro-čila o delu dosedanjega ljud-skega odbora in o programu dela za bodoče ter razlago no-vih ustavnih izprememb. Le tu in tam spregovorijo o krajevni problematiki.

■ V občini Videm-Krško so do istega dne opravili 19 zbo-rov volivcev na terenu in 2 v delovnih skupnostih. Tudi tu bodo zbori volivcev zaključeni do 30. aprila. Volivci so doslej največkrat predlagali po enega kandidata v občinsko skupščino. Razpravljajo o kandidatih, o delu ljudskega odbora in o tem, kako bo treba delo občins-ke skupščine usmerjati. Pre-cej kritik je na račun doseda-njih odbornikov, češ da so ime-li pre malo stikov s svojimi vo-livci in da so bili pre malo ak-tivni. Udeležba na zborih je dobra, vendar nekoliko slabša kot v lanskem jeseni.

■ V občini Sevnica je bilo do vključno 25. aprila 5 zborov volivcev na terenu in 23 v de-lovnih skupnostih. Vse zore so zaključili do 28. aprila. Vo-livci razpravljajo o predlaganih kandidatih, o načinu volitev in o delu ljudskega odbora. Na zborih volivcev na terenu pred-lagajo največkrat po dva kan-didata za občinsko skupščino.

Udeležba je zelo lepa zlasti na zborih v delovnih skupnostih.

■ V občini Trebnje so 23. aprila začeli z zbori v delovnih skupnostih, 26. aprila pa z zbo-ri volivcev na terenu. 5. maja bodo končali z obojimi. Pri-prave so zelo dobre tako v de-lovnih organizacijah kot po te-renu.

■ V občini Metlika bo 60 zbo-rov volivcev, zaključili pa jih bodo do 29. aprila. Predlogi kandidatov so tehtno utemelje-ni, občani pa se zanje odloča-jo zelo resno. Odborniki poro-čajo o svojem delu. Volivci raz-pravljajo o pomenu družbenih služb, o krajevnih skupnostih in o občinskem statutu, ki je temelj komunalne ureditve, pa tudi o vlogi žene v naši družbi. Udeležba na zborih je dobra.

■ V občini Črnomelj je bilo do 23. aprila 26 zborov voliv-cev na terenu (vsaga jih bo 66) in 25 zborov v delovnih skup-nostih (vsaga jih bo 40). Zbore bodo zaključili do 29. aprila. Poleg resnih razprav o kandi-datih načenjajo volivci vrsto gospodarskih in komunalnih problemov: govore o nujnosti modernizacije ceste čez vso Be-lo krajino, poudarjajo, da bo treba investirati več sredstev v razvoj gospodarstva, ker je od tega odvisna življenjska ra-ven prebivalcev, govore o raz-voju družbenih služb, pa tudi o zaposlovanju, ki je v nepo-sredni zvezi z podružbljanjem kmetijskih površin. Veliko so volivci razpravljali o tem, da je bila proizvodnja v prvem četrtletju za 7 odst. pod pla-nom. Zavrnil so izgovore, češ da ni bilo surovini in da so kri-ve inventure. Udeležba na zbo-rih je srednje dobra. Na četrti-ni zborov so predlagali po ene-ga kandidata v občinsko skup-ščino, na ostalih po dva.

M. J.

Fantje iz Zadra

Nace Praznik, Rado Ške-delj, Ivan Seler, Lojze Hro-vat, ki služijo vojaški rok v Zadru, čestitajo za delavski praznik vsem tovarišem in tovarišicam v kolektivih, znan-cem in prijateljem ter do-mačim.

Zbor mladih pred volitvami

Na pobudo občinskega komi-teeje Zveze mladine je bil prejšnji ponedeljek v sindikal-ni dvorani v Novem mestu zbor mladih občanov, ki se ga je udeležilo nad 200 mladih-cev in mladih iz Novega me-sta in okolice, pretežno iz šol in proizvodnje. Razpravljali so o ustavi, razvoju in napredku občine v zadnjih petih letih, vključno s planom za leto 1963, in priprave na volitve.

Zbor se je začel s referatom predsednice občinskega komi-teeja ZM Lojzke Potrč, ki je uvodne besede posvetila vprašanju ustavnosti in zastopstvu mladih v preteklih razpravah o ustavi. Ko je obdelala napre-dek na vseh področjih gospo-darskega, družbenega in poli-tičnega življenja, je poudarila, da je velik delež k uspehom prispevala tudi mladina, kar ji je priznala vsa javnost. Kot pomemben družbeni činitelj pa je mladina obdelana tudi na straneh ustavnega besedila in v še ne sprejetem osnutku ob-činskega statuta, kot prav tak činitelj pa nastopa tudi zdaj, ko potekajo razprave o volit-vah, na katerih bodo v občin-sko in druge skupščine izvo-ljeni tudi člani ZM.

Organizacijski sekretar ob-činskega komiteja ZK Franc Beg je potem z besedami in številskimi opisi napredek ob-čine v zadnjih petih letih s po-sebnim poudarkom na invest-

cije, ki so bile vložene v ne-gospodarsko dejavnost.

V razpravi mladina ni poika-zala toliko zanimanja za raz-na vprašanja, kot je to dokla-zala s številno udeležbo na zboru. Pojavilo se je nekaj vprašanj v zvezi z investicijskimi vlaganji letos. Omembe vredna so tudi vprašanja, kaj je z mladinskimi prostori in ostalimi možnostmi za shode in dejavnost mladih v mestu.

Bolj z množično udeležbo kot

z razpravo je mladina dokaza-la, da ni pasivna v družbenem dogajanju, da se tako kot osta-li občani zanima za uspehe in napredek. Je tudi dovolj šte-vilna, kar kaže, da ima vse po-goj, da predlaga svoje kandi-date za odbornike v občinsko skupščino. S kandidaturami mladih pa so nedvomno izpol-njene poglavitne želje mladinc-ov in mladih, občanov, ki bodo v doglednem času stopili na mesta starejših.

KAKO BOMO VOLILI OKRAJNO SKUPŠČINO

Odbornike v okrajno skupščino bodo volili na skupnih sejah obeh zborov občinskih skupščin. Pri vo-litvah v okrajne skupščine volivci torej ne bodo nepo-sredno sodelovali. Število od-bornikov, ki jih bo vsaka ob-činska skupščina izvolila v okrajno skupščino, je dolo-čeno po številu prebivalcev.

Po novih zakonskih določi-lah lahko predlaga kandidata za enega od obeh zborov okrajne skupščine vsak

obornik. V okrajno skupščino je izvoljen tisti kandidat, ki je dobil v občinski skup-ščini največ glasov.

Če potrebno število kandi-datov, ki naj bi jih izvolili v občinsko skupščino, ni dobi-lo absolutnega števila glasov, odborniki vnovič glasujejo. Pred ponovnim glasovanjem lahko odborniki predlagajo nove kandidate. V zakonu je rečeno, da lahko posamezni kandidati pred ponovnim glasovanjem odstopijo od kandidature.

Zdaj še jasnejša usmeritev predvolilne dejavnosti

V torek je bila v Ljubljani izredna konferenca Socialistične zveze ljubljanskega okraja, ki je upravičila vsa pričakovanja, saj je posegla v najbolj pereča vprašanja, aktualne probleme pa je povezala z nalogami razgibane predvolilne dejavnosti. Uvodno poročilo, ki ga je prebral predsednik OO SZDL Vitja Rode in razprava delegatov sta potrdila, da se je SZDL tudi v našem okraju močno uveljavila kot družbeno politična tribuna, znova pa se je tudi pokazala, da je naša najmočnejša organizacija pobudnica vsega napredka v mestu kot na vasi. Na konferenci so izvolili nov okrajni odbor SZDL in nadzorni odbor SZDL.

Predsednik OO SZDL Vitja Rode je v uvodnem poročilu o nalogah Socialistične zveze ljubljanskega okraja najprej poudaril pomen izredno široke ustavne razprave, ki je zajela širok krog delovnih ljudi. Delovni ljudje so v teh razpravah pokazali, da dobro razumejo našo razvojno pot, da so jo sprejeli in da so se tudi nadalje pripravljali za njo boriti. Seveda pa ostane tolmačenje in nadaljnje razvijanje ustavnih načel še naprej naša trajna naloga. Pripravljanje občinskih statutov delovnih organizacij je nadaljevanje ustavne razprave, kar moramo upoštevati zlasti sedaj, ko smo sredi živahne predvolilne politične dejavnosti.

V nadaljevanju je tov. Rode govoril o osnovnih vprašanjih našega nadaljnjega gospodarskega razvoja. Pri tem je zlasti poudaril vprašanje dvigovanja proizvodnje, naraščanja produktivnosti in izvoza, boljše organizacije dela itd. Poudaril je hkrati, da smo dosegli porast produktivnosti, vendar pa v tej smeri še nismo dovolj naredili. Ne gre samo za nove gradnje, temveč predvsem tudi za obnovo naše dokaj izrabljene industrije in za boljše izkori-

ščanje sedanjih zmogljivosti v vseh gospodarskih organizacijah. Vse to je neločljivo povezano s kadri v gospodarskih organizacijah. Tudi tu je bilo veliko koristnih razprav in ugotavljanj, premalo pa konkretnih ukrepov.

V razvoju gospodarstva ne smejo zaostajati tudi ostala področja kot kmetijstvo, gozdarstvo, trgovina, obrt in druge dejavnosti, ki se z izjemno kmetijstva počasneje razvijajo.

Osnovna naloga: boljše gospodarjenje v kmetijstvu

Problemi kmetijstva in gozdarstva so prav v zadnjem času, v razpravi zaradi predvidene ločitve gozdarske in kmetijske proizvodnje. Predsednik tov. Rode je poudaril stališče OO SZDL, da naj z gozdovi gospodarijo gozdno-gospodarske organizacije, a le izjemoma obrati kmetijskih zadrug, ki pa morajo imeti svoje popolnoma ločeno poslovanje. Za gozdarstvo je danes že zelo jasno, da ne bomo mogli več dolgo sredstev iz njega samo črpati. Čeprav so bila ta sredstva za

občinske potrebe, zlasti pa še za potrebe kmetijstva dostikrat zelo koristno naložena, je vendar jasno, da so omejena. Stanje naših gozdov je tako, da je nujno potrebno vlagati nazaj v gozdove. Razen tega lesni industriji stalno primanjkuje lesa, dobiti pa ga moramo iz naših gozdov.

Skupna kmetijska in gozdarska proizvodnja v zadrugah kaže, da kmetijska proizvodnja nima lastnega gospodarskega računa, ker se ta stalno zamegljuje z dohodki iz gozdov, ki pokrivajo tudi primanjkljaje v kmetijstvu. Podatki govore, da je približno polovica izgub v družbenem sektorju kmetijstva posledica objektivnih, polovica pa subjektivnih vzrokov. S tem, da bomo ločili kmetijstvo od gozdarstva, se bo nujno moral uveljaviti gospodarski račun tudi v kmetijstvu; to pa je najkrajša pot za hitro odpravo vseh objektivnih težav, ki danes zavirajo kmetijstvu hitrejši razvoj. Čeprav so kmetijske zadruge ponekod zelo dobro gospodarile z gozdovi, pa v splošnem le velja trditi, da so se ukvarjale predvsem s trgovino z lesom. Ločitev gozdarstva od kmetijstva torej nujno pomeni usmeritev kmetijske zadruge v lastno kmetijsko proizvodnjo in v razvijanje kooperacijskih odnosov z zasebnim kmetom. To je tudi njihova glavna naloga in vsako odstopanje od te dejavnosti ni v skladu z nadaljnjo socialistično preobrazbo vasi.

Predsednik tov. Rode je zatem opisal buren proces razvoja v družbenih službah, nato pa je omenil vrsto odgovornih političnih, organizacijskih in kadrovskih nalog, ki jih postavljajo bližnje volitve pred organizacije Socialistične zveze.

Z volitvami bomo okrepili samoupravni sistem

V predvolilnih pripravah ponovno razlagamo vsa načela naše ustave, to je načela gospodarske in politične ureditve, ki jih prenašamo na konkretna tla v občini, v de-

lovni organizaciji, v krajevni skupnosti. V pripravah na volitve postavimo vsa aktualna politična in družbena vprašanja zelo jasno in odkrito. Zamegljevanje stališč o nadaljnjem razvoju socialističnega sektorja kmetijstva, gozdarstva, o naši davčni politiki do kmetov, o nalogah v proizvodnji, o načelih delitve po delu itd. bi pomenilo v bistvu podcenjevanje zavesti naših upravljalcev. Volilna razprava in predvolilna kampanja naj bosta zato vseskozi izrazito delovni. Volitve postajajo sestavni del našega samoupravnega sistema. Ob volitvah, ki bodo v bodoče vsaki dve leti, bomo vedno razpravljali o doseženih uspehih, o problemih, s katerimi se srečujemo, in izbirali bomo kandidate, ki bodo te naloge najuspešneje reševali. Pri nas volitve ne predstavljajo borbe za oblast, ampak krepijo naš samoupravni sistem, saj s široko razpravo razčiščujemo vsa pereča vprašanja, v skupščine pa vključujemo vedno nove kadre.

To pa seveda spet ne pomeni, da bi bilo odveč pokazati uspehe, dosežene v zadnjem obdobju. Ni jih malo in ne bo se jih treba sramovati. Prav je, da v razpravi o današnji stvarnosti in o težavah tudi pogledamo, koliko uspešno je naše delo.

Tov. Rode je nato opisal še nekatera druga vprašanja, ki se tičejo rasti socialistične zveze in njene vloge kot najširše oblike družbenega samoupravljanja. Opozoril je na gradivo o delu SZDL ljubljanskega okraja, ki so ga vsi delegati dobili v lični brošuri že pred konferenco. Pestrost organizacijskih oblik dela organizacij SZDL potrjuje, da v Socialistični zvezi vsebina narekuje metodo dela.

V zaključku poročila je ponovno poudaril, da smo sredi izredno razgibane politične in družbene dejavnosti. Od politične akcije je precej odvisno, kako globoko bomo spoznali načela nove ustave in koliko globlje bo v nas prodrla zavest, da z novim ustavnim redom jemljemo v večji meri kot do sedaj svojo usodo v svoje roke.

nekaterih občinah in krajevnih organizacijah SZDL so doslej tudi premalo razpravljali o idejnih vprašanjih.

Inž. Marinc je v svojem poročilu orisal tudi gospodarski razvoj celjskega okraja v preteklih mandatih dobi naših skupščin in prikazal to obdobje od leta 1958 do 1962 kot izredno pomembno. Navzle mnogih napakam in težavam so v tem okraju dosegli uspehe, ki so trdna osnova za prihodnje delovno obdobje. Tako se je družbeni bruto produkt povečal za 86,3 odst., narodni dohodek pa za 89,6 odst. V istem obdobju se je z vlaganjem precejšnjih sredstev v nove proizvodne zmogljivosti in v rekonstrukcije ter s povprečnim naraščanjem produktivnosti za 5,23 odst. na leto povečal obseg industrijske proizvodnje za 53,4 odst. Tak gospodarski razvoj pa je povzročil hkrati precejšnje premike v socialnem sestavu prebivalcev tega okraja.

Kmetijstvo je po skupni vrednosti proizvodnje na drugem mestu in je v pridelavanju za povečanje površin v družbenem sektorju zabeležilo večje uspehe šele v preteklem letu. V primerjavi z letom 1957 so se obdelovalne površine v družbenem sektorju povečale od 3,2 na sedanjih 6 odst. vseh obdelovalnih površin v okraju. Glede na počasen razvoj v kmetijstvu je v prihodnje potrebno več idejne enotnosti pri izvajanju sklepov in programov ter odpravi različne lokalne interese.

KRI, KI REŠUJE ŽIVLJENJE

Pretekli teden so darovali kri na novomeški transfuzijski postaji: Bogo Lilija, Anton Sajevec, Milena Avsee, Alojzija Dežman, Tončka Gazvoda, Jože Hočvar, Jožica Koščak, Milka Jakša, Neža Lužar, Jožica Hraš, Marija Tisovec, Ivan Hren, Alojz Klobučar, Franc Salmič, Fani Ratež, Marija Sivak, Mirko Zupančič, Marija Bobek, Milka Papež, Janez Redek, Martina Kolegar, Malči Poreber, Dominik Kren, Anica Sojs, Judita Resman, Janez Kren, Avgustin Udvarc, Stanko Tramte, Stane Rozman, člani kolektiva »Krka«, Novo mesto; Albina Tramte, član kolektiva ObLO Novo mesto; Ana Slapničar, gospodinja iz Dolnje Straže; Jožefa Zagar, član kolektiva ZTP Novo mesto; Vili Kosir, član kolektiva »Novoles«, Straža; Viktorija Kosir, gospodinja iz Dolnje Straže; Jožefa Kočjaž, gospodinja iz Podgore; Marija Jarc, gospodinja iz Podgore; Marija Kic, gospodinja iz Podgore; Rozl Erjavec, gospodinja iz Sel; Anica Gasperšič, gospodinja iz Sel.

Preživnina za ostarele kmete v krški občini

Občinski ljudski odbor v Vidmu-Krškem je tretji v Sloveniji sprejel odlok o preživninih zasebnih kmečkih proizvajalcev, ki v arondacijskem postopku ali po darilni pogodbi oddajo svoja zemljišča v družbeno last. Po tem odloku lahko dobijo preživnino ostareli kmetje (moški morajo biti starejši od 65 let, ženske pa ne mlajše od 55 let), v izjemnih primerih tudi mlajši (odlok pove, kdo in v kakšnih okoliščinah), če jim ostane 0,5 ha obdelovalne zemlje oziroma 1 ha vseh kmetijskih zemljišč. Višina preživnine znaša na enega člana do 10.000 dinarjev, za dva 15.000 dinarjev, za tri do 20.000 dinarjev, za 4 ali več družinskih članov pa ne več kot 24.000 dinarjev. Preživni-

no določi komisija sveta za kmetijstvo in gozdarstvo pri ObLO, ki upošteva vrednost oddane zemlje ter velikost zemljišč, ki kmetom ostanejo. V primeru, da eden izmed družinskih članov umre, se zmanjša tudi preživnina in sicer za 30 odstotkov. Če se zmanjšajo ali povečajo življenjski stroški, se se spremeni tudi višina preživnine. Odlok je samo začasen in bo urejal vprašanja ostarelih kmetov vse dotlej, dokler ne bodo izšli predpisi, ki bodo ustrezno vprašanje točneje reševali. Po tem odloku bodo izplačevali preživnine od 1. maja letos dalje, medtem ko sam odlok velja od trenutka, ko sta ga sprejela oba zbora ObLO.

Zbor mladih občanov v krški občini

V Vidmu-Krškem posvečajo veliko pozornost mladim občanom. Tako so bili od 20. do 28. aprila v 15 krajih v občini (v vseh večjih središčih) zbori mladih občanov, ki so obravnavali gospodarski in družbeni razvoj občine v luči nove ustave in občinskega statuta. V razpravah so se dotaknili trenutno najbolj aktualnega poglavja na področju ljudske demokracije — volitev in se pogovarjali o kandidatih v novo občinsko skupščino. Nekaterih zborov mladih občanov se je udeležil tudi predsednik okrajnega komiteja ZMS v Celju Zvone Dragan. V kratkem bodo po aktivnih ZMS posebni razgovori, pri katerih se bodo mladinci in mladinke še bolj seznanili s sestavo občinske skupščine, načinom volitev in podobnim.

družbeno-politično aktivnost, oblik in metod izobraževanja, obveščanja občanov in krajevnih skupnosti.

Celotna razprava je pokazala, da je SZDL v tem okraju postala najširša oblika samouprave občanov, kot je bilo zapisano z velikimi črkami v dvorani letošnje konference, da so se organizacije SZDL vključile v celotno družbeno dogajanje in da se v okviru te najbolj množične politične organizacije usklajujejo mnenja in oblikuje politika za usmerjanje dela na vseh področjih. Še poseben pomen konference pa je v tem, da so se prvič sestali delegati SZDL s celotnega območja novega celjskega okraja in se pred volitvami v predstavniške organe pogovorili o nalogah po sprejemu nove ustave. Po svoji vsebini je bila razprava vsekakor velik prispevek k pripravi bližnje volitve, saj ni omenila samo dosedanje delo, temveč je nakazala tudi glavne prihodnje naloge na območju celjskega okraja.

NOV IZVRŠNI ODBOR OKRAJNEGA ODBORA SZDL LJUBLJANA

Novi okrajni odbor SZDL je na prvi seji izvolil tudi izvršni odbor, ki ga sestavljajo: inž. Vitja Rode — predsednik, inž. Ljubo Levstik, podpredsednik, Miro Gošnik — sekretar, člani pa so: Slavko Beznik, inž. Janez Beravs, Boris Butina, Stane Fele, Dušan Fortič, Marjan Javornik, Anton Koprivnikar, inž. Slavko Korbar, Ivo Majdič, Janez Nedog, Jože Pernuš, Tina Tomlje in Jože Zor.

ZAPISKI Z OKRAJNE KONFERENCE SZDL V CELJU

Dosedanji uspehi so trdna osnova in start za naslednje delovno obdobje

V Celju je bila 19. aprila okrajna konferenca SZDL, katere sta se med drugimi gosti udeležila tudi člana izvršnega odbora glavnega odbora SZDL Slovenije Mitja Ribičič in Marija Vilfan. Delegati so pred konferenco dobili skrbno sestavljeno tiskano poročilo okrajnega odbora SZDL, na sami konferenci pa je predsednik OO SZDL inž. Andrej Marinc poročal o neposrednih nalogah in delu Socialistične zveze, o gospodarskem razvoju celjskega okraja v letih 1958 do 1962 in o nekaterih problemih in nalogah s področja samoupravljanja. V razpravi je sodelovalo 30 delegatov. V novo okrajno

vodstvo SZDL so izvolili 35 članov, funkcijo predsednika pa so ponovno zaupali inž. Andreju Marincu.

Obdobje med obema konferencama SZDL je bilo značilno po intenzivnosti in razvejani politični dejavnosti, v katerem so se organizacije SZDL tega okraja močno uveljavile in se tudi notranje organizacijsko okrepile. Pri tem sta bila obseg in vsebina političnega dela SZDL pogojena tudi z razvojno stopnjo komunalne samouprave.

Glede prihodnjega dela je predsednik okrajnega odbora SZDL inž. Andrej Marinc poudaril v poročilu predvsem dve nalogi: kako vsebinsko in organizacijsko najuspešneje po-

magati krajevnim organizacijam in vsem tistim oblikam, ki posredujejo stik s člani ter kako organizacijo SZDL v občini čimbolj usposobiti za samostojen politični organizem, ki naj zaradi množičnega zaledja postane tudi osnovni usmerjevalec in pobudnik vsega družbeno-političnega življenja v komunih.

Doslej so občinske organizacije predvsem premalo analitično spremljale družbeno-politične pojave. Skupaj z občinskimi ljudskimi odbori si bodo morale tudi prizadevati, da bi izboljšali in poenostavili doseženi sistem spremljanja raznih dogajanj, zlasti gibanja gospodarstva, ter razmišljati, na kakšen način bi omogočili hitrejšo obveščanje občanov. V

KOPITARNA: težave s plačniki

Kopitarna v Sevnici je lanski plan z zaračunano realizacijo presešla — Stalež bolnih in število nesreč pri delu sta se letos zmanjšala — Veseli so zanimanja, ki ga kažejo mnogi organi za proizvodnjo, namenjeno izvozu — Če bo šlo vse po sreči, prično prihodnje leto z rekonstrukcijo

»Glede oskrbe naših obratov s hlodovino je najhujše — upamo vsaj — že za nam.« Tako so nam povedali v Kopitarni v Sevnici. Hudi dnevi v decembru lani ter v januarju in februarju letos, ko so žagarski obrati Kopitarne v nekaterih dneh delali komajda z 10-odstotno zmogljivostjo, so minili. Za go budo zdaj do konca maja delale s polno paro, pa se bodo težko nadoknadili zamujeno.

Nemalo skrbi pa še vedno povzročajo kolektivne težave s plačniki na domačem tržišču. Lani so ustvarili 840 milijonov dinarjev zaračunane realizacije in s tem za nekoliko odstotkov presegli plan. Plačana realizacija pa je dosegla 31. decembra 1962 le 753 milijonov, kar pomeni, da so jim plačniki dolgovali 87 milijonov dinarjev. Proizvodnja kot celota je bila dokaj uspešna, zlasti če upoštevamo, da njen pretežni del dobavljajo čevljarški industriji, ki je že precej časa v zagati. V tem pa so hkrati vzroki za zamude s plačili, ki so letos še večje. V marcu jim dolžniki na domačem tržišču dolgujejo že 172 milijonov dinarjev. Sproti vlagajo tožbe, vendar to ne pomaga.

Skoraj polovico potrebne pogonske energije ustvarjajo sami s pomočjo treh lokomobil. Le-te so izdelane za kurjavo z lesnimi odpadki, ki jih je na obratu dovolj. Ker so žage v zadnjih treh mesecih zaradi pomanjkanja hlodovine delale samo z majhnim delom zmogljivosti, je primanjkovalo zamažja za kurjenje lokomobil, ki pogonjajo stroje in ogrevajo pro-

store. — Surovin za izdelavo pet in kopit je bilo dovolj, naročil tudi, proizvodnja pa je morala teči. Le stežka so nekako s težavo uredili s premogom, v večnem strahu, da se bodo zaradi tega lokomobile pokvarile.

V Kopitarni so že od nekdaj velik problem nesreče pri delu in veliko število bolniških dni. Odkar so konec lanskega leta uvedli kontrolo bolnih, se je stanje precej izboljšalo. Od povprečno 7 odstotkov bolniških izostankov so prišli na nekaj nad 3 odstotke, kar je gotovo velik uspeh. Lani so imeli v obratih povprečno po 3 nesreče na teden, v treh mesecih letošnjega leta pa vsega 2 nesreči. Razen lažne kontrole bolnih je k zmanjšanju števila bolniških in nesreč pri delu pripomogel tudi nov način premiranja. Po prejšnjih določilih pravilnika o delitvi osebnih dohodkov so enkrat na leto delili premijo v znesku 6 tisoč dinarjev vsem, ki vse leto niso bili v staležu bolnih, vsem delovnim mestom, kjer ni bilo nesreče pri delu, pa premijo v znesku od 1 do 15 tisoč dinarjev. Takšen letni obračun ni bil spodbuden za tiste, ki so zboleli na primer samo za dan ali dva, ker so s tem izgubili pravico do premije za vse leto. Zato jo zdaj delijo v enakih zneskih kot prej za vse leto — vsake tri mesece.

Kopitarna je lani izvozila za 225 tisoč dolarjev izdelkov, letos pa jih nameravajo izvoziti za 257.000 dolarjev. V januarju in v februarju dinamike izvoza niso dosegli, ker izvažajo sezonsko blago za katero se odpre tržišče še

le sredi leta. Končne izdelke prodajajo največ v Ameriko, Italijo in Izrael.

Investicijski program za rekonstrukcijo obrata je izdelan, prihodnje leto, ko bodo izdelani glavni projekti, pa se bodo udeležili natečaja. Priprave za rekonstrukcijo bodo z lastnimi sredstvi pričeli že letos.

VIDEM-KRŠKO: industrija spet med prvimi

V CELJSKEM OKRAJU SO MARCA ZABELEŽILI ZA 17 Odstotkov večjo industrijsko proizvodnjo kot v lanskem Marcu — Spodnjeposavske občine v prižadevanjih za uresničitev plana

Predzadnji četrtlet sta zasedala oba zbora OLO Celje in ugotovila zadovoljivo izpolnjevanje letošnjih proizvodnih in izvoznih nalog. — Po izpolnjevanju proizvodnega plana je med prvimi na območju celjskega okraja industrija občine Videm-Krško, ki je preselila predvideno četrtletno proizvodnjo za 6,4 odst. Industrija občine Sevnica je izpolnila 98,8 odst. proizvodnega plana, v občini Brežice pa z 61,6 odst.

Industrija celjskega okraja je v prvem letošnjem četrtletju izpolnila 98,2 odst. predvidenih proizvodnih nalog in so glede na sedanjo dinamiko proizvodnje vse možnosti, da industrija v tem mesecu preseže štirimesečni proizvodni plan. Na zasedanju obeh zborov OLO so ugotovili, da je industrija preselila predvideno proizvodnjo v marcu za 5,9 odst., v primerjavi z lanskim marcem pa je povečala proizvodnjo za 17 odst., medtem ko je obseg letošnje četrtletne proizvodnje za 13,5 odst. večji kot v istem obdobju preteklega leta.

Ta uspeh je toliko večji, ker so nekatera podjetja močno zaostrila zaradi letošnje hude zime, prav tako pa je treba upoštevati ugodnejše pogoje za gospodarjenje v letošnjem prvem tromesečju. Razen manjših izjem je bilo dovolj domačih in uvoženih surovin, na razpolago pa so bila tudi zadovoljiva kreditna sredstva. Najbolje so izpolnjevali proizvodne naloge v termoelektrarnah in premogov-

Člani obeh dosedanjih zborov ObLO Videm-Krško po zadnji seji

nih ter v kemični, papirni, nujarski in grafični industriji, najbolj pa zaostaja industrija gradbenega materiala.

Predviden izvoz za prvo letošnje četrtletje je industrija presešla za 3 odst., uspeh pa bi lahko bil še večji, če bi vsa industrija izpolnila planske zadolžitve. Četrtletnega predvidenega izvoza niso dosegli v nekoviški, lesni in papirni industriji. Ker na te industrijske panoge odpade približno polovico vsega predvidenega izvoza, je razumljivo, da je neizpolnjevanje planskih zadolžitv v tej industriji močno vplivalo na celoten izvoz. V izvozu zaostraja zlasti papirna industrija, ki ji primanjkuje celuloznega lesa. Papirnica v Vidmu-Krškem sploh nima smrekovega lesa na zalogi in vse kaže, da se stanje še ne bo tako kmalu izboljšalo!

Ker so dosedaj uspehi v izvozu predvsem rezultat prizadevanj posameznih podjetij, medtem ko precej podjetij, zlasti manjših, v nekaterih industrijskih panogah ni doseglo četrtletnega izvoznega plana, so na zasedanju poudarili, da morajo tudi te gospodarske organizacije v prihodnjih mesecih posvetiti vso skrb izvoznim nalogam. Če same nimajo ustreznih kadrov — so predlagali na zasedanju — naj bi se taka podjetja naslonila na izkušnje večjih gospodarskih organizacij.

Razen industrijske proizvodnje so na zasedanju obeh zborov OLO obravnavali tudi gospodarjenje na drugih gospodarskih področjih. — Glede kmetijstva so ugotovili, da je zgoden nastop zime povzročil, da v jeseni niso mogli izvesti vseh tistih del, ki pogujejo letošnjo proizvodnjo, precej škoda pa je povzročila tudi sama zima. Tako je divjad povzročila veliko škodo v sadovnjakih, pa tudi mraz je poškodoval obkultivirane sadne dreve. Zaradi hude zime je pomrlo približno 30 odst. čebel, utrleli pa so tudi ozimni posevki. Računajo, da je približno 20 odst. vseh ozimnih žit uspešno kljubovalo zimi, približno 15 odst. posevkov so morali preorati, ostale posevke pa bi bilo potrebno dognojati z naglo delujočimi dušičnimi gnojili, ki jih pa ni dovolj.

Ob tej priložnosti so obravnavali tudi podružljanje gozdne proizvodnje. Zasebni gozdovi na območju celjskega okraja zavzemajo namreč dve tretjini vseh gozdov, kar pomeni, da je proizvodna zmogljivost zasebnih gozdov večja kot družbenih gozdov in da bi

zmogljivost gozdov bila boljše izkoriščena, če bi se povečala gozdna proizvodnja v zasebnih gozdovih. Na tem področju pa je bilo doslej premalo narejenega. Doslej so v tem okraju sklenili pogodbe za podružljanje gozdne proizvodnje le na površini nekaj čez 20 odstotkov vseh zasebnih gozdov. Pri tem so ugotovili, da so kmetijske zadruge manj uspešne pri podružljanju gozdne proizvodnje kot gozdna gospodarstva. Tako kmetijske zadruge v Sevnici, Brestanici, Vidmu-Krškem in Kostanjevici s tem procesom do marca še sploh niso začele.

66 Brežice: eden izmed nosilcev podružljanja gozdne proizvodnje

Sprico takšnega stanja so na posvetovanju s predstavniki občinskih ljudskih odborov v prejšnjem mesecu sprejeli priporočilo, naj občinski ljudski odbori določijo za nosilce podružljanja gozdne proizvodnje območja gozdnega gospodarstva v Brežicah, Celju in Nazarju. S tem bi dosegli integracijo gozdarstva, ne glede na sektor lastništva. To bi bilo tudi pogoj za intenzivnejše, naprednejše in donosnejše gospodarjenje z zasebnimi gozdovi. Gozdna gospodarstva naj pospešijo proces podružljanja s prostovoljnimi sklepanjem pogodb in ga končajo najkasneje do konca leta.

V zvezi s temi priporočili so doslej prenesli podružljanje gozdne proizvodnje na gozdna gospodarstva že v vseh občinah, razen v občinah Celje, Slovenske Konjice in Sentjur, kjer je ta prenos še v teku.

V razpravi o trgovini so ugotovili, da hkrati z naraščanjem proizvodnje narašča tudi blagovni promet v trgovini. V primerjavi z lanskim četrtletjem je v letošnjem narasel v trgovini na debelo za 14,5 odst., v trgovini na drobno pa za 10,9 odst. V istem času so se zaloge v trgovini na debelo povečale za 19,8 odst., medtem ko so se v trgovini na drobno zmanjšale za 4,4 odst.

Ob zaključku so govorili še o turizmu. Iz podatkov je razvidno, da je število nočitev v letošnjem četrtletju za 17,8 odst. manjše kot v lanskem prvem četrtletju. To zmanjšanje pripisujejo letošnji zimi, vendar pa so v posameznih občinah zabeležili več nočitev. Pri

tem prednjači občina Videm-Krško, na drugem mestu pa je Celje.

Oba zbora OLO sta razpravljala še o službi za prošnje in pritožbe ter sprejela več odlokov, med njimi odlok o ustanovitvi sklada za borbe NOV in odlok o določitvi števila odbornikov okrajne skupščine Celje in števila odbornikov, ki jih posamezne občinske skupščine z območja celjskega okraja volijo v okrajno skupščino. Po tem odloku bo prihodnja okrajna skupščina štela 70 članov. Od teh bo občinska skupščina v Brežicah izvolila v okrajno skupščino 6 članov, občinska skupščina v Sevnici 4 člane in Vidmu-Krškem 6 članov.

Zakaj otroci iz semiške osemletke ne dokončajo šole?

V Semiču imamo že vrsto let popolno osemletko, kljub temu pa imamo še mnogo otrok z nedokončano osnovno šolo. V obrtnem servisu Semič so vzeli v uk 7 vajencev, od katerih pa niti eden ni dokončal vseh osem razredov šolanja. Lani to še ni bilo tako hudo, saj so s pomočjo pripravljalnega tečaja v Ljubljani oz. Mariboru pridobili pogoje za sklenitev učne pogodbe. Ta stvar pa je stala okoli pol milijona dinarjev; največ so prispevali starši sami. Letos pripravljalnih tečajev ne bo, kar pomeni, da se otroci, če ne bo končali osemletke, ne bo mogli učiti obrti, niti se ne bo mogli vpisati na nobeno drugo šolo.

Taki gredo lahko le za pastirje ali ostanejo vse življenje nekvalificirani ali priučeni delavci. Nekateri očitje pravijo: »Saj sem rekel smrkavcu, naj se uči, pa se ni hotel.« Tak izgovor je slab; kdor ima svoje otroke rad, bo ukrenil vse potrebno, da bo otrok šolanje končal. Če je len, ga bo treba pripraviti do tega, da se bo učil. Če se težko uči, pa mu je treba nuditi pomoč in navezati tesnejše stike s šolo. V vsakem primeru pa mora imeti otrok dovolj časa za učenje.

Povprečen belokranjski grunt ne bo nikoli nudil toliko dohodkov, da bi bil z njim današnji človek zadovoljen. Če tega otroci ne morejo doumeti, bi morali o tem razmisliti vsaj starši!

Franc Derganc

V Brestanici potrebujejo mostno tehtnico

Brestaniško mostno tehtnico je bilo treba lani zaradi gradnje spomenika umakniti. Letos se obeta dobra sadna letina, precej težav pa bo tudi pri odkupu krompirja, ker je Brestanica ostala brez mostne tehtnice. Do najbližje tehtnice v Vidmu-Krškem je skoraj 5 kilometrov. Tehtanje, živine je zadruga uredila tako, da je kupila tehtnico, ki stoji na dogonskem prostoru, vendar ni uporabna za tehtanje vozov. Kdo bo dal sredstva in zgradil novo tehtnico, ki je komunalni objekt, še ne vedo.

Majhna delavnica - velik tekmeč

Z mizarskimi izdelki je trg dandanes že tako nasičen, da uspe le tisti proizvajalec, ki pride pred nakupovalca oziroma potrošnika z okusnim, domiselnim, neopogrešljivim in kvalitetnim artiklom. To dejstvo, ki je v času večje konkurence postalo že kar pravilo, je bolj boleče za manjše proizvajalce lesnih izdelkov, zlasti če jim ime in kvaliteta nista pustila do veljave med vrsto sorodnih, naj česče večjih tekmecev. Tako podjetje je tudi Mizarska delavnica v Trebnjem. V bistvu je to »razširjena družina« proizvajalcev, ki je sklenila, da za vsako ceno vztraja v tekmi po osvajanju tržišča z izdelki iz najrazličnejših vrst in kvalitete lesa. Ko so lani porabili skoraj vsa obratna sredstva za investicijo v povečanje proizvodnih zmogljivosti, niso odnehati, ampak so vsi kot eden premagovali skupne težave, ki so se pojavljale od meseca do meseca, od dne do dne. Ker ni bilo dovolj sredstev za gradnjo prizidka (za skladišča in lakirnico), se je delovni kolektiv odločil, da s prostovoljnimi delom opravi to, kar drugi naredijo s sredstvi. Tako imajo od lani razen nekaj novih strojev tudi del nove strehe, pod katero motrijo, kako bi proizvodnjo še povečali, izboljšali organizacijo dela, povečali produktivnost in osvojili tak proizvod, da ga bodo najlažje plasirali na trgu. Neoporečno je, da jim je pred nedavnim to deloma tudi uspelo, ko so začeli serijsko proizvajati nov

tip vitrine. S tem tipom sicer še niso povsem prodrli med potrošnike, vendar upajo, da ni daleč čas, ko bodo šli proizvajalci prav tako v prodajo kot vsi ostali prejšnja leta. Računajo, da bo njihov glavni odjemalec tudi letos ljubljansko podjetje »LE-SNINA«, razen tega pa tudi trgovina, ki je posredovala že veliko njihovih izdelkov potrošnikom.

Mnogo težje kot s plasmajem je s surovinami. Težko

je zlasti za majhno podjetje, kot je mizarska delavnica v Trebnjem. Čeprav ima leta pogodbe o dobavi kvalitetnega lesa z gozdnimi proizvajalci, se mora največkrat zadovoljiti le z manjšimi količinami slabših kvalitete. Zato se zateka k zasebnikom in tako nadoknadi, kar ji ni uspelo na podlagi stalnih pogodb. Vsemu nakljub pa je mizarska delavnica zelo resen tekmeč največjim proizvajalcem v mizarski stroki.

NAŠIM DELOVNIM LJUDEM POŠILJAJO NAJPRISRČNEJŠE POZDRAVE IN ČESTITKE ZA 1. MAJ Z ŽELJO, DA BI DOSEGLI ŠE VEČ USPEHOV PRI DELU, KOLEKTIVI:

»ISKRA« - KRANJ

OBRATA TOVARNE ELEMENTOV ZA ELEKTRONIKO

Šentjerne in Žužemberk

»ISKRA«

OBRATA TOVARNE ZA ELEKTRONIKO IN KONDENZATORJE

Mokronog in Semič

Za lačne želodčke šolarjev

Šolska upraviteljica, tovarišica Anica Rožič je, ko si je med odmori utrgala čas za pomenek z nami, našla veliko lepega. Zvedeli smo, da na šoli uspešno deluje šolska kuhinja, da ji pridno pomagata društvo prijateljev mladine in krajevna organizacija Socialistične zveze in da gojijo šolarji celo kopico dejavnosti v raznih kroških ter da so hkrati tudi navdušeni športniki.

Lani smo v kletnih prostorih šole s prostovoljnimi delom in s pomočjo črarnega odbora RK iz Novega mesta, s pomočjo občine in občinskega odbora RK iz Brežic uredili šolsko kuhinjo. Vsi prebivalci so veselili te uspešne akcije, saj je naša šolska kuhinja ena izmed najboljših v občini. Okrajni odbor RK je prispeval posode, občinski odbor RK iz Brežic 100 tisoč dinarjev za

stedišnik, občinski odbor SZDL je dal 100.000 dinarjev za ostalo, kar smo se potrebnovali, nekaj pa smo primaknili tudi iz šolskega proračuna. V nabirniški akciji, ki smo jo pripravili lani, smo zbrali v materialu in denarju 114 tisoč dinarjev. V tej akciji so sodelovali člani šolskega odbora, šolskega kolektiva in organizacije DPM. Skupine prej naštetih predstavnikov so obiskale vasi in zbirale pri prebivalcih, kar je kdo dal.

Ljudje darujejo razne predelke, ki jih nato porabimo za kuho, nekateri pa dajo tudi denar. Ker so nas prebivalci z razumevanjem podprli, je lani stala malica — kuhano enolončnico — za vsakega otroka 200 dinarjev na mesec. Ker je letošnja nabirna akcija zaradi slabe letine uspela manj kot lani, smo bili s 1. februarjem pri-

siljeni zvišati ceno obroka od 200 na 320 dinarjev. Povratne in nekaj sadja pridelajo otroci sami na šolskem vrtu. Lansko jesen smo pripravili za zimsko zalogo okoli 100 litrov kompotov, 40 litrov paradajznikove mezge, 15 litrov vložnih kumaric, 70 litrov srbske solate in 500 kilogramov viskanega zelja.

Društvo prijateljev mladine je kupilo termos posodo, v kateri dostavljamo enolončnico v oddelek naše šole, ki gostuje v Mokricah. Ta učilnica je poldrugi kilometer oddaljena od matične šole. Ker je v neposredni bližini gostišča Grad Mokrice, kamor prihajajo številni turisti, je to še toliko manj primerno. Šolska stavba v Veliki Dolini je premajhna, pouk se le stežka odvija, brez nove stavbe bo šlo zelo težko. Na brežiški občini imajo razumevanje za naše težave, načrti za novo šolsko poslopje so že pripravljeni, sredstev pa žal ni.

Cepprav smo na temnem, nismo pozabili na izvenšolske dejavnosti. Sodelujemo v JPI, letos smo imeli smučarske tekme, dramski krožek je že uprizoril eno igrico drugo pa pripravljamo našo fotomaterijo so zelo pridni, prav tako radiomateriji in šahisti. V dvorani v kletnih prostorih, ki so jo s prostovoljnimi delom uredili prebivalci, pa se razvija vse kulturno in družbeno-politično delo v Veliki Dolini.

V četrtek, 11. aprila, so v Brežicah gojenke in gojenci sindikalne šole opravljali izpite. Šola je s pomočjo Delavske univerze v Brežicah organiziral občinski sindikalni svet. Na sliki: 4 gojenke med izpitom

Novomeška kronika

■ Znan novomeški urar Zdravko Budna je pred kratkim preselil svojo delavnico v hišo na Glavnem trgu št. 18 (vhod: skozi vežo med Karasom in podružnico uprave Ljubljanskega dnevnika). Zanimivo je, da imajo mnogi ljudje iz mesta in podeželja pri tem znanem mojstru že daljši čas svoje popravljene ure, o čemer smo pred meseci že poročali. Ko stranka uro prinese, se vsaki »izredno mudl«; ko

pa je ura popravljena, mnogi kar pozabijo, da so še pred kratkim zatrjevali, da »brez ure sploh ni mogoče živeti«...

■ Danes gostuje v Novem mestu ljubljansko Mestno gledališče z dramo Branka Hofmanna »Dan in vsi dnevi«. Predstava je zaključena za delovne kolektive in izven. Tokrat bodo ljubljanci dvakrat igrali, in sicer popoldne ob 16.30 in zvečer ob 20. uri. Vstopnice bodo v predprodaji pri blagajni v DLP na dan predstave od 15. ure dalje.

■ Ze več dni stoji leseni oder pred bivšo Kraljevo hišo na Cesti komandanta Staneta, kjer sedanj lastnik, podjetje Vodorod, obnavlja stavbo. Hišo bodo prebivalci, razen tega pa v lokalni podjetja zadelali, ker bo poslednji vhod iz veže. Ta stavba je bila popravljena že močno potrebna, zdaj pa, ko bo prebivalna, bo nedvomno prispevala k lepšemu videzu vse ceste.

■ V izloži novomeške lekarne so učenici osemletke »Katja Rupena« razstavili svoje izdelke, ki so jih pripravili pri tehničnem pouku. Mimoidoč si čisto ogledujejo lepo stojajo svetiljko, lutke, razne aparate za kemijo in fizikalni pouk, ter vse ostalo.

■ Neverjetno veliko ljudi je bilo zadnji petek na novomeški tržnici. Stojnice so bile zasedene do zadnjega kotička. Naprodajo so bila jajca po 28-30 din, radič na merico po 50-80 din, solata berivka na merico po 80-100 din, redkvice v šopkih po 25-40 din, kislata repa in zelje po 120 din, regrat po 30-40 din, morske ribe po 200 in 250 din, hren po 15-30 din, sirček so prodajali po 10 din, smetano v skodelicah po 90-100 din, sadike paradajznika in paprike po 15 din ter razne druge v šopkih po 50-70 din.

■ Gibanje prebivalstva: rodila sta: Marija Pucelj iz Smilanske 18 — dečka in Elita Matoh iz Paderšičeve 23 — dečka. Poročila sta se Vladimir Potočar, delavec iz Dol. Kamene, in Ljudmila Barbo, snalčica iz Ulice talcev 10. Umrl je Franc Menoni, upokojenec iz Slakovca 6, star 77 let. Ponesrečil se je Alojz Kočijaž, mizar iz Kettejevega drevoreda, ki si je na stroju poškodoval kazalec desne roke.

ZAVOD ZA REHABILITACIJO IN ZAPOSLOVANJE INVALIDOV NOVO MESTO

☆ VOŠCI

VSEM DELOVNIM LJUDEM NASE
SOCIALISTIČNE DOMOVINE
ZA PRAZNIK DELA!

Želje potrošnikov v Loki

Na nedavnem zboru volivcev so potrošniki izrazili željo po preureditvi trgovskih lokalov v Loki in na Bregu in da bi imeli v trgovinah hladilnike za živila, ki se rada pokvari. Razen tega želijo, da bi trgovine odpirali ob 7.30 namesto ob 8. uri, zato pa naj bi jih zaprli pol ure prej. Trgovsko podjetje v Sevnici je že mnogo sredstev vložilo za preureditev lokalov v Sevnici in bližnji okolici, zdaj pa pravijo Ločani, da so oni na vrsti, če bo denar.

NEVARNI POZAR V SREDNEM GLOBODOLU

22. aprila okrog 14.30 ure so prebivalci vasi Srednji Globodol opazili, da se iz listnjake posestnika Alojzija Pekolja kadil, takoj zatem pa je že buhnil plamen in obfel poslopje. Domači gasilci so bili hitro na požarišču. Ker pa so bila vsa poslopja pokrita s slamo in je bil hladen veter, se je ogenj hitro širil na sosednja gospodarska poslopja, preskočil na hlev, kjer je zgorelo troje goved, in na skedenj, kmalu pa še na gospodarsko poslopje Jožeta Bobnarja. Prav tako krito s slamo. Domači gasilci so poklicali še gasilce iz Mirne peči

in Novega mesta. S skupnimi napori se je posrečilo ogenj pogasiti ter obvarovati prebivalce pred hujšo nesrečo. Kako je ogenj nastal, še ni bilo mogoče ugotoviti.

Posestnik Pekolj ima škodo za okoli 1.500.000 din. Bobnar pa za 800.000 dinarjev. Gasilci so rešili obema posestnikoma vsaj za tri in pol milijona premoženja. Pri gašenju so gasilci črpali vodo iz vaskih luž. Vendar je bilo to precej oteženo, ker so luže zarasle in blatne in je bilo težko spustiti vanje sesalne koše.

Oba posestnika sta zavarovana, prvi za en milijon, drugi pa za 1.250.000, tako da škoda ne bo krita.

Še o izjalovljenem mladinskem sestanku

Dne 11. aprila je bil v Dolenjskem listu objavljen članek pod naslovom »Izjalovljen mladinski sestanek«. Članek meče prave čudno luč na organizacijo ZMS na osnovni šoli »Katje Rupene« v Novem mestu. Pisec nikjer ne pove, kakaj je bil sestanek izjalovljen. Navaja samo, o čem so mladinci v glavnem razpravljali. Če pa se je razprava omejila na nedisciplinirano in obravnavanje dosedanjih napak in pomanjkljivosti, to še ne pomeni, da sestanek ni uspel. Saj bi bil potem izjalovljen tudi marsikateri sestanek odraslih!

Če bomo v bodoče delati kvalitete, je mogoče ugotoviti, kje so bile napake, zato ne more biti tak sestanek izjalovljen. Vse daje slutiti, da pisec spornega članka sploh ni bil na sestanku, kajti če bi bil prisoten, bi vedel in napisal, da je sodeloval tudi glasbena

LISCA: proizvajalke prepevajo

Aktiv ZMS v sevnški konfekciji »Lisca« je zelo marljiv. Doslej so imeli več predavanj in proslav. Posebno lepo je uspela proslava v počastitev dneva žena. Dekleta so se navdušila za najrazličnejše dejavnosti. Ustanovile so pevski zbor, ki redno vadi po vsakodnevem delu. Dekleta se vadijo večinoma same, včasih pa pod nadzorstvom »pevovodje« harmonikar, kakor ga imenujejo. V začetku aprila je bilo v »Liscu« ustanovljeno tudi turistično društvo. Vanj se je vključilo pretežno število mladincev in mladink. Med važnejšimi nalogami, ki si jih je društvo zastavilo v letošnjem letu, je organizacija izletov po zasavski planinski transverzali. Sicer pa ima aktiv ZMS v letošnjem letu za eno svojih glavnih nalog vključiti čim več svojih članov v organizacijo SZDL, kolektivno pa bi postali člani RK.

Modelarji z Mirne v Trebnjem

V okviru občinskega praznika bo v Trebnjem manjša razstava letenih modelov, ki jih bo v ta namen pripravil modelarski krožek na Mirni. Na razstavi bodo marljivi mlenski modelarji pokazali več vrst svojih izdelkov.

Ancljevi Micki v spomin

Pred nekaj dnevi je v Sevnici umrla Ancljeva Micka, ki so jo poznali ljudje iz vse Bele krajine. Med NOB je bila Ancljeva družina odpeljana na Rab in tudi Micka je okusila vse grozote tega taborišča. Po vrnitvi iz internacije se je spet vključila v delo za NOB, po osvoboditvi pa je največ sodelovala pri Rdečem križu, kjer je bila zelo delovna. Tudi drugim organizacijam je prav rada pomagala. Micka pa je bila ljudem znana tudi kot dobra kuharica. Na

Delovnim ljudem
naše lepe Dolenjske, posebno pa članom Gasilskega društva v Novem mestu, želimo za 1. maj vse najlepše in jim čestitamo. Vojak Anton Škoda iz Niša.

Čestitka

iz Nove Gradiške

Mladini iz okolice Podbočja, delovnim kolektivom in vsem, ki jih poznajo, čestitajo za praznik dela: Franci Kodrič, Edo Gošnjak in Alojz Sket, naši fantje, ki služijo vojaški rok v Novi Gradiški.

šola, ki je imela polurni program. Tudi recitacije v članku niso omenjene!

Prosimo in želimo samo to, da naj bo obveščanje v javnosti objektivno in naj ustreza dejstvom! Končno pa to ni bil sestanek v pravem pomenu besede. Bil je zbor mladincev, ki smo ga organizirali z namenom, da se vendar enkrat zberejo vsi mladinci naše šole iz dveh imen, mladinske sestanke pa imamo po razredih.

Aktiv ZMS osnovne šole »Katje Rupene«
Novo mesto

Mladina v Skopcih

Mladina iz Skopice je v zadnjih dneh uprizorila komedijo »Sreča na kreditu«, s katero je gostovala tudi v Velikem Podlogu. Mrzli vasi in okoliških vaseh. Povsod so se igralci kar dobro odrezali. Mladinci se ob tej priložnosti lepo zahvaljujemo tov. Mariji Strmečki, ki je igro režirala in vodila vse priprave.

V Skopcih nima mladina nobenega razvedrila razen televizorja, zato si želi iger, športa in plesa. Gramofon sicer imajo, je pa pokvarjen. Če bi ga spravili v red, bi lahko v gasilskem domu organizirali plesne vaje. Poleg doma je lep prostor, kjer bi se dalo napraviti športno igrišče. Razmislimo o tem!

METLIŠKE VESTI

20. aprila okoli 16. ure se je nad Metliko ušla prva ploha, pomešana z gosto točo. Neutruje spremljalo močno grmenje, ki je trajalo dobrih 20 minut. Ceste so bile preplavljene z vodo, na Dragah je v trenutku na cesti nastalo jezero. Tudi okoliškim krajem prišlo vreme ne prizanaša s točo.

Zaradi priprav na združitve občine Metlika in Crnomelj je bil občinski komite Zveze komunistov in občinski odbor Socialistične zveze prenesen v Crnomelj, tako da je občina Metlika bila brez teh dveh političnih organizacij dobra dva meseca. Šele pred nekaj dnevi sta se ti dve organizaciji ponovno formirali.

Zbori volivcev na območju občine Metlika za splošni zbor so se končali 24. aprila. Obisk je bil dober, kandidati za republiški in zvezni zbor so bili soglasno potrjeni, za občinski zbor pa so na nekaterih zborskih volivcev bili dodani še kandidati.

Zbori volivcev za zborni delovnih skupnosti so v teku in bodo končani v nekaj dneh.

Lepo pozdravljajo

Starše, sorodnike, znance in delovne kolektive iz domačih krajev lepo pozdravljajo in jim čestitajo za 1. maj fantje, ki so pri vojakih v Makedoniji: Franc Škrbec, Franc Kuzma, Franc Kostevc, Stane Kumer, Janez Pelko, Ivan Žičkar, Janez Hočvar, Karel Prime, Karel Pezdirc, Ladislav Kotar, Albin Stipančič, Stefan Kastelic, Jože Dimc, Jože Keše, Franc Vene in Miha Flis.

KINO »KRKA« predvaja

26., 27. in 28. aprila špansko-italijanski barvni film
LAZNI ZAKON
Režija: Giulio Majano.
Igrajo: Antonio Vilar, Vira Lila, Wandisa Guida.

30. aprila sovjetski film
DAN ZADNJI — DAN PRI

POSEBEN PROGRAM ZA PRVOMAJSKE PRAZNIKE

Sovjetski barvni film
POLET V VESOLJE
Predstave 1. maja ob 15. uri; 2. maja ob 10. in 15. uri; 3. maja ob 15. uri. Cena enotna: za mladino 40 din, za odrasle 60 din.

1., 2. in 3. maja angleški glasbeni film
V RITMU TWISTA
Nastopajo znani pevci in plesalci twista.

4., 5. in 6. maja slovenska filmska komedija
NAS AVTO
Režija: František Cap. Igrajo: Janez Cuk, Sonja Kraljsek, Milan Srdoč, Ruša Božičeva, Metka Bučarjeva, Olga Bedjančeva.

7. in 8. maja sovjetski barvni glasbeni film
EVGENIJ OGNJENIN
po znani operi Čajkovskega.

9. maja ameriški barvni revijski film
POJMO V DEŽJU
Režiser in igralec Gene Kelly.

Čestitke in pozdravi vojakov

Zadnje dni smo dobili iz mnogih krajev pisma naših fantov s pozdravi za 1. maj. Ker je pisem toliko, da jih ne moremo vseh objaviti, bomo v naslednjem našli imena in kraje, pozdravi in želje pa veljajo vsem sorodnikom, znancom in prijateljem.

Iz Karlova: Jurij Stareščin in Jože Marolt; iz Beograda: Rudi Lesjak, Alojz Hočvar, Lado Godnjavec; iz Obrenovca: Jože Rugelj, Peter Može, Rudi Lopatec, Martin Kobe; iz Paračine: Albin Štok,

Delovni načrt ZB terena Breg

Za nami sta dva meseca od zadnjega občnega zbora. Pred kratkim je odbor ZB terena Breg v Novem mestu razpravljal o izvršnih sklepih in o delovnem načrtu za letošnje leto. Zveza borcev tega terena bo sodelovala v vseh pripravah za volitve in pomagala SZDL pri organizaciji volitev; tako sodelovanje pa so predvideli tudi v vseh ostalih političnih akcijah in prireditvah.

Ob dnevu borca bo skušala organizacija ZB pripraviti kulturno-zabavno prireditev, v jeseni pa se nameravajo člani udeležiti proslave v Kočevju. Razen tega bodo vse leto obveščali članstvo o najvažnejših dogodkih prek posebnih pisem »Obvestila« ter pripraviti več članskih sestankov s predavanji. Še bolj kot doslej bomo skrbeli za naše člane, zlasti starejše, in razširjali naš tisk. Novomeškemu priključnemu oddelku bolnišnice bomo darovali revijo »Borca« za njihovo knjižnico.

Nalog in dela je dovolj, uredniki pa jih bomo lahko le s pomočjo vsega članstva. —mtr—

Turistično društvo na Mirni

Prve dni aprila so na Mirni ustanovili turistično društvo in mu poverili velike naloge v turističnem razvoju celotne Mirenske doline. V začetku bo društvo poskrbelo za ureditev izletniške in zgodovinske postojanke na Debencu.

Adlešičane pozdravlja

Cedomir Vrtnič, ki je pri vojakih v Petrinji in jim čestita za prvomajsko praznike. Ob tej priložnosti pošilja lepe pozdrave domačim!

Gradnje po svetu in pri nas

(Nadaljevanje in konec)

Pa pogledimo nekoliko po svetu! Za evropski turizem je značilno, da velja prva skrb čuvanju in negovanju zgodovinskih posebnosti. Italijanska mesta pri tem prednjačijo, seveda se lahko postavljajo z množico zgodovinskih lepote kot nobena druga država in je na njih zasnovan ves tujski promet. Druga evropska mesta, ki nimajo toliko zgodovinskih vrednosti, pa le-te toliko bolj čuvajo. Poljaki so morali že pretirano skrbni, saj so cela središča mest (npr. v Varšavi), ki so bila med vojno popolnoma porušena, obnovili v enaki obliki, kot je bila pred vojno. V nemških mestih so mnogo porušeni zgodovinski objekti postavili na novo, vendar tako, da so se približevali videzu okolja in upoštevali značilnosti in razmerja, ki so morala biti enaka prejšnjim. V centru Berlina so celo utrdili in obnovili zelo poškodovan stolp, ki je edini ostanek med vojno porušene, nekdanje lepe »Frauenkirche«, zraven pa so zgradili novo cerkev. Švicarsko mesto Bern pa je po legi in obliki zelo podobno Novemu mestu, le da je precej večje. Celo središče mesta ima ohranjene arkade, ki so čudovita turistična atrakcija. Takšnih primerov pa je še nekaj.

Zgodovina ameriških mest ne sega tako daleč nazaj kot v Evropi. Posebno hiter industrijski razvoj v zadnjih 80 letih pa je povzročil, da so ameriška mesta zrasla nekontrolirano in zelo neurejeno. Povečini so si zelo podobna in nimajo nobenih posebnosti. Zato so Amerikanci zelo občutljivi za kulturnozgodovinske vrednote in s ponosom kažejo tujcem objekte, ki niso niti 100 let stari. Tako lahko ugotovimo pariradoks: mi bi se radi čim bolj »amerikanizirali«, Amerikanci pa bi radi imeli mesta, podobna evropskim.

Glavni trg bi z ureditvijo arkad vsekakor mnogo pridobil. Ni res, da bi zato lokali bili bolj temni, saj se za stebri lahko celo stena zastekli. Stremeti je treba tudi za tem, da bi vsaj na Glavnem trgu izločbene odprtine imele hrastove okvire. Konstrukcijsko pa ureditev arkad ne povzroča težav, ker je zaradi slabih konstrukcij običajno nujna izvedba z železobetonskimi prekladami, pod katere se loki in stebri le podzidajo.

Novomeški »Brega« želi propadati. Če ga hočemo ohraniti kot drugo značilnost Novega mesta, pa je zares potrebna temeljita obnovitev skorajda vseh hiš. Nedopustni so posegi posameznikov,

ki običajno ne mislijo na videz celotnega Brega. Betonski podporniki v naravnem skalnem obrežju kazijo celotno sliko. Mnogo hiš je že dotrajanih, povsod se vidijo nelepe prizidave in popravil-

presorji trkali s fasade železobetonsko konstrukcijo, ki je držala skupaj med vojno od bombardiranja razpokano hišo, je moral projektant na lastno odgovornost prevzeti ves tveganje, da je sploh bilo

je grozila, da se bo sesula. Danes je lahko ugotoviti, da bi tudi ta lokal moral imeti arkade, v času rekonstrukcije pa ni imel projektant nobene opore! Občinski ljudski odbor bi tudi moral sprejeti dobro pripravljen odlok o zunanji podobi mesta, h kateremu bi moral dati svoje mnenje tudi spomeniškovarstveni organ. Nikjer na svetu ne puščajo več, da bi mesto raslo stihijsko, nenaravno, zato se moramo vsi truditi za čim lepšo podobo našega mesta, posebno še, dokler je čas!

Tekst in fotografije: inž. arh. Danilo Lapajne

la, ki niso v skladu z obstoječimi objekti. Res je, Breg ni več lep. Zato bi bilo potrebno začeti splošno obnovo in asanacijo po enotnem načrtu, ki bi zajel vse hiše. Najprej bi bilo treba ugotoviti dejansko stanje, potrebe po prenovitvah, želje stanovalcev po razširitvah in dozidavah, možnosti nadaljnega obstoja in program ureditve sanitarnih naprav. To bi bilo mogoče ugotoviti s pregledom vseh objektov in anketo med samimi stanovalci Brega. Sele potem bi se lahko napravil končni program ureditve, ki

mogoče napraviti 3 izločbe (v oseh oken v I. nadstropju), saj je hotel investitor ohraniti podobo, kakršna je je bila pred rekonstrukcijo, prednja stran hiše pa

Po 10 letih dograjena šola

Novo šolsko poslopje, ki so ga pričeli v Sentjanžu graditi pred desetimi leti, je končno dograjeno in v njem že poteka pouk. S finansiranjem gradnje je bilo veliko težav. Sredstva so prispevali kar trije okraji: najprej je pomagal graditi šolo okraj Videm-Krško, nato okraj Trbovlje in končno okraj Novo mesto. Šola je bila dograjena tudi s pomočjo republiških in zveznih sredstev, ko pa so že vsi obupali, je za zaključna dela dal na razpolago sredstva še medobčinski sklad za investiranje v šolstvo bivšega okraja Novo mesto. Pouk poteka v petih svetlih učilnicah, razen tega je v šoli še delavnica za tehnični pouk, prostori za mlečno kuhinjo, potrebni kabineti, sanitarije in družinsko stanovanje. V načrtih so zaradi pomanjkanja sredstev morali žal izpustiti telovadnico.

Naša največja tovarna dušičnih gnojil

Nova tovarna dušičnih gnojil v Pančevu bo dala letno

380.000 ton teh gnojil. Opremljena je z najmodernejšimi napravami in je skoraj ves proizvodni proces avtomatiziran. Ima velika skladišča, od katerih vsako lahko sprejme 120.000 ton dušičnih gnojil. Ta tovarna pomeni velik uspeh domače kemične industrije.

Jubilejni mednarodni kmetijski sejem v Novem Sadu

Od 12. do 19. maja bo v Novem Sadu XXX. mednarodni kmetijski sejem. Na razstavnem prostoru bodo naše najbolj znane kmetijske organizacije in podjetja prehrambene industrije prikazale najnovejše dosežke na kmetijskem gospodarskem področju s stroji in drugimi pripomočki. Poleg tega bodo obiskovalci jubilejnega sejma lahko videli odlične pasme holandskega, danskega, zahodnonemškega in avstrijskega goveda.

»ISKRA«, PROIZVODNJA ELEKTROLITOV, MOKRONOG:

Za znižanje materialnih stroškov in režije

Obrat Iskre za proizvodnjo elektrolitov v Mokronogu, ki je ekonomska enota Tovarne za elektroniko in avtomatiko, je lani uresničil 97 odstotkov letnega proizvodnega plana in hkrati naredil za 50 odstotkov več kot v letu 1961. Tudi letošnji proizvodni plan je za približno 15 odstotkov večji od lanskega. Letos bodo nakupili nekaj sodobnejše opreme, s katero bodo zamenjali izrabljene stroje. Število zaposlenih se bo povečalo le za malenkost. Ker zahteva tržišče sodobnejše tipe, manjših elektrotehniških kondenzatorjev, bodo izdelovali vedno več takšnih.

Veliko si obetajo od novega načina notranje delitve in delitve osebnih dohodkov, ki so ju pričeli uvajati s 1. aprilom. Sodijo, da bo oboje ugodno vplivalo na prizadevnost članov kolektiva. Kolektiv

obrata je že razpravljal o osnutku novega pravilnika za delitev osebnih dohodkov, organi samoupravljanja pa so sprejeli sklep, da bo v uporabi od 1. aprila letos. Celoten kolektiv obrata je ekonomska enota, v njem pa sta še dve obračunski enoti: prvo sestavlja proizvodnja, drugo pa režijska skupina. Za dve obračunski enoti, ki sta razporejeni na malo prej opisani način, so se odločili, da bi lažje ugotavljali režijske stroške in njihov odnos do proizvodnje.

Osební dohodki kolektiva so odvisni od izpolnjevanja proizvodnega plana, hkrati pa vpliva nanje plačani izbrček. O slednjem jih obvešča mesečni obrat v Ljubljani. Podrobnejša merila za delitev kolektiv še pripravlja, zato z raznih vidikov opazujejo proizvodnjo. Režijske stroške so

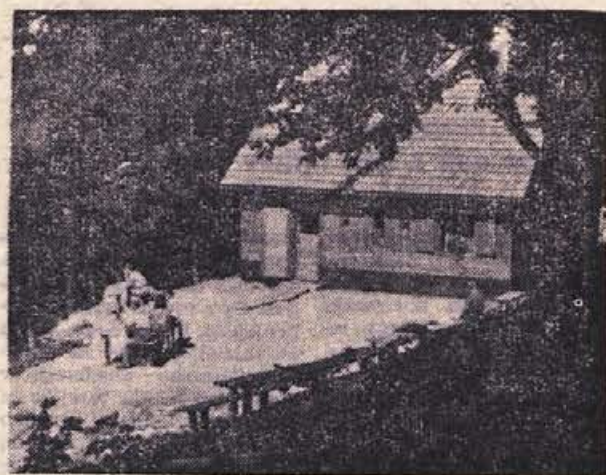
močno znižali že lani, ko je število delavcev v režijski obračunski enoti ostalo neizpremenjeno, število delavcev v proizvodnji pa se je znatno povečalo. Na ta način se je precej znižala lastna cena izdelkov.

Izpolnitev mesečnega proizvodnega plana in plačani izbrček določata kvoto osebnih dohodkov v grobem. Ta je odvisna še od lastne cene, od števila bolniških izostankov, od rednih, izrednih in upravičenih izostankov ter dopustov in od porabe surovin ter nekaterih drugih pokazateljev. Delo je organizirano večji del po skupinah, vsa delovna mesta pa so normirana. V normah so že zajeta vsa prejšnja merila, zato bo novi pravilnik brez dvoma na proizvodnjo ugodno vplival. Menijo, da se bo kmalu močno zmanjšalo število upravičenih in neupra-

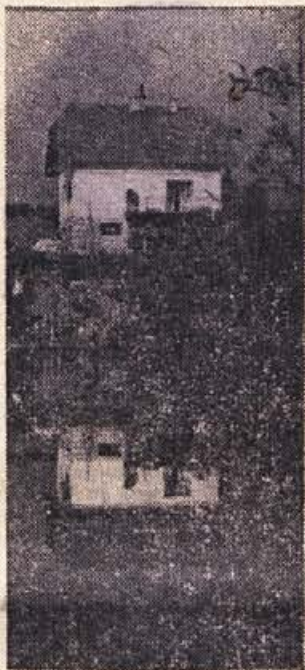
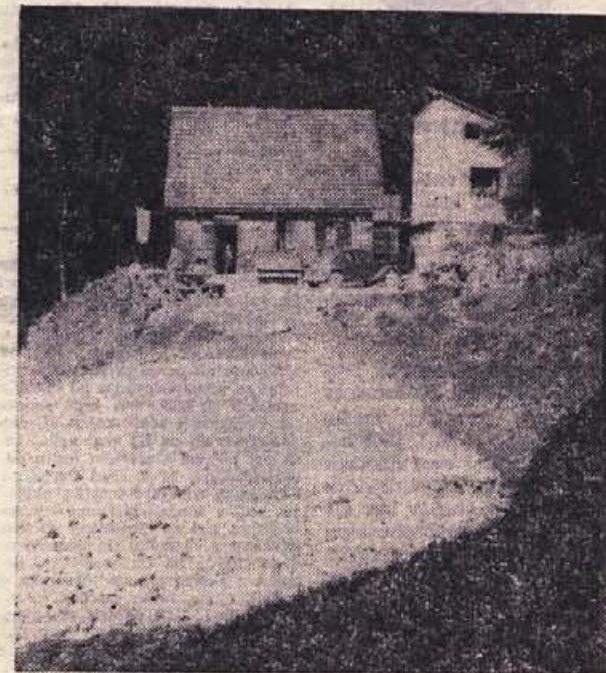
vičenih izostankov ter boleznin. Delavci bodo prav gotovo kaj hitro ugotovili, da s tem, če ostajajo doma, trpi proizvodnja, hkrati z njo pa se zmanjšujejo osebni dohodki. Zlasti v delovnih skupinah bodo začeli drug drugega kmalu ocenjevati po prizadevnosti in bodo najbrž v prihodnosti nemalokrat zahtevali, naj kolektiv izloči posameznike, ki bi morda skušali živeti na njegov račun.

Pozdrav iz Osijeka

Vesele prvomajske praznike želijo vsem bralcem našega lista, dekletom in doječim fantje, ki so pri voljakih v Osijeku: Ivan Erpič iz Sentrupert, Frane Kokman iz Drožanja, Jože Gabrić iz Gor. Nemške vasi in ostali kolegi Slovenci.

Uničena idila Paderšičeve kočice na Gorjancih. Nekeč zelo lepo postavljena kočica na zeleni jasi (zgornaj) je z novo zgrajenim prizidkom v ozadju in parkirnim prostorom za avtomobile (spodaj) zgubila privlačni videz, čeprav bi bilo mogoče napraviti parkirni prostor 100 metrov stran od kočice na kakšni skriti jasi v gozdu in pridobiti potrebne nove prostore z enostavnim povečanjem — podaljšanjem prvotnega objekta.

Resda je lepo imeti hišico ob vodi, vendar če bi dopustili podobne gradnje še vnaprej, bi Krka bila kmalu »obzidana« na obeh straneh. S tem bi izgubila vso naravno lepoto in bi bila dejansko nedostopna za ogromno večino ostalih prebivalcev.

bi predvideval tudi zunanjo ureditev.

O vseh tako kočljivih problemih pa bi nujno moral odločati zakoniti organ pri občinskem ljudskem odboru, v katerem naj bi bil obvezno član predstavnik Zavoda za spomeniško varstvo, ki ga v Novem mestu nadomešča Dolenjski muzej. Tako pa se prepuščajo odločitve posameznikom, projektanti imajo težave z investitorji, ki jih je težko prepričati o splošni koristi lepih ureditev, mnogi krivijo direktno projektante ali kustosa muzeja, da odloča preveč samovoljno in podobno. Na primer: pri zelo težki adaptaciji trgovine »Elektrotehna«, ko so s kom-

Predlog za ureditev trgovskih lokalov nasproti »Rotovža« na Glavnem trgu. V novih prostorih bosta lokala »Manufaktura« in »Delikatesa«.

VSEM OBČANOM, ČLANOM MNOŽIČNIH ORGANIZACIJ ZLASTI PA VSEM DELAVCEM, USLUZBENCEM IN STROKOVNJAKOM, POSILJA ISKRENE PRVOMAJSKE POZDRAVE

Občinski ljudski odbor METLIKA

- ★ OBČINSKI KOMITE ZKS
- ★ OBČINSKI ODBOR SZDL
- ★ OBČINSKI KOMITE ZMS
- ★ OBČINSKI ODBOR ZB IN ZVVI
- ★ OBČINSKI SINDIKALNI SVET

Novomeščan Fr. A. Šega — umetnik evropske slave

... morajo v svet, in tujina se diči z deli njihovih rok.

O. Župančič, Duma

Pred dobrimi sto petinšestdesetimi leti — 6. decembra 1787 — je v Münchnu na Bavarskem umrl novomeški rojak Franc Andrej Šega, rezec pečatov, novcev in medalj, ki so ga že sodobniki pristevali med zelo pomembne umetnike svoje stroke in svojega časa. Prvi glas o njem je v njegovi domovini na Slovenskem objavil v Ljubljani izhajajoči časnik Laibacher Zeitung 1. 1806. Kaj več o

1771: Pohvala konjerejstvu

njem je ta ali oni izobraženec, ki so mu bile dostopne tuje znanstvene revije, utegnili zvedeti iz razprave, ki jo je 1. 1847 objavil J. P. Beierlein v časopisu »Zgornjebavarski arhiv za domačo zgodovino«. Po tej razpravi je zgoraj omenjeni časnik 1. 1868 objavil podlistek z naslovom »Znameniti kranjski medaljer«. Od tod si je 1. 1869 napravil izpisek v svoj dnevnik Janez Trdina. Beierleina študija pa je služila kot vir za podatke Würzbachovemu Biografskemu leksikonu (1875, zvezek 29), in ti, zopet Dimlitzovi »Zgodovinski Kranjski« 1876, IV, str. 191). Tu je črpal podatke Ivan Vrhovec za odstavek »Znameniti Novomeščani« v svoji Zgodovini Novega mesta (1891). Dandanes se s Šego podrobneje bavi P. Grotemeyer iz Münchenskega numizmatičnega kabineta, ki je v svoji razpravi o Šegi raziskal predvsem razpoložljivo arhivsko gradivo in s tem popravil nekatere netočnosti starejših Šegovih življenjepisov in obenem močno razširil poznanje Šegove življenjske poti. Na podlagi omenjenih razprav in objav o Šegi so napisane te vrstice.

I.

Fr. A. Šega je bil rojen v Novem mestu 16. novembra 1711, kot je to razvidno iz rojstne knjige novomeške župnije. Njegov oče Andrej je bil zelo znan puškarski mojster. Ali je bil tudi on rojen v Novem mestu ali se je tu naselil že kot izučen obrtnik, bo morda uspelo ugotoviti po arhivskih virih, vsekakor pa si je tu ustvaril dom in se poročil z Novomeščanko Katarino Kastelic. Drugorojenec Franc Andrej se je z obema bratoma, starejšim Janezom Antonom in mlajšim Janezom Jernejem, pričel učiti puškarske obrti pod očetovim vodstvom v domači delavnici. Kasnejši uspehi vseh treh bratov kažejo, da jim umetniška nadarjenost ni bila samo prirojena, temveč jim je prav očetova šola to prirodno nadarjenost prebudila in jo usmerila h kasnejšemu uveljavljanju v širokem svetu. Če imamo pred očmi, da je tudi nečak bratov Šega — kasnejši znani medaljer na napolitanskem dvoru Bernard Hribernik — dobil morda prve pobude in osnovno znanje v novomeški delavnici starega očeta Andreja, vsekakor pa se kasneje izpopolnjeval pri svojih stricah, potem nismo daleč od resnice, če tr-

dimo, da je morala biti Šegova delavnica v Novem mestu nad običajnim povprečjem. Če v prvem kratkem življenjepis Fr. A. Šega, ki ga je objavil časopis za umetnost Cesarske akademije v Augsburgu 1. 1770, torej še za Šegovega življenja in verjetno po njegovih lastnih podatkih, imenuje anonimni pisec očeta Andreja »meščana in znamenitega puškarskega mojstra«, ki je svojega drugorojenega sina že zgodaj uvažal v svojo obrt.

Kot sedemnajstletni fant je Franc Andrej končal vajensko dobo v očetovi delavnici in se odpravil v svet, da si kot pomočnik pri tujih mojstrih pridobi nadaljnje spretnosti in znanja. Najprej se je za dve leti ustavil v Kamniku, leta 1730 pa je bil že v bavarskem glavnem mestu Münchnu. Tu je delal štiri leta v orožarskih delavnicah Pavla Lienharta in Janeza Jurija Dapenborda, kjer se je poleg graviranja v puškarski obrti ukvarjal tudi že z vrezovanjem pečatnikov.

PRED 600-LETNICO NOVEGA MESTA

Ali je Šega med letom 1734, ko je končal pomočniško dobo pri Dapenbordu, in letom 1738, ko ga je takratni bavarski volilni knez Karel Albert sprejel v službo v svoji kovnici denarja, živel v Münchnu ali pa je ta štiri leta porabil za učna potovanja po mnogih nemških mestih, kot trdi sodobnik de Luca v svoji knjigi »Učena Avstrija«, ali pa bil vsaj nekaj časa pri svojem starejšem bratu Janezu Antonu, ki je živel takrat na Dunaju in se vsaj splošno ukvarjal tudi z medaljerstvom — z arhivskimi viri ni razčiščeno. O tem štiriletnem razdobju, ki pomeni za Šego razvoj od umetnostnega delavca v puškarsko do umetnika v medaljerstvu, vemo zadržano le to, kar je že 1. 1770 objavil omenjeni

1770: Marija Ana, žena kneza Maksa Jožefa

»časopis za umetnost«. Šega se je že v zadnjih letih svojega pomočništva vse bolj odtegal obrtniškim delavnicam in se predal nezadržnemu nagnjenju k umetnostno zahtevnejšemu medaljerstvu delu in se končno, spodbujen s priznanji, povsem odločil zanj. Pri tem svojem razvoju naj bi ne imel nobenega učitelja, temveč se je sam vadil v risanju in modeliranju po naravi. In ko je 1738 izdelal v vosku portret volilnega kneza Karla Alberta, je Knez svoj portret s priznanjem sprejel in sedemindvajsetletnega Šego decembra 1738 najprej zaposlil in brez stalnega plačila začel s svoji kovnici, naslednje leto pa ga je že stalno namestil s začeto plačo 200 goldinarjev letno. S tem je bila Šegova življenjska pot odločena in mu je, prekinjena s krajšimi potovanji, potekala v bavarskem glavnem mestu vse do smrti.

II.

Čas, v katerem je devetnajstletni Fr. A. Šega prišel v München, je za južno Nemčijo in njena mesta značilen po tem, da vedno bolj pojema družbeni in umetniški stil baroka, ki je zlasti od sredine sedemnajstega stoletja imel svoje vzorec v Italiji, in se vse bolj odpirajo vrata novemu umetnostnemu slogu, ki prihaja iz Francije in ga imenujemo rokoko. Takratni bavarski volilni knez Karel Albert je n. pr. poklical na svoj dvor francoskega arhitekta Fr. de Cuvillija star. In mu poveril gradnjo dveh dvorcev v parku gradu Nymphenburg v severozahodnem predelu Münchna. V mün-

chenski rezidenzi je isti arhitekt poleg knežjih apartmajev, ki so bili in so sijajen primer izbrane rokokojske elegancije, zgradil med leti 1752—1760 tudi gledališče, znano kot dragotina rokokojske stavbne umetnosti in kot priljubljeno prizorišče kvalitetnih muzikalnih predvajanj. Tako kot n. pr. Praga, Dunaj in Dresden postaja tudi München vse bolj pomembno središče umetnosti, ki se ne uveljavlja samo v stavbarstvu, slikarstvu in kiparstvu, ampak doseže zavidljivo višino tudi v izdelkih umetne obrti kot enakovredni panogi umetniškega ustvarjanja. Takrat nastajajo po Evropi znamenite delavnice umetnega mizarstva, urarstva, steklarstva, rezbarstva itd. Vrsta odličnih mojstrov ustvarja drobne umetnine v miniaturah (male slike, zlasti portreti), v gravirstvu, medaljerstvu itd. Okus tedanjega časa je pri obrtnih oziroma umetnostnih izdelkih zahteval poleg smotrne natančnosti tudi lepoto

nično mojstrstvo v medaljerstvu. Ko meni, da je moral Šega res imeti izredno redko sposobnost in nadarjenost priučiti se raznolikim vrstam umetniškega dela, ugotavlja, da o njegovih portretih in olju in pasteli ter o bakrorezih ni sledu razen edinega Šegovega avtoportreta, ki ga hrani bavarski nacionalni muzej v Münchnu, medtem ko nekaj njegovih manj pomembnih risb hrani münchenska grafična zbirka. Prav ta ohr-

1763: Spominska medalja za Avgusta III., kralja Poljske in kneza Saške

njeni avtoportret v pasteli, ki mu tudi Grotemeyer prisloja umetniško vrednost, pa morda le kaže, da je na trditvi sodobnika iz leta 1770 nekaj resnice, le da nam Šegova olja in pasteli ter bakrorez

tudi na levo. V desetletju, ko je vedno bolj trepetal pred popolno slepoto, je Šega med 1. 1768—1770 dosegel višek svojega umetniškega dela v vrsti portretnih medalj vseh vladajočih knezov Wittelsbachov, osemnajst po številu. Beierlein pravi, da mu je to delo pridobilo upravičeno občudovanje sodobnikov, ki so ga prišli med prve umetnike v portretnem medaljerstvu.

III.

In končno še besedo o Šegovi družini, njegovih zadnjih letih in njegovem pomenu.

V zakonu s Katarino Niederreiter, sklenjenem 1. 1740, se mu je rodilo veliko otrok, ki pa so vsi razen dveh hčera pomrli že pred letom 1770. Mlajša hči Elizabeta se je 1769 poročila z bavarskim dvornim slikarjem Kristjanom Winckom, starejša Marija Ana pa je ostala neporočena.

Ko je Šega popolnoma oslepel, je bilo seveda konec z njegovim umetniškim delom,

1747: Spominska medalja ob poroki kneza Maksa Jožefa z Marijo Ano Saško

pa tudi svojega položaja v knežji kovnici ni mogel več obdržati. Upokojen je bil 8. maja 1779 in k prejemkom 400 goldinarjev letno, ki mu jih je izplačevala kovnica, je dvor primaknil še 200 goldinarjev. Osem let kasneje, 6. decembra 1787, je Šega umrl. Po njegovi smrti je volilni knez izplačeval vdovi Katarini in 43-letni neporočeni hčeri Mariji Ani letnih 200 goldinarjev pokojnine. Ko je Šegova žena 1792 umrla v starosti 91 let — bila je torej deset let starejša od moža — je preostala hči prejela še letnih 100 goldinarjev pokojnine.

Po poročilu zgoraj omenjenega Beierleina naj bi bil Fr. A. Šega pokopan v münchenski stolnici (Frauenkirche), v drugi severni kapeli levo od glavnega vhoda. Beierlein pravi, da je v steni te kapele videna kamnita plošča v obliki medaljona s Šegovim portretom in latinskim napisom, ki se v prevodu glasi:

Večnemu spomenu Franca Andreja Šega, Novomeščana iz Kranjske, odličnega medaljerja, ki si je sam s silajnimi deli svoje umetnosti spomenik, trajnejši od bron, postavil, ta skromni spomenik najgloblje hvalečnosti Bavarcov Janez Kaspar vitez pl. Lippert postavlja. Za vedno bo ostala čast in hvala tvojega imena.

Ni pravega razloga, da bi dvomili v resničnost tega podatka, čeprav danes plošče nikjer ni in je niti Grotemeyer de 1. 1929, ko je objavil razpravo o Šegi, ni mogel najti. Prizadevanje, ki ga je v iskanju Šegovih sledov v bavarski prestolnici vložil profesor novomeške gimnazije Primož Simonič, sedaj na izpopolnjevalnem študiju na münchenski univerzi, pa morda le razjasnjuje nekaj, kar je bilo skrito celo münchenskim raziskovalcem Šegovega življenja in ljubiteljem njegove umetnosti. V pismu z dne 12. decembra 1962 piše:

»Še nekaj o Šegovem grobu. Beierleina notica, po kateri naj bil Šega pokopan v Frauenkirche, je zmotna. Na zahodnem pročelju Salvatorkirche (Odrešenikove cerkve) — v neposredni bližini rezidence v centru mesta — je plošča, ki jo je dala 1828 vzidati münchenska občina. Na njej je cela vrsta imen, na koncu tudi Šegovo, vendar samo z navedbo letnice rojstva in smrti. Predtem je bil Šega pokopan na pokopališču te cerkve in ob ukinitvi tega so ga prekopali.«

Na podlagi teh in prejšnjih podatkov se mi zdi upravičena domneva: Fr. A. Šega je bil pokopan na pokopališču Odršenikove cerkve, kjer mu je verjetno vdova postavila primeren spomenik. Njegov dolgoletni prijatelj v Lippert se je čutil obvezanega, da v svojem vseh Bavarcem imenu ohrani Šegov spomin s ploščo, ki jo je dal vzidati v stolnico. Tak način počastitve pomembnih oseb ni bil nekoč nič nenavadnega. Pri kakšni kasnejši preureditvi cerkvene notranjosti — vsekakor po 1. 1852, ko je Beierlein napisal na plošči objavil — pa je bila Šegova spominska plošča odstranjena, prav tako kot je izginil spomenik s pokopališča. Zadevo pa bo treba še preiskati.

Sodba sodobnikov o Šegi umetniku nam je iz zgoraj povedanega že znana. Sodobni raziskovalec njegovega življenja in dela P. Grotemeyer pa piše o njem:

K silajnemu razvoju in ustvarjanju umetnosti rokokojskega obdobja v Münchnu je tudi medaljerstva umetnost prispevala odlično delež. Njegov predstavnik je Franc Andrej Šega. V začetku drugega desetletja (osemnaestega stoletja) rojen, začel svoje delo sredi tridesetih let, ko se javljajo prvi pomembni pojavi rokoka, in ga končuje zaradi slepote okoli 1777, v prvih letih klasicizma. Glavno dejavnost razvija med četrtem in šestim desetletjem v času razcveta rokoka, in njegova dela teh let predstavljajo višek vse nemške, če ne tudi evropske medaljerstva umetnosti. S prvimi umetniki svojega časa je bil Šega v osebnih stikih. Znamenitemu medaljerju Karlu Hedlingerju je bil dober prijatelj. George de Ma-rees, ki je bil od 1731 bavarski dvorni slikar, je Šego in njegovo ženo portretiral, dvoje lepih del, ki jih danes hrani galerija v Augsburgu in za kar mu je Šega poklonil medaljo s slikarjem Winckom. S poroko hčere Elizabete je stopil v sorodstvo s slikarjem Winckom. Po potrebnih medaljah, ki jih je izdelal za slikarja Franca Josthima Belcha in Baltazarja Avgustina Albrehta in po izgubljenem portretu dvornega kiparja Janeza Strauba v mavcu je sklepal na prijateljstvo, ki je Šego vezalo z njimi. V zvezi je bil z umetniki nymphenburške porcelanske manufakture, zlasti z Bustelliem, čigar delo predstavlja podoben umetniški vrhunec v porcelanski manufakturi kot Šegovo v medaljerstvu.

Isti avtor je 1. 1936 v Thieme-Beckerjevem Leksikonu upodabljaljočih umetnikov, zvezek XXX., str. 11, zapisal:

»Šega je najodličnejši predstavnik medaljerstva umetnosti 18. stoletja. Za njegovi sodobniki s Hedlingerjem na čelu so gledali v njem največjega takratnega evropskega medaljerja. Njegove stvaritve so umetniško enakovredne delom velikih portretistov rokoka. Tudi v tehnični izvedbi so odlične kvalitete.

Tako naš novomeški rojak, ki v daljni tuji zemlji ni pozabil, da je iz Novega mesta doma — saj je v svoj avtoportret vrezal, da je Novomeščan iz Kranjske — v sodbi sodobnikov in vrednotenju današnje časa stoji na visokem piedestalu velikega umetnika.

In čisto na koncu še primerjava, ki se človeku sama od sebe ponuja: Ko so jeseni 1905 v prav tem bavarskem Münchnu pokopali Antona Ažbeto, se je na njegovi zadnji poti izvrstilo vse, kar je takrat v Münchnu, nemških Atenah, v umetnosti kaj pomenilo. Za vedno je odhajal umetnik, ki je dobrih sto let po Šegovi smrti bil nesporna

1768—1770: Karel Albert kot cesar Karla VII. (serija bavarskih vojvod)

avtoriteta številni mednarodni umetniški družini in bil mnogin od njih učitelj in vodnik v svoji lastni znameniti umetniški šoli.

Šega in Ažbe, dvoje zlatih slovenskih življenj, ki sta razdajala bogate sadove svoje umetnosti v istem mestu ob Isari in sta tam, daleč od domovine, našla svoj zadnji dom in mir.

Janko Jarc

Prvi kadri po cenejši metodi

23. aprila zvečer so v prostorih Zavoda za izobraževanje v Novem mestu podelili diplome 18 absolventom tehniške srednje šole za odrasle, ki so uspešno opravili zaključne izpite. Na ta način smo dobili 4 nove tehnike v električni in 14 tehnikov v strojni stroki.

Svečanost se je začela s krajšim nagovorom tov. Slavka Vuteja, ki je poudaril, da so to prvi diplomanti srednje tehniške šole za odrasle v No-

vem mestu. Ob tej priložnosti se je zahvalil za razumevanje gospodarskim organizacijam, ki so podprle prizadevanje delavcev iz proizvodnje, da si pridobijo srednjo izobrazbo na tej šoli.

Slovesni podelitvi diplom je prisostvoval tudi sekretar obč. komiteja ZK v Novem mestu tovariš Franc Kotnik. V krajšem govoru je označil šolanje na srednji tehniški šoli za odrasle kot spodbuden začetek hitrega reševanja

vprašanja strokovnih kadrov v gospodarskih organizacijah. Ta način izobraževanja ima nedvomno precejšnje prednosti pred rednim šolanjem na ustreznih strokovnih šolah, kajti tehnik, ki pride iz šole za odrasle, je tehnik v pravem pomenu besede, in ne pripravniki brez prakse.

Diplomantom sta potem podelila diplome inž. Jože Suvorov in Peter Petrovič, direktorja tehniških šol za strojno elektrotehniško stroko v

Ljubljani. Omenjeno je bilo, da je uspeh, dosežen pri zaključnih izpiti, zelo blizu republiškega povprečja, vsekakor pa nič slabši, kot ga dosega na rednih srednjih tehniških šolah. Če upoštevamo, da so bili slušatelji v Novem mestu v glavnem zaposleni polni delavniki in da so se mnogi v Novo mesto vozili k predavanjem, je uspeh še toliko bolj zadovoljiv.

Po uvodnih svečanostih so se diplomanti in gostje (predsednik ObLO v Novem mestu Sergej Thorževski, predstavniki gospodarskih organizacij, predavateljski kolektiv in ostali) porazgovorili in izmenjali svoje misli še ob zakuski. Pogrešali pa so še nekatere predstavnike gospodarskih organizacij, iz katerih so tudi bili diplomanti.

V juniju bomo dobili prve tehnike, ki se šolajo na lesnem oddelku tehniške šole za odrasle, v naslednjih letih pa tudi tehnike iz vrst slušateljev, ki zdaj obiskujejo nižje semestre. Tako kader hitro narašča. Prav ob tem pa so se že pojavili pomisleki, češ ali ne bo kadra preveč in ali bodo podjetja še voljna podpirati svoje zaposlene, ki se želijo ustrezno izobraziti? Dosedanje izkušnje so pokazale, da ni bojazni, da bi iz kakršnihkoli razlogov ukinili to šolo.

Ce upoštevamo, da je tak način izobraževanja cenejši (v primerjavi z rednim šolanjem) in da dobimo kadre, ki so k svoji večletni praksi dodali samo še ustrezno znanje in postali izkušeni strokovnjaki na svojem področju, vidimo da je neobhodno potrebno z izobraževanjem prek zavoda za izobraževanje kadrov in proučevanje produktivnosti dela v Novem mestu nadaljevati.

Jožica Mladkovič (7. razred osnovne šole v Cerkljah ob Krki): NASA VAS (linorez) — Z razstave mladih risarjev breziške občine.

Po končani reviji v Vidmu - Krškem

Za nami je sedem dni bogate kulturno-prosvetne dejavnosti s področja krške občine. Revija je pokazala kvaliteto raven in množičnost, ki je bila po obsegu zavidanja vredna. Občinska zveza Svobod in prosvetnih društev je prizadevno posegla v priprave in izvedbo te velike kulturne manifestacije. Polna dvorana navdušenih gledalcev je večer za večerom hvaležno pozdravljala nastopajoče pevske zborove, recitatorje, gledališke skupine in zabavne ansamble. Vredno je pripomniti, da je bila ta prireditev po množičnosti edinstvena v celnem bivšem novomeškem in sedanjem celjskem okraju.

Ze prvi večer je zajel nad sedemsto nastopajočih; pejo je namreč enajst zborov, med pesmimi se je zvrstilo osem

recitatorjev. Posebna komisija, ki je ocenjevala pevce in recitatorje, je dala po nastopu vsem sodelavcem velikodušno priznanje. Tov. Svetek, predsednik Okrajne zveze Svobod Celje, je dejal, da je ob nastopu čutil vse tisto, kar čutečemu človeku daje lepa pesem. Dejal je še, da široka pevska dejavnost krške občine dobiva tako svojo afirmacijo, zakaj pesem budi, navdušuje in daje ton življenju. Posebno važen je izbor pesmi; ta pa je bil na tem koncertu primeren. Pesem mora namreč pevec vzbujati. Mi vsi jo moramo ljubiti, ker je naše bogastvo.

Naslednji večer se je predstavila igralska skupina Prosvetnega društva »Ivan Cansar« iz Leskovca. Igrala je komedijo hrvaškega dramatika Draga Gervaisa ZARADI

STANOVANJA. Delo je, z razmeroma mladim ansamblom, režisersko in scenografsko pripravil Marcel Stefančič. Delo z živo aktualno tematiko je publika lepo sprejela.

Mladinska sekcija DPD Svoboda iz Vidma-Krškega je pripravila sila zahtevno Gogoljevo komedijo v dveh dejanjih ZENITEV. Igralci so bili zvečina prvokrat na odskih deskah, tudi mlada režiserka Marjana Uršič se je z režijo tu prvič in prav pogumno spopadla. Treba je reči, da je bil Gogoljev smeh lepo interpretiran in da je uspela začetniška pot mladih igralcev tudi porok za uspešno prihodnost.

Dvema komedijama je sledil filmski večer. Ki ga je pripravila komisija za filmsko vzgojo pri Svobodi Vidma-Krško. Filmsko predstavo je vodil Olaf Lavrenčič. Dobro izbrana spremna beseda je publiko seznanila z razvojem, tehniko in problematiko filma.

Igralska skupina Svobode Vidma-Krško je prispevala na občinski reviji še eno komedijo. Režiral je Zemljak. Interpretacija je bila dobra; zlasti sta vredni pohvale Desanka Kerin in Elica Božičnik.

Zadnji večer je bil posvečen zabavno-glasbenim ansamblom. Teh je bilo pet. Nekateri ansambli so se predstavili samo z lastnimi skladbami; slišali smo lepe prispevke za izvirno domačo zabavno glasbo.

Posebna komisija, ki je ocenjevala nastopajoče, je izbrala za medobčinsko revijo v Brezicah najboljšo. Med zbori mladinski zbor osnovne šole iz Krškega in s Senovega. Recitatorji so kar trije: Rajko Stupar, Vera Jalovec in Marcel Stefančič. Igralsko dejavnost bosta zastopali skupini iz Leskovca in Vidma-Krškega, zabavno glasbo pa ansambel Celulozar iz Vidma-Krškega.

M. S.

Televizor v KU Tržišče

Kulturno društvo v Tržišču je preneslo svoj televizijski aparat iz šolskih prostorov v krajevni urad. Šolska mladina bo tudi tu lahko gledala televizijske prenose, kar je učitelstvo že organiziralo, razen tega pa tudi vsi, ki se želijo izobraževati na sodoben način.

L. M.

OTVORITEV MEDOČINSKE REVIE KULTURNIH DEJAVNOSTI V BREZICAH

Pesem iz šeststotih grl

V petek, 26. aprila zvečer, se je v nabito polni dvorani prosvetnega doma v Brezicah pričela Medobčinska revija kulturnih dejavnosti 1963, na kateri se bodo do sobote 4. maja srečali mnogi kulturno-prosvetni delavci in skupine iz občin Brežice, Črnomelj, Karlovac, Metlika, Novo mesto, Samobor, Sevnica, Trebnje, Vidma-Krško in Zagreb. Med številnimi gosti smo opazili pokrovitelja prireditve, predsednika ObLO Brežice tov. Milana Sepetavca ter predstavnike republiškega sveta Svobod in prosvetnih društev, okrajnih svetov Svobod in prosvetnih društev iz Celja in Ljubljane, predstavnike garnizona JLA iz Brežic, zastopnike kulturnega življenja iz Zagreba, Samobora in Karlovca ter vseh občin, ki sodelujejo na reviji.

Ob zvoku fanfar se je kmalu po 20. uri odgrnila zavesa, na odru pa se je osvetljen od žarometov prikazal skupni 450-članski mladinski pevski zbor. Predsednik občinskega sveta Svobod in prosvetnih društev iz Brežic tov. Jaka Dernač je otvoril prvo

prireditev, večer pevcev in recitatorjev, in zaželel, da bi revija dosegla svoj smoter, ki je hkrati del programa prosvetnih društev — plemenitenje človekove notranjosti, da bi spoznali, kako lepo je v naši domovini biti mlad. Takoj za tem pozdravom je iz 450 grl zadonela pesem: Kako lepo je v naši domovini biti mlad.

Ze prvi dan revije, ko se je na odru zvrstilo 6 mladinskih pevskih zborov, med njimi zbori iz Artič, Senovega, Sevnice, Črnomlja in Vidma-Krškega, dalje oktet PD »Bratov Pirkovičev« iz Sentjerneja, moški pevski zbor DPD Svobode »Dušan Jereb« iz Novega mesta ter mešani pevski zbor kulturno-prosvetnega društva »Slovenski dom« in Zagreba, je dokazal visoko kulturno raven breziške revije. Med nastopi pevskih zborov se je na odru zvrstilo 7 recitatorjev in recitatork. Prireditev dokazuje, da med našim ljudstvom ni zamrla umetniška ustvarjalnost, ki je poglajala korenine med mladino in odraslim ljubitelji petja in recitacij. Publika je vse nasto-

joče nagrajevala z burnim aplavzom.

M. J.

Osemletka v Adlešičih potrebuje učitelje

Od 1. marca so na osemletki v Adlešičih le 4 učne moči. To gre v prvi vrsti v škodo kvalitete pouka. Nastaja resno vprašanje, kako dolgo bo adlešička osemletka lahko živele s štirimi učitelji.

Zlasti manjka učitelja glasbe, ki bi poleg dela na šoli našel široko polje udejstvovanja v adlešički glasbeni folklori. Domača folklorna skupina in tamburaški zbor bi bili glasbenega učitelja, ki bi jih lahko naučil česa novega, zelo veseli. Se vedno znajo le nekaj plesov in pesmi, ki so se jih naučili že pred leti. Prav gotovo bi bilo odveč poudarjati veliko narodnopsno vrednost glasbene in plesne folklorne, ki se vedno živi v tem deviškem kotičku Slovenije.

Za praznik delovnih ljudi pošilja najlepše čestitke in želi še nadaljnjih uspehov vsem znancem in prijateljem, posebno pa aktivni mladini v Boštanju, vojak Jože Godec.

Non-stop med knjigami

Ob dveh ali treh, dopoldne, popoldne, zvečer — kadarkoli vstopite v Ljudsko knjižnico v Brezicah, boste našli med knjigami tovarišico SAVICO ZORKO. Zorkova je tukaj že 17 let knjižarka, ali slabo leto manj, kot je stara knjižnica.

»Kaj ljudje najraje berejo in katere pisatelje?« sem vprašal.

»Najraje temeljito leposlovna dela. Od domačih so zelo brani: Bevk, Finžgar, Ingolič med starejšimi, med mlajšimi pa je zlasti priljubljen Smiljan Rozman. Med tujimi pisatelji so pogosto brani: Lev N. Tolstoj, Alexander Dumas in Kirst. Nasploh so bolj priljubljeni romani, celo triologije, manj novele. Za pesništvo se redki zanimajo. Raje pa berejo mlajše pesnike kot starejše ali pesnike iz polpreteklega doba.

Najpripomnim, da gredo s polic tudi poljudnoznanstvena in dokumentarna dela (Nürnberski proces), pa tudi knjige v tujih jezikih.

»Kako bi razdelili obiskovalce?«

»Mladine je največ, na drugem mestu bi bili bralci med 20. in 40. letom, nato pa starši ljudje. Med vsemi je največ bralk.

»Zakaj je knjižnica tako privlačna?«

Najprej: NONSTOP poslovanje omogoča, da lahko vsakdo ob vsakem času pride po knjigo. Tako lahko pri-

dejo tudi prebivalci iz drugih krajev (iz Sromelj, Pohance, Dobove itd.). Najvažnejše pa je to, da posvečamo vso pozornost bralcu. Menim, da knjižničar ne sme biti »natakar kulture«, ki hitro prinese to ali ono knjigo in odlovi obiskovalca, ampak je njegova dolžnost, da bralcu svetuje in ga poprosi za mnenje o knjigi, ki jo je prebral. Tako ugotovimo, ali je ta in ta knjigo res prebral, na drugi strani pa zbiramo želje obiskovalcev, ki si žele taka in taka dela.

»Kaj bi rekli o bralcih na splošno?«

»Da imajo presenetljivo dosti časa. Knjige hitro vrnejo in si izposodijo druge.«

»Gospodinje tudi kaj pridejo?«

»Da, ob sredah in sobotah,

Priljubljena knjižničarka tovarišica Savica Zorko

ko imamo živilski trg. Knjižnica je blizu trga, pa se ta ali ona žena kmalu odloči, da nas obišče.

»Kaj pa vi, veliko berete?«

»Ne utegnem.«

»Kako izkoristite prosti čas?«

»Ga skoraj ni.«

»Pa dopust?«

»O, to pa! Rada potujem in hodim na planine. Posebno ljuba mi je Trenta.«

»Kje trenutno delate, se udeležujete, pomagate?«

»V pripravih za medobčinsko dramsko revijo, ki bo v Brezicah.«

Z.

Rado Bordon je poslovenil

»Evgenija Onjegina« Slovenski književnik Rado Bordon je pri mariborski založbi »Obzorja« izdal svoj prevod Puškinovega romana v verzih »Evgenij Onegin« in z njim požel veliko pohvale slovenske javnosti in tudi književne kritike. S tem so mariborska »Obzorja« dostojno počastila spomin velikega ruskega pesnika A. S. Puškina, ki je umrl pred 125 leti.

VSEM SVOJIM STRANKAM, POSLOVNIM PRIJATELJEM IN KOLEKTIVOM NA OBMOČJU NAŠEGA ZAVODA VOŠČIMO ZA PRAZNIK DELA!

MEDOČINSKA ZAVAROVALNICA

NOVO MESTO

Milan Filipčič: REICHSTAG V PLAMENIH

16

»Rjava knjiga« bi tedaj imela prav, ker trdi, da so bili soudeleženci van der Lubbeja nacionalsocialisti, ki so iz zaigane stavbe pobegnili skozi podzemeljski hodnik, ki vodi v Göringovo palačo.

Dimitrov je takoj doumel, kam teži sodišče: »Kako je mogoče, da je van der Lubbe, ki sam ni mogel zažgati lesene barake v Neuköllnu, naenkrat sam zažgal ogromno stavbo Reichstaga?«

Van der Lubbe zamrmra:

»Ne vem.«

Takoj se Dimitrov obrne k van der Lubbeju in ga vpraša, od koga je dobil zaigalna sredstva za požig. Van der Lubbe se obrača k sodišču in prosi, da mu na to vprašanje ne bi bilo treba odgovoriti. Tedaj Dimitrov odločno vzkligne:

»To pomeni, da vi niste bili sami, pomeni, da ste bili orodje v rokah drugih!«

Zaman predsednik Büniger besni, zaman brez moči kriči:

»Kdo je tukaj predsednik, jaz ali vi?«

Dimitrova so petkrat odstranili iz sodne dvorane. Toda on neustrašeno vodi proces. Odkrito zastavi za fašiste najbolj nevarno vprašanje:

»Ali niso požigali prišli skozi podzemeljski hodnik, ki vodi v Reichstag?«

Dosegel je svoj cilj. To dokazuje odgovor sodnika: »To vprašanje ne bo postavljeno.«

LAŽNE PRIČE

Proti Dimitrovu je sodišče nastopilo z raznimi lažnimi »dokumenti«, ki naj bi jih baje našli pri njem v teku preiskave. Na vprašanje državnega tožila, ali je Vodič po Berlinu (brošurica), kjer so stavbe Reichstaga in dvorec zaznamovani s »tajinstvenimi« krizi njegov, Dimitrov hladnokrvno odgovori:

»Imel sem takšno knjižico, toda ne vem, če je to prav ta. To knjižico so mi pokazali na policiji, toda za vašo politično policijo ne jamčim.«

Nastopi lažna priča Helmers, natakari v restavraciji, ki trdi, da je videl Dimitrova v lokalu z van der Lubbejem. Dimitrov izjavlja, da je bil v tej restavraciji z avstrijskim pisateljem Rosnerjem. Predsednik sodišča takoj pojasnjuje, da te trditve Dimitrova niso mogli preveriti, ker Rosnerja »niso našli«. Dimitrov polije predsednika s hladno vodo:

»Poisčite ga, kakor se spodobi, po vaših koncentracijskih taboriščih.«

Nastopi tipična nacistična priča vratar Reichstaga Hornemann. Čeprav je pred nekoliko dnevi z državnimi tožilec bil prisiljen priznati, da je bil Dimitrov na dan požara (27. in 28. februarja) v Münchnu, Hornemann topoglavno trdi, da je Dimitrova na dan požara videl v stavbi Reichstaga. V sodni dvorani — smeh. Dimitrov se prav tako smeje, toda sprašuje:

»Zel bi vedeti, kdo je plačal pričo za njene izpovedi?«

Sodišče opozarja Dimitrova, toda on že vzkligne: »Čestitam državnemu tožilstvu, da je našlo tako pričo!«

Kot priča nastopi Denschel, ki je uslužben v socialdemokratski frakciji v Reichstagu. Ta trdi, da je na dan požara videl v Reichstagu Torglerja s Popovom. Dimitrov opozori sodišče, da je priča v svojih izpovedbah pred osmimi meseci trdila preiskovalcem drugače. Zato ošvrkne:

»Čudno, gospod predsednik, kako se stvari razvijajo! In to ni prvič. Priča Denschel se je šele kasneje naučila marsičesa. Priča ima čudovit dar — spomin, ki se budi z zamudo.«

Zaradi te pripombe odzamejo Dimitrovu besedo, češ da je predrzen. Toda Denschel je prisiljen, da se odreče svojih izpovedi in poptegnan zapušča prizorišče. Nastopi vodja oddelka za tisk pri nacistični stranki rezervni major Weberstedt. Predzno trdi, da je v Reichstagu pogosto videl Taneva, in to v času, ko je bilo na procesu že ugotovljeno, da je Tanev prisel v Berlin šele 24. februarja — tri dni pred požarom. Pri navzkrižnem spraševanju se priča zaplete in občinstvo se glasno smeje.

Dimitrov samo ugotovi:

»Nacionalsocialisti so v procesu zelo dobro razdelili vloge. Eden izjavlja, da je videl v Reichstagu van der Lubbeja. Drugi pravi, da je videl Dimitrova, tretji Popova, četrti Taneva.«

Iz sodne dvorane se umikajo razkrinkane in osmešene priče — nacistični uradniki, policaji in častniki. Nje zamenja nova vrsta prič.

PRIČE VOHUNI

V sodno dvorano vstopi »priča« obtožujoče oblaški — Hinze. Sam priznava, da mu je policijski polkovnik ukazal, naj sodeluje v akciji proti komunistom. Svoječasno so Hinze za razkrinkali: berlinska komunistična organizacija je ugotovila, da je nacistični agent-provokator. Na proces so ga pripeljali naravnost iz zapora, kjer prestaja kazen zaradi kaznivga dejanja. Sodišče čita dolg spisek njegovih kazni, kajti že večkrat je bil obsojen. Njemu pripisujejo tudi namero, da je hotel napasti biro za pomoč brezposelnim.

Dimitrov vstane in vpraša, zakaj sodišče dovoljuje, da kot priče nastopajo taki zločinski tipi. Predsednik sodišča mora ukazati, naj Hinza odstranijo iz dvorane.

Humor prednamcevi

NA LOVU

Lovce (pastirju): Ali nisi videl tu mimo teči zajca?

Pastir: O pač!

Lovce: Kdaj in kam se je obrnil?

Pastir: Na svetega Martina dan bo že dve leti, kar je tu mimo tekel...

DOBER SVET

Mlada vdova: Vedno me muči glavobol, gospod doktor, kaj naj vendar storim?

Zdravnik: Omožiti se zopet, milostljiva gospa, potem pa bo moža namesto vas glava bolela.

KRAJKO PA JASNO OPRAVIČENJE

Neki učitelj je prejel od revne vdove sledeče pismice »Spoštovani goskodo učitelj! Prosim, opravičite mojemu sinu Pricu zamudo šolskega obiskovanja. Dotični je za legarjem pred nekaj dnevi umrl.«

(Iz Dolenjskih novic 1891, 1892)

KAKO JE NASTAL NAPRSTNIK?

Našim šiviljam naznanjamo, da je naprstnik že 225 let v rabi. Prvi naprstek izdelal je leta 1667 zlatar Nikolaj Beuschosten v Amsterdamu ter ga daroval nekeje gospodični za njeni god s to opombo, da bi si pri šiviljanju prsta ne zbodla.

(Dolenjske novice, 1. marca 1892)

ABC 20 KOM. SAMO 60 DINI!

TOBAČNA TOVARNA
LJUBLJANA

VSI PRODAJALCI V TRAFIKAH V NOVEM MESTU
IN VIDMU-KRŠKEM

ČESTITAJO SVOJIM STRANKAM ZA 1. MAJ!

OBIŠČITE GRAD MOKRICE!

Tako vabi v več jezikih turistični letak, tako prišepetavajo kačipeti okoli starodavnega mokriškega gradu.

Mokriški grad obeta postati osrednja turistična postojanka v brežiški komun. Ko bo preurejen, se bodo gostje zatekali v na starodaven način opremljene tujske sobe v gradu, v veliko restavracijo in v senčno zavetje mokriškega parka.

Ing. arh. Spelka Valentincič pripoveduje o načrtih za preureditev starodavne grajske stavbe, ki bo kot sodoben turistični objekt kljub vsemu obdržala vso mikavnost prastare preteklosti:

— Grad Mokrice bo kot starodavna stavba ostal neokrnjen in bo obdržal vse svoje posebnosti, to je vodilna misel, ki nas spremlja pri preurejanju. Kot gostišče mora nuditi grad gostom najsoodnejše udobje, to je drugo vodilo.

Za začetek morda nekaj več o tem, kaj bo gostišče v gradu Mokrice potem, ko bo preurejeno, nudilo gostom. Turizem se začneja pri cestah, zato bo treba asfaltirati priključka od avtomobilskega priključka pa do tam, kjer se začneja vzpenjati proti gradu Mokrice potem, ko bo sen, kot je zdaj, malo razširjen, vendar zelo dobro vzdrževan.

V gradu nameravamo urediti centralno kurjavo na mazut. Gostom bo na voljo dovolj ležišč v sobah, ki bodo opremljene s tistim grajskim pohištvom. Vsaka soba bo imela svoje sanitarije in kopalnice, le v nekaj primerih bodo kopalnice skupne. Grajski vodovod bo črpal vodo iz dosedanjega zajetja, ki ima dovolj vode. Restavracija bo v prvem nadstropju v stolpu, v povečani polkrožni dvorani. Povečali jo bomo tako, da bomo dosedanje restavracijske prostore združili v enega, brez vmesnih zidov, vendar tako, da bo nosilna konstrukcija ostala neizpremenjena. Ponudi bo grad razsvetljen z reflektorji, tako da bo stav-

ba vidna od daloč. Toliko o preureditvi grajske stavbe.

Grajska vozarna kot garaža

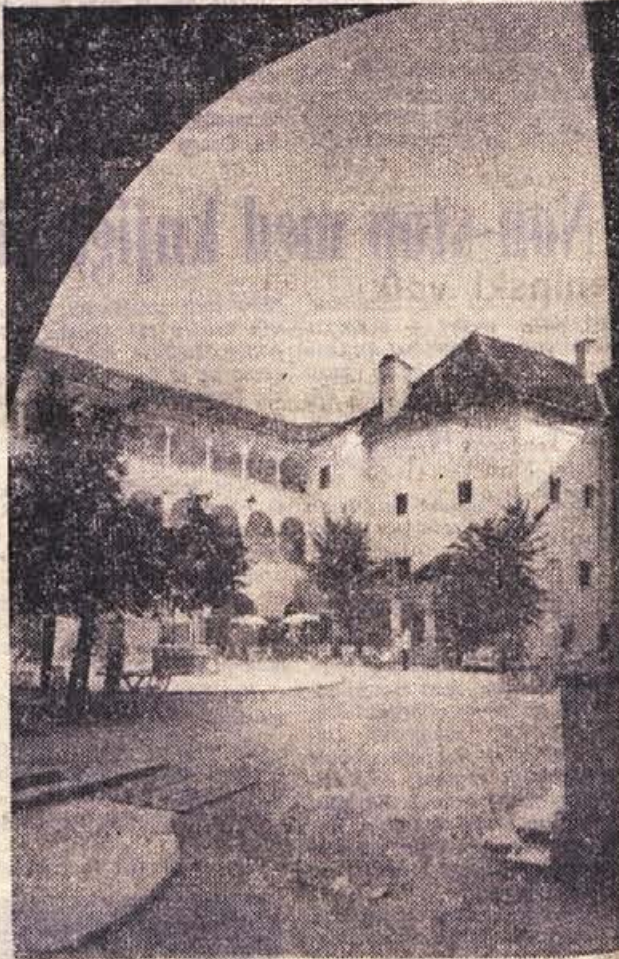
Iz tega, da zahtevamo asfaltiranje ceste od priključka do vzpona proti gradu, sledi, da računamo predvsem na motorizirane turiste. Ti bodo seveda potrebovali garaže in parkirni prostor. Poslopje pred gradom, v katerem je bila nekoč grajska vozarna, bomo preuredili v garažo, na ploščadi pred njim pa bo dovolj prostora za parkiranje vozil.

V gradu Mokrice je več starih kamenitih plošč in raznih skupinah in sestojih, vmes so jase in košenice. V parku je precej redkih, eksotičnih dreves, danes redka posebnost pa je skupina štirih lip, ki predstavljajo letne čase. V jezeru ob vznožju gra-

Tudi grajski park bo urejen

Veliko si obetamo od mokriškega parka, ki je eden najznamenitejših in tudi najlepših v Sloveniji. Letos je bilo upravljanje parka, ki tvori z gradom celoto, končno le prepuščeno gostišču v Mokricah. Gostišče prevzema letos tudi upravljanje nad ostalo bližnjo okolico gradu in nad mokriškim jezerom ob vznožju hriba. To je potrebno že zategadelj, da se izognemo nepotrebnim nevarnostim, do katerih pride zelo rado v primerih dvolastištva.

Mokriški park je urejen po angleškem vzorcu. Dreve raste v posameznih drevesnih skupinah in sestojih, vmes so jase in košenice. V parku je precej redkih, eksotičnih dreves, danes redka posebnost pa je skupina štirih lip, ki predstavljajo letne čase. V jezeru ob vznožju gra-

POZDRAV IZ MOKRIC

Milijoni brez vodovoda

Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije 175 milijonov ali 87 odstotkov vsega prebivalstva na področju vzhodnega Sredozemlja nima vode v hišah, ampak jo morajo ljudje nositi od drugod, včasih zelo daleč.

Zaradi takih razmer se ra-de širijo bolezni, ki jih prenaša voda, n. pr. driska, tifus in kolera. Po mnenju te organizacije v bližnji bodočnosti ne smemo pričakovati, da se bo stanje izboljšalo, kajti število prebivalstva narašča hitreje kakor gradnja sodobnih stanovanj z vodovodnimi napravami.

Kadilci so pozabljeni

Kadilci cigaret imajo krampomin. Tako se vsaj zdi, ko je minilo leto dni, ko je združenje britanskih zdravnikov objavilo svojo ugotovitev, da je kajenje od vzrokov raka na pljučih.

Se je namreč v nekaj letih prodaja cigaret zmanjšala za nekaj deset odstotkov. Londonski borzi pa so akcije tobačnih tovarništev drago podražili. Toda strah pred rakom ni bil dolgo. Ze v lanskem letu so tobačne tovarne splošno, da je proizvodnja cigaret dosegla rekordno vi-

šino, da je opozorilo na rak doseglo, da je v Veliki Britaniji dva odstotka kadilcev pa je prešlo na lenje cigarete s filtrom, ki baje manj škodljive.

De cigaret s filtrom je obal lansko leto 26 odstot-

»Apeninski volk« prijet

Nedavno tega pa je policija vendarle dobila opozorilo. Dvesto karabinerjev so je odpravilo v vas Vulturara Irpin, kjer se je gangster večkrat skrival, in sklenilo okrog nje obroč. Nardello se je vdal šele po večurni dramatični borbi.

Nardello, eden naj-večjih italijanskih zločencev, znan po imenu »Apeninski volk«, ki se je dvajset let skrival po gorah južne Italije, je prišel končno v roke policije. 39-letni Nardello bil je v odsotnosti obsojen na došmrtno ječo. V zločinski karieri je ubil ljudi, med njimi tri žene, njegovo glavo je bila enkrat nagrada treh milijonov lir.

Nardello je takoj po koncu organiziral gangsterstvo, ki se je specializiral za roparske napade na avtomobile in avtobuse. Leta 1950 so ga aretirali za-mora dveh ljudi ter ga v ječo v mestu Avel-

lino. Toda od tam mu je uspelo pobegniti in naj se je skrival v go-rog Aveline. Prebi-je ga niso upali namo-ljiti, ker je grozil, izdajalce brez usmilje-

nja pobit.

Nedavno tega pa je policija vendarle dobila opozorilo. Dvesto karabinerjev so je odpravilo v vas Vulturara Irpin, kjer se je gangster večkrat skrival, in sklenilo okrog nje obroč. Nardello se je vdal šele po večurni dramatični borbi.

Niti koščka ni bilo, ki ga ne bi poznal. Vsakega je bila uboga. To so bili grizljaji, ki jih je strahovi-temu gladi iztrgala iz roke neke in padel znova v nezvest.

Jože Fabina iz Vrhovcev 6 pri Adlešičih, edini izmed dvojice moških, ki se še ukvarjajo s pletenjem podstavkov in sevice iz slame. Oba izdelka, seveda zelo majhna, s pridom prodajajo kot turistični spominke

Vaška tragedija v Švici

V švicarski Švici se je v bližini kraja Rechthalten odigrala strašna tragedija. Skupina fantov v starosti od 14 do 15 let je zopet hotela nagajati 62-letnemu posebnemu Aleju Burriju, in to tako, da so obstrlevali njegovo samotno kmetijo z rračnimi puškami. V brezumni jezi je starec pograbil puško iz leta 1870 in z njo odgovoril na strahotanje. Pri tem je enega fanta ubil, drugega pa hudo ranil. Ko je naslednjega dne prišla policija, je starec pobil svojih sedem krav, zažgal domačijo ter vzel z zadnjim

nabojem življenje še sebi; njegovo truplo so našli na pogorišču.

Predtem si je policija večkrat prizadevala, da bi vplivala na tega samotarja in zmanega ljudomrznika, toda vse je bilo zaman. Res pa je tudi, da so ga fantje iz okolišnih vasi neprestano in na vse mogoče načine dražili, tako da mu je nasađenje jeza le prečepela.

V vsako hišo:
DOLENJSKI LIST!

VSEM UPORABNIKOM CEST, SVOJIM POSLOVNIM
PRIJATELJEM IN ČLANOM KOLEKTIVA
ČESTITAMO ZA PRAZNIK DELA — 1. MAJ!

CESTNO PODJETJE
NOVO MESTO

J. KOBRAK:

Ne kadim več

Odlučeno je! Prenehal bom kaditi!

Svoj sklep sem pričel izvajati s takšno energijo, da so se me vsi v hiši pričeli bati... Celo predsednik hišnega sveta se mi je prvi pričel odkrivati, kadar sva se srečala, sosed pa so me le šepetaje ogovarjale. Zaradi silne koncentracije volje sem pričel škripati z zobmi.

Vsem, ki so me hoteli poslušati, sem pripovedoval zgodbo o nikotinu in raku na pljučih. Vsi so se me pričeli bati in izogibati. Celo moja strojeписка se me je pričela bati: skoraj nič več ni klepetala s prijateljicami po telefonu in v službi se je nehala sminkati.

Nekega dne je prišel v mojo pisarno direktor. — Kaj je z vami, prijatelj? — me je vprašal. — Vedno ste bili vzoren uslužbenec, zdaj pa se celo vaša strojeписка, to nežno bitje, pritožuje nad vami.

Nežno bitje je pričelo jokati.

— Bolje je, da joče, — sem odgovoril osorno, — kakor pa da se po cele ure pogovarja s prijateljicami po telefonu in dela napake.

Nežno bitje je pričelo še siloviteje jokati. Zaškrpjal sem z zobmi.

Direktor je prestrašeno odstopil za korak, nato pa je izvlekel cigareto. Preden si je eno prižgal, jih je ponudil tudi meni.

— Hvala, ne kadim. — Od kdaj pa? — se je živoanimal. — Ze tri dni! — sem ponosno odgovoril. — Zakaj pa tega ne poveš? ... Aha, to je torej! ... Jaz sem pa mislil vse mogoče...

Odmahnil je z roko, kakor da bi mu padel kamen s srca, in nadaljeval:

— Popolnoma vas razumem, dragi prijatelj. Tudi jaz sem bil nezmožen, ko sem poskušal opustiti kajenje! Zopet mi je pomnil zavojček pod nos.

— Ne! Hočem biti moč beseda! — No, no! Prižigite si eno! — me je silil direktor da-lje. — Nikar se ne šalite! Cisto boste izgubili živce!

Obrnil se je k jokajočemu nežnemu bitju: — Ne jočite! Minilo ga bo, brž ko si bo prižgal prvo cigareto...

Dalje kot pet dni pa tako ne bo vzdržal... In je odšel.

Strojeписка je takoj vstala, si izzivalno prižgala cigareto in zapustila sobo.

Zaškrpjal sem z zobmi.

Naslednje dni sta zavladala v mojem oddelku vsesplošna zmeda in nered.

Da bi premagal svojo potrebo po tobaku, sem pričel piti. Kmalu sem zelo oslabil. Z vsemi v pisarni sem se skregal, nazadnje še z direktorjem.

Ko sem naposled dobil odpoved, sem uvidel, da bi bilo pametneje, ko bi vendar pričel zopet kaditi. V obupu sem si prižgal cigareto, toda bil sem telesno že tako izčrpan, da nisem več prenesel tobaka. Po prvem dimu se mi je vse zavrtelo v glavi in sem omahnil na strojeписko. Dekle je zavreščalo, planilo kvišku in pričelo govoriti po vsej pisarni, da sem jo med delovnim časom skušal nesramno nadlegovati. Spoznal sem, da v tem okolju ne morem več ostati.

Tako sem ostal brez službe, brez prijateljev in brez denarja.

Toda nihče ne more reči, da nisem bil mož beseda — vsaj pet dni...

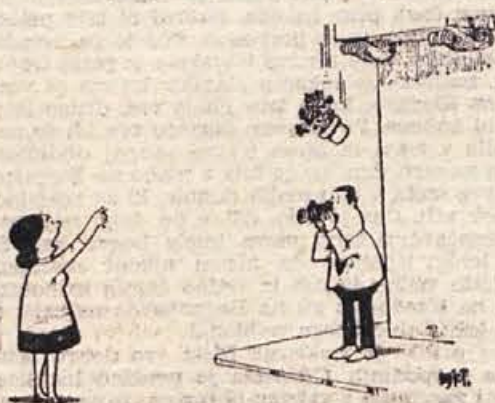
Bolezni ožilja-znak blaginje

Človeštvo postaja vedno bolj zdravo — tako vsaj poroča OZN za obdobje zadnjih desetih let. Vsekakor pa so glavni vzroki smrti srčne bolezni, rak, bolezni ožilja in prometne nesreče.

Znak blaginje so po ugotovitvah statistike bolezni ožilja; te napadajo zlasti tiste ljudi, ki imajo prevelik tek in se premalo gibajo, zlasti pa tiste, ki jih vse preveč mikata tobak in alkohol. V tem primeru pomaga le zmerno življenje. Poročilo, ki so ga pripravili strokovnjaki OZN, poudarja, da umre na svetu letno kakda dva milijona ljudi za rakom. Po istem poročilu je v mnogih državah postal pe-reč problem zlasti pljučni rak.

Največ smrtnih prometnih nesreč je v ZDA in v Kanadi, v Avstraliji in v Zahodni Nemčiji, kjer je med moškimi 30 smrtnih primerov na 100.000 ljudi. Na splošno predstavljajo prometne nesreče polovico vseh smrtnih nesreč; na drugem mestu so smrtni nesreče zaradi padcev, na tretjem pa zaradi pijanosti.

Po tem poročilu raste tudi število spolnih bolezni. V Belgiji, Franciji, Grčiji, Italiji, Turčiji in drugod se je število sifilitičnih v letih med 1955 in 1960 podvojilo, medtem ko število spolnih bolezni narašča na splošno tudi v Afriki.

— Lepo se drž, nasmejni se in nikar vendar ne krili z rokami!

Delovni ljudje za praznik dela

V Novem mestu je bila svečana akademija v Prosvetnem domu že v petek zvečer. To je bila hkrati otvoritvena manifestacija naših delovnih ljudi za 1. maj. Razen tega bodo vsi večji in manjši delovni kolektivi organizirali interne svečanosti, marsikje združene z izletom v parti-zanske kraje ali na turistične postojanke. Mladina in plo-

nirji bodo imeli proslave s kulturnimi sporedi v šolah, novomeško učiteljske pa bo proslavilo praznik dela na Hmeljniku, kjer bo program in razgovor s prvoborcem generalom Ambrožičem. Sportna društva pripravljajo več telesnovzgojnih prireditev, go-stinci pa pravijo, da so za praznike dobro založeni.

Črnomelj se je že v dneh pred prazniki odel v zastave. Na predvečer 1. maja bo sprejeto vseh delovnih orga-nizacij od Črnomlja do Ka-njižarice. Posamezne gospo-darske organizacije bodo na kamionih pripravile simbo-lični prikaz svoje dejavnosti in perspektivnega razvoja. Sodelovala bosta tudi godba in AMD. Po sprejedu bo mi-ting. Posebne proslave in iz-lete v naravo pripravljajo vsi večji kolektivi.

Metlika se je na praznova-nje dobro pripravila. V ne-deljo pred prazniki je bila svečana akademija, za pra-znične dni pa organizirajo več izletov k turističnim po-stojankam. Tudi metliška podjetja so se odločila pra-

znovati delavski praznik v okviru svojega kolektiva. V Semiču je bila 28. aprila

zvečer svečana akademija s kulturnim programom v Do-mu prosvete in kulture.

Belgijci in Francozi – bodoči turisti v naših krajih?

Na povabilo Dolenjske tu-ristične zveze je 21. aprila pri-šla na Otočec večja skupina belgijskih in francoskih novi-narjev ter predstavnikov po-tovnih agencij. Omenjena skupina je prišla v Beograd z novim letalom Caravelle, ki ga je JAT nabavil v Franciji. Od tam so odpotovali v Dub-rovnik, 21. aprila pa so z le-talom prispeli v Zagreb, od tod pa takoj odšli na Otočec. V razgovorih s predstavi-niki Dolenjske turistične zveze

so spoznali turistične privla-čnosti Dolenjske. Posebno zani-manje so gostje pokazali za športni ribolov, za termalna zdravilišča, za samostan Ple-terje in za simpozij Forma viva v Kostanjevici.

Ze zvečer istega dne je ime-la skupina gostov v Zagrebu ti-skovno konferenco, ki jo je sklicala Turistična zveza Hr-vatske, zato se je morala od nas kaj hitro posloviti. Na-slednji dan je že odpotovala v Pariz.

— N. P.

»POKAŽI, KAJ VEŠ!« o statutu

Praznovanje 1. maja bo imelo v sevniški občini pre-dovoljni pečat. V ta namen so si zamislili tudi prireditev pod naslovom »Pokaži, kaj veš!«, na kateri bodo nasto-pajoči odgovarjali na vprašanja iz ustave in občinskega statuta, pri čemer bo dan največji poudarek pomenu in sestavi nove občinske skup-ščine. Ta prireditev bo vklju-čena v osrednjo proslavo v Sevnici, medtem ko bodo manjše prvomajske proslave tudi v drugih večjih občinskih središčih in delovnih orga-nizacijah.

Tradicionalni prvomajski sprevod v Krškem

Priprave za praznovanje 1. maja v Vidmu-Krškem so v polnem teku. Podobno kot druga leta sodelujejo v teh pripravah vse politične orga-nizacije, ki so skupaj izdelale program praznovanja z vsemi zunanjimi manifesta-cijami. Zvečer pred prazni-kom dela bo v Vidmu-Krškem tradicionalna povorka z mno-žičnim zborovanjem. Predvi-devajo, da se bo teh manife-stacij udeležilo od 1500 do 2000 ljudi. Mesto bo okraše-no z zastavami, na več krajih pa bodo ognjemeti. Centralne-ga praznovanja v Vidmu-Krškem se bodo udeležili tudi delovni kolektivi, katerih pri-hod na zborni mesto za spre-vod bo organiziran.

V vseh večjih občinskih središčih bodo proslave zap-tega tipa, se pravi, da se bo do ljudje lahko udeležili sve-čanih prvomajskih akademij, ki jih bodo pripravile krajev-ne politične in druge organi-zacije ter šole. Tudi v samih delovnih kolektivih bodo pro-slavili praznik dela. V podjet-jih bodo krajša zborovanja

z govori, pregledani pa bodo tudi proizvodni in drugi us-pehi gospodarskih organiza-cij. Nekateri delovni kolekti-vi bodo organizirali prvomaj-ske izlete. Kakor je dejal predsednik občinskega odbo-ra SZDL v Vidmu-Krškem tov. Lojze Stih, bodo prvo-majske manifestacije resničen odraz počutja delovnih ljudi na celotnem področju občine.

»OBČAN« pred volitvami

Razen običajne tematike prinaša »Občan« tudi tokrat vrsto pri-spevkov, posvečenih pripravam na bližnje volitve. Uvodnik Ob novi ustavi je izpod peresa dr. Joža Vilfana. Sledijo članki o izgradnji materialne baze 1953-62, o teme-ljih za razvoj družbenih služb in o rasti našega samoupravljanja. R. Bradašja, S. Pratinemer, J. Hu-mar, T. Gošnik, N. Grom, in M. Lipovšek pišejo v obliki intervju-jev o razpravah na bližnjih zborih volivcev in kandidiranjih glede na specifično problematiko posamez-nih komun. V posebnem sestav-ku so obrabženi novi republiški zakoni. Dr. Dušan Savnik je sestavil obsežen in natančen pregled za-konov LRS, ki jih je bila spre-jela Ljudska skupščina četrtega sklica. Stanko Mišević pa z iste-ga vidika in za isto časovno ob-

dobje obravnava zakone FLRJ (z nadaljevanjem v 30. in 31. št. »Ob-čana«). V tej številki se zaklju-čuje zanimiva razprava Borisa Mi-koša Krajevne skupnosti v statu-tih. Sledijo članki: S. Kobe, Do-ložanje oblik in obsega zdravstve-nih storitev, S. Plut, Naloge zdrav-stvenih centrov, Janez Jerovšek, Problem strukture kadrov in drugi sestavki.

Ker bo 29. št. »Občana« (prav tako 30. in 31.) zaradi specifične predvolilne in pravne tematike go-tovo zanimiva tudi za širši krog političnih, pravnih in drugih de-lavcev, ki steer niso naročniki li-sta, sporočamo, da lahko posamez-ne številke vsakdo pisмено naroči v upravi »Občana«, Ljubljana, Cankarjeva 5. Posamezni izvod sta-ne 200 din, celoletna naročnina pa 5.000 din.

nico, v katero sva bila na Kalu nalovila mrzle studen-čnice. »Da bova laže pila,« je omenila z veliko resnost-jo, »sem vzela repuljico od doma, ker je grdo piti iz steklenice same.«

Tolkla sva orehe ter jedla jedra s črnim kruhom, kar je dobro. Tudi suhe češplje sva jedla s črnim kruhom, kar zopet ni slabo. Hladno vodo pa sva pila iz ene in iste »repuljice« in kakor zaljubljen di-jak sem pil na tistem mestu, kamor je bila poprej pri-tisnila Meta rožnata svoja usteca.

Planinski blagor!

Preobdala jo je moč gorskega zraka in oči so ji skupaj lezele. Meta je hotela spat. Napravil sem ji iz bisazice majhno vzglavje, nakar je legla in takoj za-spala. Nad nama so se še vedno podili sivi oblaki proti jugu, da je bilo sonce največkrat zakrito. Sicer pa pekočina itak ni bila posebno močna, tako da je deklica lahko in dobro spala. Z obrazom je bila proti meni obrnjena in mirno je sopla. Spanje pa ji je bilo prignalo nekaj vročine v glavo, da so se ji delale rože na licih. Bil sem sam z njo na zapuščenih gorski višini! Ko so jo objemali moji pogledi, sem občutil prav živo, da bi bilo skoraj nemogoče, da bi se kdaj ločil od nje. V kratki dobi mojega bivanja na Jelovem brdu sta zrasli najini duši druga k drugi. Pri vsakem delu sva bila skupaj dan za dnevom in pravi čudež je bil, če me je Meta za kratek trenutek zapustila. Za-

Delegati Spodnjega Posavja na okrajni mladinski konferenci v Celju

Pred dvema tednoma je bila v Celju okrajna mladinska konferenca. Razen delegatov so se je udeležili tudi član pred-sedstva CK ZMJ Tomo Mišević, sekretar CK ZMS Tone Flor-jančič, predstavniki mladine iz okrajev Zrenjanin, Ljubljana in Maribor ter predstavniki celjskih okrajnih političnih orga-nizacij in ljudskega odbora.

Iz poročil in razprave je razvidno, da mladina tega okraja pravilno dojema naš razvoj, probleme, ki se porajajo v tem procesu, in da ocenjuje svoje probleme kot sestavni del celot-nega našega razvoja. Največji del poročil in razprav na kon-ferenci so posvetili delu in problemom mladih ljudi v proiz-vodnji in kmetijstvu, čeprav so obravnavali tudi vsa druga področja, ki posegajo v delo in življenje mladih.

V razpravi je sodelovalo približno 30 delegatov in gostov. Izmed delegatov iz občin Spodnjega Posavja sta delegata Ivan Možic in Vojko Dvojmoč iz sevniške občine govorila o kme-tijstvu ter racionalni organizaciji dela in smotrni razdelitvi notranjih rezerv, delegata Franc Gregel in Franc Petelin o breziške občine sta govorila o vajencih in o kmetijstvu, de-legat Maks Unetič iz Vidma-Krškega pa o poklicnem usmer-janju. Izmed gostov so spregovorili mladim ljudem član pred-sedstva CK ZMJ Tomo Mišević o gospodarski integraciji, predsednik okrajnega odbora SZDL Celje inž. Andrej Marine o perspektivnih možnostih mladih ljudi in sekretar CK ZMS Tone Florjančič o ustavi in bližnjih splošnih volitvah.

Ob zaključku so izvolili nov 29-članski okrajni komite in 5-članski nadzorni odbor. Za predsednika okrajnega mladinskega vodstva so ponovno izvolili Zvoneta Dragana.

Ne dan-temveč mesec mladosti

V Vidmu-Krškem posveča-jo veliko pozornost pripra-vam za praznovanje dneva mladosti. Ze prve dni maja se bodo začela športna te-kmovanja z udeležbo mladine in ostalih, ki so vključeni v najrazličnejša društva. Se pred tem bodo izdelali skup-ni program, ki naj bi predvi-del neprekinjena športna in druga srečanja mladine in pionirjev na osemletkah od prvih dni v mesecu do 26. maja, ko bo v Vidmu-Krškem osrednja proslava s priredi-tvijo. Na športno prireditev na tej proslavi so povabili tudi nekatere vrhunске slo-venske športnike.

Zborovanje in sprejem v ZMS na Debencu

Proslave v počastitev dneva mladosti bodo v trebanjski občini dosegle višek 26. maja z mladinskim zborovanjem na Debencu. Ob tej priložnosti bodo v organizacijo ZMS spre-jeli okrog 250 pionirjev, veči-noma iz sedmih razredov osnovnih šol, sprejeti pa bo-do tudi tisti učenci iz nižjih razredov, ki imajo že pogoje, da lahko postanejo mladinci. Prireditelj na Debencu bo združena s krajšim progra-mom, v katerem bodo nasto-pile kulturne mladinske sku-pine iz vse občine. Na prire-ditev je vabljeni vsa mladina

iz občine in tudi starejši, zla-sti starši tistih učencev, ki bodo letos prvič prejeli mla-dinsko knjižico in značko. Razen te osrednje proslave bodo v počastitev dneva mla-dosti še manjše prireditve na šolah.

Krški srednješolci v lokalni MDB

Mladina celjskega okraja bo letos osnovala lokalno MDB, ki se bo udeležila dela pri rekonstrukciji ceste Lo-garska dolina-Smarje-Mozirje-Rogaška slatina. Te akcije se bo udeležilo tudi okrog 25 mladincev in mladink — srednješolcev iz Vidma-Krške-ga. Po potrebi bi občasno lo-kalno brigado osnovali tudi v videmsko-krški občini, kjer

bi popravljali igrišča in poma-gali pri drugih delih.

Zbor lokalnih štafet v Kostanjevici

V počastitev dneva mla-dosti bodo v občini Videm-Krško organizirali 7 lokalnih štafet, ki jih bodo kot vsako leto ponesli iz vseh večjih krajev. Stafete se bodo zbra-le v Kostanjevici, kjer bodo pričakale republiško štafeto mladosti. Ob tej priložnosti bo v Kostanjevici veliko zbo-rovanje.

Naši fantje v Šabcu

iskreno čestitajo vsem znan-cem in prijateljem, posebno pa fantom in dekletom. Janez Kastelic, Jože Murn in Jože Sepic.

VSEM DELOVNIM LJUDEM V OBČINI, POSEBNO PA ZDRAVSTVENIM DELAVCEM ČESTITA ZA 1. MAJ

KOLEKTIV

**ZDRAVSTVENEGA DOMA
NOVO MESTO**

»Tam je torej Ljubljana, kjer ti stanuješ.« Zami-slila se je in pri tem se je morda zavedala, da v krat-kem odidem. Videlo se je, da ji je žalost prepregla obrazek. Zamolklo je vprašala:

»Kdaj spet prideš?«

»Ce prej ne, k tvoji poroki, ko se boš možila, Meta. Tisti dan hočem plesati!«

Nevoljno je viknila: »Nič!« Ta »nič« je bil vedno dokaz, da je naša Meta huda.

Dolgo je zrla proti jugu, kjer je v svoji domišljiji gledala sinje Jadransko morje. Pri tem ni mogla prikriti, da se ji je ob levem očesu utrla prav drobna solza ter ji lezla po licu. Obrnila se je čisto od mene, da bi ne opazil, kako si je obrisala mokro lice. Pa sem vendar opazil.

Da bi jo premotil, sem jo pozval, da pojdiva gle-dat, če bi se dobilo še kaj planinskega cvetja. To rase samo na selški strani Blegaša. Ta breg sva torej prehodila in preiskala. Hudičel je bilo vse polno, pa ni bilo cvetja na njih. Prav tako ni bilo murk, katerih je ob priličnem času prav mnogo. Skoraj ni bilo pričakovati uspeha, bilo je že prepozno. »Tu je pa zvezdi-ca!« je vzkliknila Meta ter res izbrskala iz goste trave zakasnelo, majhno, zelenkasto planiko, katera se vča-sih dobi na Blegašu; kako leto jih je več, drugo leto pa zopet ni nobene. Po daljšem iskanju sva jih še ne-kaj staknila v travi in Meta je vse skupaj obdržala za spomin na tisti dan, ko je bila z mano na Blegašu.

Nato sva sedla v eno malih dolinic, ki so značilne za Blegašev vrh. Čas je bilo, da se po dolgi hoji ne-koliko okrepeva. S sabo nisva imela bogve kaj. S ponosom lahko izrečem, da nisem nikdar zastopal stališča tistih vedno lačnih in vedno žejnih hribolaz-cev, ki bi na Kredarico ali na Begunjsko najrajši s sabo vzeli težko obloženega velbloda!

Pri tej priliki je pokazala Meta vse dobre last-nosti male gospodinje. Odvezala je ponižno bisazico ter po trati razvrstila z važnim obrazom, kar sva ime-la s sabo: z vsakega kos črnega kruha, nekaj suhih češpelj in nekaj orehov. Prinesla je tudi dva kamna, da bi mogla orehe tolči. Vmes pa je postavila stekle-

Pri otvoritvi atletske sezone je sodelovalo 288 tekmovalcev

Na novomeškem Stadionu bratstva in enotnosti so pred zadnjo nedeljo otvorili letošnje atletske sezone s tekmovalcem v krosu, ki se ga je udeležilo 300 tekmovalcev iz vse občine. Tako množična udeležba je nekoliko presenetila organizatorje, zlasti pa neutrudnega športnega delavca prof. Jožeta Glonarija, ki s svojimi malostevilnimi sodelavci ni mogel biti kos tako množičnemu tekmovalstvu.

Tekmovalci so se pomerili v šestih kategorijah. Proge niso bile težke, opaziti pa je bilo, da so vaditelji dobro izbrali tekmovalce. Vse pohvale zasluži tekmovalci s Suhorja, iz Straže, Sentjerneja in drugih šol, ki so nas prav prijetno presenetili.

Rezultati:
Člani 1500 m: 1. Janez Ambrožič (Višnja gora) 5:54,8; 2. Božo Ostanek (ESS Novo mesto) 6:02,3; 3. Alojz Kavčič (Kmetijska šola Grm) 5:51.

Mladinci 1500 m: 1. Božo Jurčič (Vaj. šola) 5:08; 2. Franc Mikec (Vaj. šola) 5:12; 3. Jože Senčar (Zeleznina) 5:18; 4. Lojze Krevs (Part. Mirna peč) 5:20; 5. Janez Turk (ESS Novo mesto) 5:22; 6. Roman Pakj (Vaj. šola) 5:34; 7. Lojze Derganc (Part. Mirna peč) 5:35; 8. Tone Gregorič (Smarjeta) 5:37; 9. Stane Molj (SKS Grm) 5:43; 10. Jože Novak (Zeleznina) 5:54.

Pionirji 600 m: 1. Tone Novak (SSD Katja Rupena) 2:19,9; 2. Franc Stajnar (SSD Polet - Sentjernej) 2:24; 3. Peter Cvelbar (Metlika) 2:26; 4. Marko Ban (Otočec) 2:30; 5. Ludvik Markovič (Dol. Toplice) 2:31; 6. Ivo Matoh (Smihej) 2:31; 7. Slavko Bradac (Dol. Toplice) 2:34; 8. Ivo Stamefaj (Novo mesto) 2:36; 9. Slavko Medja (Smarjeta) 2:37; 10. Stefan Krevs (Mirna peč) 2:38.

V ekipni konkurenci so zmagali poletovci iz Sentjerneja.

Pionirsko in mladinsko strelsko prvenstvo

Občinski strelski odbor je pred kratkim organiziral mladinsko in pionirsko občinsko prvenstvo v streljanju z zračno puško. Tekmovalo je 7 SD posamezno in ekipno. Doseženi so bili naslednji rezultati:

Mladinci:
 1. SD Pionir, Novo mesto, 221 krogov, 2. SD Novosela 546, 3. SS "Katja Rupena" 504, 4. SD "Milan Majcen" 501, 5. SD "Zeleznica" 434.

Pionirji:
 1. SS "Katja Rupena" - II 419, 2. SS "Katja Rupena" - I 306.

Mladinci - posamezno: 1. Miran Zupančič (Pionir) 158, 2. Božo Kopina (Pionir) 157, 3. Branka Zaharija (Pionir) 155, 4. Drago Čerovšek (Novosela) 154, 5. Janez Šepic (Pionir) 151.

Pionirji - posamezno: 1. Branko Suhli 134, 2. Jože Vovčina 123, 3. Ivan Simončič 122.

Občinski strelski odbor je zmagovalnim ekipam podelil prehodni pokal.

Organizator se vsem nastopajočim zelo zahvaljuje in jih poziva, naj še nadalje trenirajo, zlasti pa strelska sekcija "Katja Rupena", ki mnogo obeta. Prav tako se za

Pionirsko šahovsko prvenstvo

Na pionirskem prvenstvu občine Novo mesto je bilo predzadnje nedeljo zelo živahno. Pionirji in pionirke so se borili za naslov posamičnega in ekipnega prvaka občine. Tekmovali so v dveh kategorijah: mlajši pionirji (starost do 12 let) in starejši pionirji (12 do 15 let). Posebej so tekmovali tudi mladinci. Pohvaliti moramo predvsem osnovno šolo Smihel, ki je poslala svoje zastopnike v vseh kategorijah. Tudi šole "Stopiče, Otočec, Sentjernej in Novo mesto" so bile zastopane z več ekipami. Zato pa se, žal, številne druge šole niso udeležile tega tekmovalstva.

Rezultati:
Mlajše pionirke: I. osnovna šola Smihel, Mlajši pionirji: 1. Smihel, 2. Mali Stajnik, Starejše pionirke: 1. Sentjernej, 2. Stopiče, 3. Smihel, 4. Otočec, Starejši pionirji: 1. Sentjernej, 2. Smihel, 3. Stopiče, 4. Novo mesto, 5. Otočec II, 6. Otočec II, Mladinci: 1. Novo mesto, 2. Kmetijska šola, 3. Stopiče, 4. Smihel.

Posamični prvaki so: pri mlajših pionirkih Anica Kapš, pri mlajših pionirjih Karel Kapš (oba iz osnovne šole Smihel), pri starejših pionirkih Stanka Metelko (Sentjernej), pri starejših pionirjih Anica Kapš, Karel Kapš in Stanka Metelko postali tudi medobčinski prvaki doljenjskega tekmovalnega področja, se bodo udeležili republiškega pionirskega prvenstva Slovenije v Ljubljani, ki bo za mlajše pionirje in pionirke od 29. aprila do 1. maja, za starejše pionirke pa od 2. do 6. maja.

Skupna seja OŠS Ljubljana in odbora za šah v Novem mestu

Pretekli teden je bil v Novem mestu sestanek med predstavniki Okrajne šahovske zveze Ljubljana in odbora za šah pri ObZTK Novo mesto. Prisostvoval je tudi predsednik SZS tov. Edo Turnher. Razpravljali so o ustanovitvi posebnega tekmovalnega področja Doljenjske, ki bo letos zajemalo občine Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje, prihodnje leto pa bi se razširilo tudi na občine Brežice, Videm-Krško, Sevnica, Ivančna Gorica in morebiti Kočevje. Novi statut šahovske zveze Slovenije, ki bo v nedeljo sprejet, ne predvideva več okrajnih šahovskih zvez, pač pa tekmovalna področja po primernih geografskih območjih. Najboljši s prvenstva doljenjskega tekmovalnega področja se bodo neposredno uvrstili na republiška tekmovalja, in sicer članski prvaki v polfinale

sto) 5:02; 3. Alojz Kavčič (Kmetijska šola Grm) 5:51.

Mladinci 1500 m: 1. Božo Jurčič (Vaj. šola) 5:08; 2. Franc Mikec (Vaj. šola) 5:12; 3. Jože Senčar (Zeleznina) 5:18; 4. Lojze Krevs (Part. Mirna peč) 5:20; 5. Janez Turk (ESS Novo mesto) 5:22; 6. Roman Pakj (Vaj. šola) 5:34; 7. Lojze Derganc (Part. Mirna peč) 5:35; 8. Tone Gregorič (Smarjeta) 5:37; 9. Stane Molj (SKS Grm) 5:43; 10. Jože Novak (Zeleznina) 5:54.

Pionirji 600 m: 1. Tone Novak (SSD Katja Rupena) 2:19,9; 2. Franc Stajnar (SSD Polet - Sentjernej) 2:24; 3. Peter Cvelbar (Metlika) 2:26; 4. Marko Ban (Otočec) 2:30; 5. Ludvik Markovič (Dol. Toplice) 2:31; 6. Ivo Matoh (Smihej) 2:31; 7. Slavko Bradac (Dol. Toplice) 2:34; 8. Ivo Stamefaj (Novo mesto) 2:36; 9. Slavko Medja (Smarjeta) 2:37; 10. Stefan Krevs (Mirna peč) 2:38.

V ekipni konkurenci so zmagali poletovci iz Sentjerneja.

hvaljuje upravi Doma JLA, ki je odstopila dvorano za tekmovalje.

Občinski strelski odbor bo v kratkem organiziral ligo tekmovalj z malokalibrsko puško v ligi petih strelskih dručin in petih strelcev. Tekmovalje bo po sporedu, ki ga bo izdelala posebna komisija. Streljanje bo na strelšču v Bršlunu. Na seji ObSO je bil sprejet tudi sklep, da v kratkem razpiše prijateljsko tekmovalje z občinskimi Trebnje, Črnomelj in Metlika.

P. M.

Tečaj za šoferje v Semiču

Semiški avtomoto krožek, ki deluje v sklopu AMD Črnomelj, se je odločil za tečaj za šoferje amaterje, ki se bo pričel 10. maja. Ker je med Semičani za to stvar precej zanimanja, bo gotovo dovolj interesov. Prijave sprejemata predsednik in tajnik AMD krožka do 2. maja.

D. F.

SRS, mladinski prvak v finale SRS, ekipni prvak v II. slovensko ligo, ekipni pokalni prvak, pionirski prvaki in sindikalni ekipni prvaki pa v zaključni deli republiškega tekmovalja. Tekmovalja za tekmovalno področje Doljenjske so vodili odbor za šah pri ObZTK Novo mesto, ki ga sestavljajo Dr. Ludvik Golč, Slavko Šitar in Tone Škerij. Ni pa še v celoti rešen problem financiranja teh tekmovalj, čeprav je sprejeto načelo, da društvo, ki pošilja tekmovalce, tudi plača njegove stroške. To načelo je namreč težko izvedljivo pri individualnih prvenstvih, ki trajajo po več dni skupaj.

Slavko Šitar

Medobčinsko šahovsko pionirsko prvenstvo

Na medobčinskem prvenstvu občin Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje so zmagali: pri mlajših pionirkih in mlajših pionirjih osnovna šola Smihel, pri starejših pionirkih osnovna šola Sentjernej, pri starejših pionirjih pa osnovna šola Semič.

Posamični prvaki pa so: pri mlajših pionirjih in pionirkih Anica in Karel Kapš, oba iz osnovne šole Smihel, pri starejših pionirkih Stanka Metelko (osnovna šola Sentjernej), pri starejših pionirjih pa Edi Malnarčič (osnovna šola Semič). Zelo zagrizen je bila borba pri starejših pionirjih, kjer sta Malnarčič (Semič) in Predovič (Suhor) delila prvo mesto in je šele ponovna partija določila zmagovalca.

Sindikalno prvenstvo občine Brežice

Kakor vsako leto so tudi letos organizirali sindikalno športno prvenstvo občine Brežice. Moštva se bodo pomerila v šahu, namiznem tenisu, odbojki, streljanju, 17. aprila so tekmovali šahisti v plesni dvorani Doma JLA. Rezultati: IMV - Brežice: 2:1; Prosveta: 2:1; Brežice I 2:1; P P Region: KZ Brežice 1:2; IMV: OBLO 1:2; Prosveta: KZ 2:1; P P Region: 0:3; Potrošnja II: 0:3; Potrošnja I: 0:3.

-ab-

Šah v počastitev 1. maja

V dijaškem domu v Bršlunu je bil 21. aprila zaključen šahovski turnir v počastitev praznika dela. Igralo je dvajset igralcev. Nekateri niso bili disciplinirani in niso odigrali vseh kol.

Mladinci 800 m: 1. Vidmar (ESS Novo mesto) 2:42,4; 2. Milan Močnik (Straža) 2:44; 3. Blažič (ESS Novo mesto) 2:45; 4. Ivo Stangel (SSD "Katja Rupena") 2:46; 5. Anton Kamin (Učiteljske) 2:46; 6. Marjan Tomazin (ESS Novo mesto) 2:48; 7. Tone Strojtn (Vaj. šola) 2:49; 8. Stane Rahne (SSD Katja Rupena) 2:52; 9. Strajnar (ESS Novo mesto) 2:52; 10. Lojze Turk (Vaj. šola) 2:53.

Mladinci ekonomske šole so v tej skupini poželi največ uspehov.

Članice 800 m: 1. Jelka Hu-de 3:05,3.

Mladinke 800 m: 1. Marija Setina (gimnazija) 3:19; 2. Galič (ESS) 3:20; 3. Hren (ESS) 3:22; 4. Milena Černe (gimnazija) 3:23; 5. Erika Hefele (učiteljske) 3:24; 6. Ljuba Renko (učiteljske) 3:32; 7. Marija Bukovec (gimnazija) 3:32; 8. Nada Redek (ESS Novo mesto) 3:33; 9. Jereb (ESS Novo mesto) 3:34; 10. Milena Strucelj (učiteljske) 3:36.

Znana atletinja Hučetova je tekmovala skupaj z mladinkami in je zmagala z naskokom 80 metrov. Ekipno so zmagale gimnazije pred ekipama ESS in učiteljske.

Starejše pionirke 600 m: 1. Anica Zlogar (Suhor) 2:42,8; 2. Vera Penič (Suhor) 2:44; 3. Vera Blažetič (Trebnje) 2:46; 4. Joža Rogelj (ESS) 2:49; 5. Križman (ESS) 2:50; 6. Angela Borse (Sentjernej) 2:51; 7. Ivanka Gliha (Trebnje) 2:51; 8. Jožica Maren (gimnazija) 2:52; 9. Joža Radovan (Sentjernej) 2:54; 10. Slak (ESS) 2:55.

Tekmovalke s Suhorja bi verjetno zmagale tudi v ekipnem tekmovalju, če bi imele še tretje tekmovalke, tako pa so bile prve dijakinje ekonomske šole pred ekipno Poleta iz Sentjerneja.

Pionirke 400 m: 1. Katica Močnik (Straža) 1:41,8; 2. Vera Kolar (Suhor) 1:42; 3. Mirica Jelenič (Metlika) 1:44; 4. Minica Jarc (Škocjan) 1:45; 5. Fani Bogataj (Smihej) 1:45; 6. Ivanka Dragovan (Metlika) 1:46; 7. Ljubica Robek (Škocjan) 1:48; 8. Jožica Drnač (Sentjernej) 1:50; 9. Stanka Brodar (Smihej) 1:51; 10. Milena Bambič (SSD Katja Rupena) 1:53.

Tekmovalke so bile izredno izenačene in je bilo prvo mesto do cilja odprto.

SD.

Končni rezultati so: 1. Vinko Kobe 18,5 točke; 2. Jože Pečnik 17,5; 3. Igor Škarja 16; 4-5. Alojz Grmovšek in Stanko Zlobko 14; 6-8. Branko Korošelj, Anton Ilaš in Božidar Prijanovič 13,5; 9. Anton Kamin 13; 10. Aleksander Jevnikar 10 točk itd.

-ob-

PREPREČUJMO ZOBNO GNILOBO!

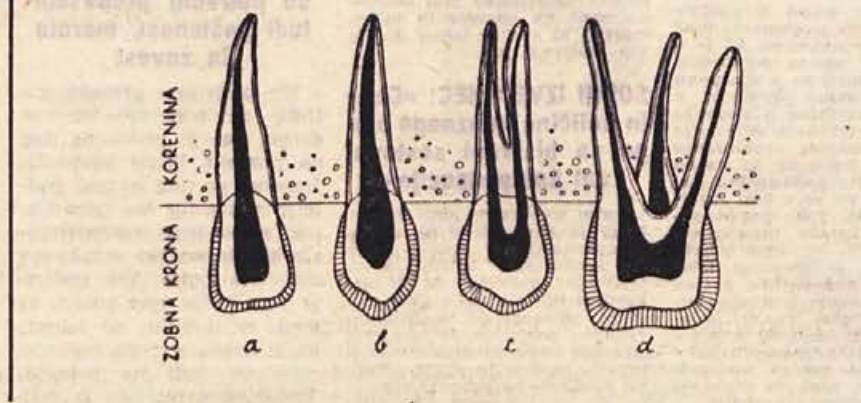
(PONATIS KNJIŽICE UNIV. ASISTENTA DR. MITJE BARTENJEVA -PREPREČUJMO ZOBNO GNILOBO- - IZDAL GLAVNI ODBOR RDEČEGA KRIZA SLOVENIJE

Drugače povedano: piškavih je bila polovica mlečnih zob in nekaj več ko tretjina stalnih zob. Vsekakor številke, ki resnično zaslužijo vso pozornost!

Gre namreč za to, da imajo piškavi zobje, če jih ne zdravimo, razen krajevnih tudi splošno škodljive posledice za naše zdravje. Nasledek nezdravljene piškavosti so revmatična obolenja, obolenja srca in ledvic, prebavne motnje ipd. Ne glede na veliko gospodarsko škodo, ki jo povzročajo te bolezni (zdravljenje, izpad iz proizvodnje, zmanjšana produktivnost, invalidnost in neredko tudi smrt), nas že samo zdravljenje piškavih zob in za protetične nadomestki zob, izgubljenih zaradi piškavosti, stanejo težke milijone. Tako je samo v letu 1958 plačalo socialno

zavarovanje za popravilo piškavih zob in za protetične nadomestke:	din
Celje	81.777.332
Gorica	29.620.174
Koper	39.421.313
Kranj	77.693.045
Ljubljana	210.811.992
Maribor	108.820.004
Murska Sobota	28.391.177
Novo mesto	38.077.399
Skupaj	614.612.436

Dasi velike, so te številke vendarle majhne, ker leta 1958 nismo imeli niti dovolj zobnih ambulant niti toliko zobnih terapevtov, kot jih imamo danes. Kljub temu so pa te številke narasle že močno čez milijardo. In da to niso majhni denarji, je nač vsakomur na dlani. Seveda mo-

TRGOVSKO PODJETJE

»PETROL« - Ljubljana

POSLOVALNICA BREŽICE

s servisom

ČATEŽ IN BREŽICE

VOŠCI ZA PRAZNIK DELA VSEM SVOJIM ODJEMALCEM IN SE JIM PRIPOROČA TUDI VNAPREJ!

Balinišče ali tenis igrišče?

Več kot mesec dni so se vrstili sestanki in razgovori o isti temi: ali naj se tretje novomeško teniško igrišče preuredi v balinišče ali naj ostane vse pri starem in naj se za balinišče poišče drug kraj. V Novem mestu je namreč iz dneva v dan več ljubiteljev balinjanja, igrišča so raztresena po vsem mestu, pravega tekmovalnega balinišča pa ni. Iz sklada za izgradnjo športnih objektov so bila odobrena sredstva za tak objekt. Ker je bilo lansko leto tretje teniško igrišče zanemarjeno, so smatrali, da ga ne potrebujejo več in so tam nameravali zgraditi balinišče. Igralci tenisa pa so ravno letos zelo mar-

ljivi. Ob lepih popoldnevih so igrišča polna. Že na zadnji seji izvršnega odbora Partizana Novo mesto so bili vsi člani odbora mnenja, naj se ne podira to, kar je bilo komaj pred nekaj leti zgrajeno in kar predstavlja zaključeno celoto. Balinarjem pa so predlagali, naj si zgradijo igrišče na sedanjem rokometnem igrišču, ki je bilo za to igro skrajno neprimerno, posebno iz zdravstvenih razlogov. Kljub temu pa balinarji niso takoj sprejeli tega predloga. Šele po izmeri igrišča, ko so videli, da bi bilo prostora premalo in da bi pokvarili še drugo teniško igrišče, so balinarji popustili.

Kot sem že omenila, so igralci tenisa letos zelo pridno začeli. Pridobili so že okrog petdeset novih članov, povabili so trenerja iz Ljubljane, ki je bil na razpolago vsakomur, kdor si je želel izpopolniti znanje, na igrišču bodo postavili tuš, takoj ko bodo dobili vagon rdečih ugaskov, bodo popravili igrišča. TD Partizan (Novo mesto) in Borac, športno društvo JLA, so prispevali vsak po trideset tisoč dinarjev teniški sekciji, s katerimi bodo nakupili loparje in žogice, ki bodo na razpolago vsakomur, posojal pa jih bo oskrbnik na Loki tov. Cvelbar. Tako za igranje tenisa ne bo treba kupovati opreme, dovolj je, da prineseš vsak s seboj copale, vse ostalo ga čaka na Loki.

Ker pa je v Novem mestu tudi rokomet zelo priljubljen, posebno med šolsko mladino, je treba seveda priskrbeti tudi njim novo igrišče. Izvršni odbor Partizana je sklenil, naj se to igrišče zgradi na atletskem prostoru na Loki, kjer so že zdaj često igrali rokomet.

Kaže, da bo Loki kmalu dobila novo podobo. Asfaltno košarkarsko igrišče bo končano v začetku maja, takoj nato bo narejeno rokometno igrišče, prenovljena teniška igrišča in nazadnje zgrajeno še balinišče.

M. P.

ŽENSKA ROKOMETNA LIGA

Pred približno 400 gledalci je domači Partizan 21. aprila premagal ekipo Partizana iz Pirana s rezultatom 5:3 (2:2). Prvi polčas je potekal ob rahli premoči gostov, v drugem polčasu pa so igralke

črnomaljskega Partizana prevzele igro v svoje roke in dosegle dober rezultat. Igralke Partizana so se vse dobro odrezale, zlasti pa Zinka Weiss.

MNOŽIČNOST IN KAKOVOST

Kogar te dni zanese pot na igrišče za osnovno šolo v Novem mestu, lahko opazi množico fantov in deklet SSD Katja Rupena. Od prek osemsto učencev te šole jih je skoraj polovica aktivnih športnikov. 30 košarkarjev, 20 šahistov, 30 strelcev, 30 odbojkarjev, 30 rokometarjev, 30 atletov, 15 igralcev namiznega tenisa in skoraj 90 odst. od petega do osmega razreda, ki igrajo nogomet, so številke, ki nekaj pomenijo. Seveda ne smemo prezreti delavnih smučarjev, ki so bili medobčinski prvaki v teku in slalomu, in pa nadarjenih telovadk, ki so se uvrstile v sam vrh slovenske pionirske letovalnice. Urbasova pa je že nastopila v ženski članski vrsti Novega mesta. Košarkarji so premagali Stražo (57:36), nogometaši imajo svojo ligo, rokometarji igrajo v občinski ligi, društvo bo sodelovalo na turnirju IMV, pomerili se bodo tudi z vrstniki iz Sentjerneja in Trebnjeja. Res pestro delo! Največje priznanje pa so do-

živeli, ko so delo društva posneli na celuloidni trak in ga potem prikazali na televizorskem "Pionirskem TV studiu".

Močan športni kolektiv pa je tudi SSD Gimnazija. Reč je, da društvo ni tako množično kot na osemletki, vendar je to razumljivo, saj je na tej šoli mnogo manj dijakov. Je pa zato SSD Gimnazija dober klub, saj so odbojkarice Setinova, Čučkova, Beletova, Zupetova, košarkarji Knol, Jereb, Polensek, Spilhal, telovadca Pavlin in Kovič, igralca namiznega tenisa Mikčeva in Berger in še nekateri drugi že večkrat z uspehom branili barve novomeškega Partizana. Tudi gimnazijci bodo sodelovali na turnirju IMV v čast dneva mladosti, organizirati pa skušajo tudi tekmovalje novomeških srednješolcev.

Množičnost in kvaliteta sta glavni vodili teh dveh mladih šolskih društev, ki se borita s težavami, a dosegata lepe uspehe.

-al-

Repriza v Vidmu-Krškem?

19. maja bodo v Vidmu-Krškem mednarodne speedway dirke, ki se jih bodo udeležili nekateri najbolj znani domači (Babič, Perko, Regvart itd.) in tuji moštvi. Pričakujejo, da bodo v Vidmu-Krškem vozili tudi nekateri udeleženci conskega prvenstva v speedwayu, ki bo 12. maja v Kranju. Tako bi bila prireditev v Vidmu-Krškem repriza kranjskega prvenstva. Doslej so se za dirke v Vidmu-Krškem od tujih prijavili že 4 sovjetski tekmovalci in nekateri posamezniki iz vzhodnih in zahodnih evropskih dežel.

2
 ramo posebej naglasiti, da gre velik del tega zneska za protetične nadomestke. To je pa samo dokaz več, kaj vse smo zamudili v času, ko bi nekaj let še lahko naredili v boju proti piškavosti zob.

II. RAZVOJ IN ANATOMIJA ZOB

Če hočemo razumeti, kaj je piškavost zob in kako nastane, je vsekakor potrebno, da poznamo razvoj zobovja in njegovo zgradbo. Kmalu po spočetju, nekako v šestem tednu nosečnosti, se že oblikujejo zasnove bodočih zob, v tretjem mesecu nosečnosti pa začnejo te zasnove, osnova bodočih zob, že poapevati. Že tedaj torej se začno razvijati zobje! Zato je važno, da se mati še nerojenega otroka pravilno hrani, tako da dobi zadosti tistih snovi, ki zagotovijo nemoteno in pravilno poapnevanje zob. Ko se otrok rodi, so mlečni zobje že poapnili. Deloma je poapnela tudi že krona prvega stalnega kočnika, šestice, ki pa zraste šele med šestim in sedmim letom, medtem ko zraste prvi mlečni zob med šestim in osmim mesecem starosti. Mlečnih zob je 20, začetno pa izpadati okrog sedmega leta starosti. Še preden izpade prvi mlečni zob, zraste na koncu vrste mlečnih zob prvi stalni kočnik ali »šestica«. Prav zaradi tega ga imajo starši običajno za mlečnega in mu ne posvete nobene pozornosti. To je seveda vzrok, da se na šestici nemoteno razvije piškavost in lahko zobozdravnik največkrat ugotovi samo to, da je za kakršnokoli zdravljenje že prepozno. Zobna gniloba namreč uniči šestico največkrat že v nekaj mesecih.

(Nadaljevanje sledi)

Obsojeni goljufi, ponarejevalci in korupcionisti

Imena nekaterih ljudi, ki jih nikakor ni mogoče smatrati za poslovne prijatelje...

Senat okrožnega sodišča v Novem mestu je po 11-dnevnom procesu izrekel sodbo nad tremi obtoženci, ki so s škodljivim delovanjem povzročili družbi nepopravljivo gospodarsko, hkrati s tem pa še večjo moralno škodo

23. aprila je senat okrožnega sodišča v sestavi predsednika, sodnika Romana Kržana in porotnikov Petra Romanca in Zdravka Struklja ter v prisotnosti zastopnika okrožnega javnega tožilstva Novo mesto, zastopnikov obrambe in vseh treh obtožencev izrekel sodbo.

Prvoobtoženi Stanko Iljaž je zaradi tega, ker je dajal podkupnino uradnim osebam, ker je naklepno napeljeval te osebe, da so mu dajale zaupne podatke in mu dale zaupno pismo, ker je ponarejal listine, da je protipravno pridobil od skupnosti sredstva za svoje podjetje in ker si je prilastil 523 mark, ki so bile last podjetja, obsojen na skupno kazen 5 let in 6 mesecev strogega zapor.

Drugoobtoženi Milen Petrovič, bivši uslužbenec komiteja za zunanjo trgovino v Beogradu, je zato, ker je kot uslužbenec komiteja sprejemal podkupnino, dajal privilegije in uradne podatke, ki jih ne bi smel dajati in ker je nepoklicano osebo seznanil z zaupnim spisom, obsojen na skupno kazen 2 leti in 4 mesece strogega zapor.

Tretjoobtoženi Ljubo Belogrlić, bivši uslužbenec Zveze trgovinskih zbornic v Beogradu, je zato, ker je kot uslužbenec Zveze trgovinskih zbornic sprejemal koristi in neupravičeno izdal upravni akt — soglasje za uvoz blaga — s katerim je podjetje Vito-Sadje Brežice pridobilo neupravičeno korist — obsojen na 10 mesecev zapor.

Sodišče je izrekel tudi varnostni ukrep s tem, da je Stanko Iljaž za dobo petih let, potem ko bo prestal kazen, prepovedalo opravljanje odgovornih dolžnosti, ki bi bile povezane z razpolaganjem z družbeno imovino.

Stroški kazenskega postopka se porazdelijo tako, da odpadejo tri četrtine na Stanka Iljaža, ki je plačala oproščen, po eno osmino pa plačata Milen Petrovič in Ljubo Belogrlić, katerega je sodišče poleg tega odmerilo še po 15 tisoč dinarjev povprečnine. Obtoženca Iljaž in Petrovič sta dolžna nerazdelno poravnati podjetju Vito-Sadje Brežice znesek 580.403 dinarjev. Vsem trem obsojencem se šteje prestani preiskovalni zapor v kazen pod sodbo. Obtoženi Iljaž se je po izreku sodbe vrnil v zapor, obsojenca Milen Petrovič in Ljubo Belogrlić pa bosta na prestajanje kazni poklicana pozneje.

V obrazložitvi sodbe je predsednik senata tov. Roman Kržan povedal, da je sodišče prestopke obtožencev obravnavalo kompleksno, ker je bilo očito, da so dejanja med seboj povezana. Povsem očito je, da je obsojeni Stanko Iljaž, takoj ko je kot vodja podjetja prišel z zunanjetrgovinsko dejavnostjo, skušal ustvarjati zveze, ki so, kot je trdil ves čas preiskovalnega postopka in obravnave, bile pogoj za uspešnost poslov...

Jasno je torej, da je soobtožencu Petroviču dajal s takšnim namenom redno mesečno nagrado po osem tisoč dinarjev skozi tri leta in druga darila, v zameno za to podkupnino pa skušal od njega dobivati razne nedopustne in dopustne podatke in navodila, ki naj bi mu pomagali pri opravljanju zunanjetrgovinske dejavnosti. Ze ponudba nagrade je v uradnem poslovanju nedopustna, obtoženi Milen Petrovič pa takšnih nagrad ne bi smel sprejemati še zlasti zato, ker je bil uslužbenec najvišje zvezne ustanove. Nedvomno je, da so bili obtoženemu Petroviču takšni podatki, ki so bili seveda koristni za obtoženca Iljaža in podjetje Vito-Sadje Brežice, dosegljivi.

Ob primeru obtoženega Belogrlića se naravnost vsiljuje dejstvo, da ga je obtoženi Iljaž povabil v Brežice z določenim namenom. Njega in njegovo družino je gostil, vozil s službenim avtomobilom iz kraja v kraj in nazadnje na račun podjetja Vito-Sadje plačal zanj in za družino dopust na Lisci, vse to z očitnim namenom, da bi dosegel podpis službenega akta. Za sodišče je nesprejemljivo, da bi se katerikoli, zlasti pa še tako pomemben akt podpisoval izven sedeža urada.

»Raztegljive« kompenzacije so bile vnaprej pripravljene

Sodišče je zavzelo svoje stališče tudi glede kompenzacij, ki so bile pod obtožbo. Glavna protipravnost teh kompenzacij je v tem, da je obtoženi Iljaž že vnaprej pripravil posle tako, da je v posameznih primerih lahko nato svojevoljno spreminjal cene, predvsem na

ta način, da je prevzemal vlogo uvoznika. Posamezne odločbe komiteja za zunanjo trgovino namreč izrecno zahtevajo, da mora uvoznik že pred odobritvijo kompenzacije predložiti specifikacijo cen in količin posameznih artiklov, ki jih namerava uvoziti. Obtoženi se sicer izgovarja na zvezno odredbo o kompenzacijah in trdi, da cena ni bistveni sestavni del posla. Povedati vemo, da spreminjanje cen v posameznih kompenzacijah, ki so pod obtožbo, torej ni smatrati za protipravno dejanje. Sodišče se zaradi same logike takšnih stališč ni upoštevalo in je vztrajalo pri tem, da je odločba komiteja za zunanjo trgovino, ki je najvišji zvezni organ, obvezna za vse uslužbenice in podjetja, katerim je namenjena.

Obtoženi Iljaž pa se je vrtu vsega pri uvozu posluževal še drugih zviščaj. Uvozniki, ki jih je navajal kot sodelavce v kompenzacijskih poslih, so bili le navidezni. Na ta način si je podjetje Vito-Sadje prilastilo sredstva iz razlik pri cenah uvoženega blaga, ki bi morala sicer pripasti trgovini.

Obsojanja vreden pojav korupcije ter škoda ugledu naše države

Obtoženemu Stanku Iljažu je dokazano, da se je v svojem obozem zunanjetrgovinskem delovanju osebno okoliščin samoukrajca. V mislih in namenu hranilno vlogo na ime Ferda Rauterja, za katere poreklo je vedel. Uporabil je to za nakup oboznega avtomobila, čeprav je vedel, da je dejanski lastnik teh sredstev Vito-Sadje. To dejanje je smatrati za poverbo.

Sodišče je ocenilo kot zelo nevaren in škodljiv pojav tudi ponarejanje, katerega se je posluževal obtoženi Iljaž v kompenzacijskih poslih. Z izstavljanjem in podpisovanjem lažnih listin je skušal zavesti v zmozi državne organe in pridobiti podjetju Vito-Sadje protipravno korist. Podpisovanje ali sestavljanje takšnih listin je nalagal uslužbenecem podjetja, nerazumljivo pa je zlasti to, da so ga kvalificirani uslužbenici v podjetju v takšnih delovanju podpirali.

Pri odmeri kazni je sodišče upoštevalo, da je obtoženi Iljaž s svojim poslovanjem, ki je v neskladju z našim družbenim sistemom, zlasti pa s sistemom zunanje trgovine, ustvarjal v zunanjetrgovinskem poslovanju zmozi. Pri takšnem delovanju sta mu pomagala soobtožena Petrovič in Belogrlić, ki sta od njega sprejela podkupnino, vsi trije hkrati pa so s tem razvijali korupcijo. Tako poslovanje je škodilo ugledu jugoslovanskih podjetij v inozemstvu, obenem pa je obtoženi Iljaž na takšne nadopustne načine ustvaril za svoje podjetje privilegirano položaj. Vse tri obtožence najbolj bremeni dejstvo, da so bili na odločitvah, ki so jih, ker so uživali zaupanje naše države, prav to zaupanje pa so brezvestno izkoristili...

Grmada goljufij in poneverb

Zapleteni klopič zunanjetrgovinske dejavnosti podjetja Vito-Sadje (pravilneje: obtoženega Stanka Iljaža) se je v drugem delu procesa, ki je trajal tako kot prvi del celih šest dni, razpil do konca. Z zaslišanjem novih prič in z dokaznim postopkom so se še bolj pokazala protizakonita dejanja in škodljivo poslovanje obtožencev.

Za 150 tisoč dolarjev preplačano blago in za 90 milijonov neupravičeno pridobljenih sredstev!

Podjetje Vito-Sadje je bilo registrirano kot izvoznik. V sedmih kompenzacijskih, ki so pod obtožbo, je pod vodstvom obtoženega Iljaža izvozilo za okoli 400 tisoč dolarjev vina. Za izvozeno vino je dobivalo premije, ki naj bi izravnavale dinarsko izgubo podjetja. Vito, katerega je izvažalo, je moralo namreč na našem tržišču nemalokrat kupovati dražje, kot pa ga je lahko prodajalo v inozemstvu. Vito-Sadje je v omenjenih kompenzacijskih prejelo od družbe za več deset milijonov dinarjev izvoznih premij, med njimi kar 11 milijonov neupravičeno, šest milijonov premij pa je devizna inspekcija zasegla še pred izplačilom. Obtoženi Iljaž je na razne načine »prekrševal« naravno vino v industrijskega, ker je imelo slednje mnogo višjo premijo pri izvozu. V kompenzacijskih poslih, ki so bili odobreni na račun izvoznega vina, je na razne nedovoljene načine dosegel, da smo blago, uvoženo v zameno, preplačali za okoli 150 tisoč dolarjev ali za več kot tretjino vrednosti izvoza v teh kompenzacijskih.

Obtoženi Iljaž, oziroma podjetje Vito-Sadje Brežice, je vsem predpisom navkljub hkrati nastopalo tudi kot uvoznik blaga široke potrošnje. Uvozniki, navedeni v dokumentih najvažnejših zveznih organov, ki so dovoljevali kompenzacijske posle, so obtoženemu Iljažu služili samo kot ščit. Ni imel registracije za uvoz, pa je vendarle uvažal, boljše povedano: prodajal doma blago široke potrošnje, uvoženo v zameno za izvozeno vino. S to prodajo si je Vito-Sadje pod vodstvom obtoženega Stanka Iljaža prilastilo okoli 90 milijonov dinarjev na račun razlik v cenah. Ta znesek bi moral sicer pripasti trgovskemu podjetjem uvoznikom ter domači trgovini na drobno in trgovski mreži na debelo.

OBTOŽENCI: »Cen za uvoženo blago ni bilo mogoče določiti vnaprej...«

Zakaj vse to, se nehoti vprašuje opazovalec, ki je preživel 11 dni procesa v sodni dvorani in sledil navedbam obtožencev, zaslišanju prič, preiskovalnemu in dokaznemu postopku. Tako se vprašuje, ker ne more verjeti, neprepričljivim odgovorom obtoženega Iljaža, ki takšno dejavnost opravičuje z javnimi izjavami: »Posel je bilo, treba rešiti! Trgovina je pač taka! Hoteli smo dobro in ne slabo!...«

Ne moremo verjeti izmisljenim, se trditvam soobtožencev Milena Petroviča in Ljube Belogrlića, ki trditve, da ni bilo mogoče določiti cen pri uvozu blaga. Razlagata, da so imele zvezne ustanove in organi kot so Komite za zunanjo trgovino, Državni sekretariat za blagovni promet, Zveza trgovinskih zbornic in drugih zgolj »formalne« in »načelne« pristojnosti. Izgovarjata se, da je njuno sodelovanje z obtoženim Iljažem (naj povemo, da je prav njuno sodelovanje v veliki meri pripomoglo k njegovemu »bješčeč« izvozu — uvožen delavnosti) bilo smešno zgolj na nasvete in informacije, ki so jih lahko dobila vna podjetja...

SODNI IZVEDENEC: »Cene in količine uvoženega blaga so bistveni sestavni del kompenzacije«

Sodni izvedenec dr. Ernest Nagy je v svojih izjavah o kompenzacijskih poslih jasno in nedvoumno zatrdil, da so cene in količine za blago, predvideno za uvoz, bile bistveni sestavni del kompenzacijskega posla ter da je moral uvoznik oboje predložiti v odločitev, preden je dobil odločbo komiteja za zunanjo trgovino. Ob tem se zameje pričeva-

nje priče Franja Vajnštangla, nekdanjega načelnika oddelka v državnem sekretariatu za blagovni promet, ki je zaslišan kot priča v prvem delu procesa trdil, da ni bilo mogoče kontrolirati cen pri uvozu blaga...

Enako kot sodni izvedenec dr. Ernest Nagy je zatrdil tudi priča Svetolik Cvetković, prej referent v komiteju za zunanjo trgovino v Beogradu, ki je povedal tudi to, da so cene za blago, uvoženo v kompenzacijskih, lahko bile le za pet, največ pa osem odst. višje od onih, po katerih smo kupovali blago v inozemstvu z devizami (»keš« posli). Malo prej pa smo omenili, da je obtoženi Iljaž uvožno blago preplačeval za 37 odst., saj je pri 400 tisoč dolarjih uvoza družba zaradi preplačevanja v tujini kupljenega blaga škodovana za 150 tisoč dolarjev.

Mar res zgolj »formalne« in »načelne« pristojnosti?

Obtoženca Milen Petrovič in Ljubo Belogrlić se izgovarjata na načelne in formalne pristojnosti svojih ustanov in organov ter na »pomankljive« predpise o uvozu trgovine. Iz njihovih izjav in iz razvoja dogodkov pa je razbrati, da so si uslužbenici v zveznih organih in ustanovah, ki so sodelovali pri odobravanju kompenzacij, podajali pristojnosti kot žoge, hkrati pa se zanašali in zvrčali odgovornost drug na drugega. V tako kalni vodi pa je ribaril obtoženi Iljaž. Mrežo sta mu pomagala vleči oba soobtoženca.

Obtoženi Belogrlić je v Brežicah podpisal nepopolno specifikacijo v imenu zveze trgovinskih zbornic, prav na račun te specifikacije pa je v tozadevni kompenzaciji Vito-Sadje Brežice neupravičeno pridobilo 8 milijonov dinarjev sredstev. Povsem umerno se mu zdi, da je bil predtem dva ali tri dni s svojo družino gost podjetja Vito-Sadje Brežice in da je omenjeno specifikacijo podpisal v Brežicah, dobrih 400 km daleč od sedeža svoje ustanove. Povsem naravno se mu zdi tudi to, da je bil s svojo družino neposredno zatem nekaj več kot 10 dni na dopustu na Lisci, kjer mu je stroške penzioniranja plačalo Vito-Sadje Brežice. Račun je poravnal šele nato, ko ga je njegov neposredni predstojnik opomnil, da je kaj takega nedopustno (preiskovalni organi so takrat že zbirali dokazno gradivo za proces). Kljub temu pa se na procesu brani zvišeno in se sklicuje na avtoriteto zveznega uslužbenca, češ da je smešno trditi, da bi se on dal podkupiti z 21 tisoč dinarji...

Uslužbenec zvezne ustanove kot lakaj tretjere razrednega podjetja

In obtoženi Milen Petrovič, uslužbenec komiteja za zunanjo trgovino, ki prejema več kot tri leta najprej pod svojim, nato pa pod tujim imenom s tisočakov na mesec pri podjetju Vito-Sadje Brežice... Le zakaj? Zelo nespretno se brani s trditvijo, da zato, ker je dajal podjetju na razpolago svoje stanovanje, telefon in pisalni stroj, in ker je odpremljal nekaj vzorcev vin v vzhodnoevropske države...

Poleg denarne nagrade, ki jo je prejel za te dokaj skromne usluge, je bil tudi on večkrat gost podjetja Vito-Sadje. Kot dodatno nagrado je prejel še plašč, več steklenic vina in gamituro ženskega perila za svojo hčerko.

On in obtoženi Iljaž sicer trdita, da je vse to prejel za »tehnične« usluge, kadar pa sta vprašana, kakšne so bile te tehnične usluge, se obema jezik zatika... Ne moreta na dan z besedo o zaupnih podatkih, ki jih je obtoženi Petrovič skozi tri leta in pol posredoval obtoženemu Iljažu; da je ta laže dobival dovoljenja za kompenzacijske posle, ki jih je nato opravljal tako, kot smo že opisali.

Poleg trgovskega duha so potrebni predvsem tudi poštenost, morala in zavest

Ko preletimo grmado goljufij in poneverb ter vse drugo, kar je prišlo na dan na proces, bomo ugotovili: Izvozno, pa tudi uvožno podjetje potrebuje za opravljanje odgovorne zunanjetrgovinske dejavnosti strokovno sposobne kadre. Teh podjetje Vito-Sadje prav gotovo ni imelo v izobilju, ne takrat, ko je dobilo izvozno registracijo, pa tudi ne pozneje. Vprašujemo se, kdo je pod-

jetju Vito-Sadje izdal izvozno registracijo in na osnovi kakšnih zagotovil ter zakaj ni te registracije pravočasno odvzel? Vprašanje je umestno toliko bolj tudi zato, ker je na procesu prišlo na dan dejstvo, da ni nujno, da bi bili interesi podjetja vedno in povsod istovetni z interesi družbe.

Hkrati s tem pa ugotavljamo, da je za opravljanje zunanjetrgovinske dejavnosti potrebna tudi dobršna mera poštenosti, morala in socialistične zavesti pri vodilnih uslužbenecih v podjetju. Poštenost, morala in zavest pa so poleg tega tudi trije pomembni elementi, ki so sestavni del naše družbe in naše socialistične družbene ureditve.

Obtoženci povedo v zagovoru samo to, kar jim prija

Oba obtoženca, Petrovič in Belogrlić, nista pozabila v zaključni obrambni besedi poudariti, da ju je na tako visok položaj v zveznih ustanovah in organih kadroval kadrovik centralnega komiteja ZKJ. Obtoženi Petrovič pa gre celo tako daleč, da pove, da je poleg honorarnega dela pri Vito-Sadju opravljal še več drugih honorarnih poslov za mnogo večje honorarje, ter podčrtal tudi to, da je bil svoj čas javni tožilec...

Oba obtoženca sta nastopila preiskovalni zapor šele nato, ko je prav ta centralni komitej ZKJ, na katerega se skušata sklicevati v svoji obrambi, izdal v letu 1962 pismo, v katerem ostro obsoja prav takšne škodljive pojave, v kakršnih sta sodelovala z obtoženim Iljažem. Oba sta bila še na svobodi, ko je bilo objavljeno gradivo tretjega plenarnega CK ZKJ, ki obsoja prav takšne slabosti in pojave v naši družbi, oba sta bila na svobodi tudi takrat, ko je maršal Tito v svojem govoru v Splitu o podobnih nepravilnostih javno spregovoril. Kakor je videti, pa je vse to njunem očem in ušesom ušlo...

Podkupovanja, darila in osebni stiki kot »gonilna sila«

Okrožni javni tožilec tov. Viktor Lešnjak je v zaključni besedi poudaril, da se skozi vso Iljažovo dejavnost kot rdeča nit vleče zgrešeno načelo, da je moči uspevati v poslih samo z osebnimi stiki, z darili in s podkupovanjem. Prav tu pa so korenine vsega zla, ki je prišlo na dan na procesu. Obtoženi Iljaž je vedno in povsod skušal zaželeni cilj doseči z darili in podkupovanjem. V takšni zgrešeni miselnosti je razlagal za usnjeno aktovko, ki jo je uslužbenka podjetja Vito-Sadje Alija Pečnik »slučajno« pustila na mizi viceguvernerja Narodne banke v Beogradu, in za darila, s katerimi obtoženi Iljaž ni skopalil zlasti pri vplivnih uslužbenecih. V podjetju je bil izdelan seznam poslovnih prijateljev, katere je treba obdarovati, vanj pa so se vtihotapila tudi

Tudi prestrežena pisma to dokazujejo...

Pri takšnem odnosu pa je obtoženi Iljaž vztrajal celo v preiskovalnem zaporu, kar je razvidno iz pisma, ki jih je skušal pretihotapiti, pa so jih prestregli varnostni organi. Ze v začetku preiskovalnega zapor je precenil, da je treba »ukrepati«, še preden bo vložena obtožnica. Prijatelji v Ljubljani piše iz zapor:

»Slavka, pojdi k Marku sodniku. Nisi mu plačala. Vse morate napraviti, drugače ne bo nič. Tudi Bertija privij, da bo kaj napravil. Nič sparat! besedi! Povej mu, da je ta novomeški tožilec figura in da on sploh ne dela obtožnice, temveč notranja uprava. Vse neza-konito delajo!«

Svojemur sinu piše obtoženi Iljaž naslednje: »Ali si bil v Trbovljah? Nikar se ne drži samo v kleti, sedaj je treba hitro delati. Zda se pokaži, če si za kaj. Zda je čas, da pelješ Simonu plačo, da kaj ure-dis. Saj ti bo sam povedal, da je njegov brat tu v Novem mestu.«

Tako je še iz preiskovalnega zapor dosledno zvest svojim »načelom« obtoženi Iljaž potiskal pismi mržjo podkupovanju ter skušal ustvariti pritisk na sodnike in na pomočnika republiškega tožila! Tako je v skrivnih pismih (varnostni organi so jih prestregli) naročal znanec in sorodnikom, naj nese po nekaj deset litrov vina pomočniku republiškega javnega tožila, sodniku republiške vrhovnega sodišča in sorodnikom predsednika okrožnega sodišča, nato pa naj jih »privleče«...

Obsojamo najškodljivejši in najnevarnejši pojav: korupcijo!

Takšno je srečanje s podkupovanjem, ki se spreminja v korupcijo. V korupcijo, ki je toliko bolj nevarna, če seže v vrhovne organe. Le kaj si je mislil o nas in o naši socialistični družbeni ureditvi nemški trgovec, ki je ponujal kot darilo avtomobil zadilac komiteja za zunanjo trgovino, ko ga je ta odklonil, pa zvezni industrijski zbornici, ki je darilo sprejela... In kaj so mislili o nas ostali tuji trgovci, ko so se na tako barantasko načine pogajali z obtoženim Iljažem o cenah za izvozeno in uvoženo blago, kaj so mislili o nas takrat, ko so poklanjali darila obtoženemu Petroviču kot predstavniku zveznega komiteja za zunanjo trgovino?

Ob koncu lahko rečemo le to, da je kazen, ki jo je izrekel sodišče, če upoštevamo veljavni kazenski zakonik, ostra. In vendar je premajhna, če upoštevamo neprecenljivo moralno škodo, ki so jo poleg materialne s svojim delovanjem povzročili obtoženci naši družbi in socialistični družbeni ureditvi! Prav zato velja poudariti, da zakonodaja, ki je na razpolago sodnim organom, kadar preganjajo gospodarski kriminal in podobne prestopke, zaostaja za razvojem in da je skrajni čas, da bi tozadevna kazenska določila močno poosttrili!

■ V zavesti milijonov poslenih delovnih ljudi, ki danes za dnem z ustvarjanjem delom krepijo osnove naše družbe, pa bodo za vržna dejanja vseh treh obtožencev ostala kot gnusen spomin na nekaj, kar je treba preganjati in izkoreniniti z najostrejšimi ukrepi.

VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM
CESTITA ZA 1. MAJ
IN JIH POZDRAVLJA

TRGOVSKO PODJETJE

»HMEJNLIK«

Novo mesto

1. MAJ, mednarodni praznik dela, POZDRAVLJAJO:

NASE
ČESTITKE
ZA 1. MAJ
VELJAJO
VSEM
DELAVCEM,
USLUZBEN-
CEM IN
DELOVNI
INTELI-
GENCI!

TOVARNA POHIŠTVA BREŽICE

POZDRAVLJA OB LETOŠNJEM
PRVEM MAJU VSE DELOVNE
KOLEKTIVE V OBČINI IN V VSEM
SPODNJEM POSAVJU!

VLAGAJO TUDI VNAPREJ VSE NASE SILE IN SPOSOBNOSTI ZA NAPREDEK
KOMUNE NA VSEH PODROČJIH! VSEM OBČANOM PRISRČNE PRVOMAJSKE
ČESTITKE!

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR TREBNJE

Občinski komite ZKS ★ Občinski odbor SZDL ★
Občinski komite ZMS ★ Občinski odbor ZB ★
Občinski sindikalni svet ★ Občinski odbor RK

SEKCIJA ZA
VZDRŽEVANJE
PROGE,
Novo mesto

Vse potrošnike električne energije
toplo pozdravljamo in jim čestitamo
za naš največji delavski praznik!

„ELEKTRO“ NOVO MESTO

Vsem svojim članom in kooperantom
pošiljamo prvomajske pozdrave z naj-
lepšimi željami!

Kmetijska zadruga ŽUŽEMBERK

MIZARSKA DELAVNICA

BROL
pri Novem mestu

Cenjenim strankam
se priporočamo in
jim čestitamo za
1. maj!

Novoteks NOVO MESTO

Naj živi
naš delavski
praznik!
Naj živi
delavstvo
naše
socialistične
domovine!

Kmetijska zadruga DOLENJSKE TOPLICE

VOSCI ZA PRAZNIK DELA VSEM
KMETOVALCEM NA SVOJEM
OBMOČJU, HKRATI PA POZDRAVLJA
VSE DELOVNE LJUDI IN DELOVNE
KOLEKTIVE V OBČINI,
ZELEČ JIM NADALJNIH
USPEHOV!

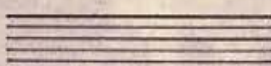
TRGOVSKO PODJETJE NA DEBELO IN DROBNO

„ŽELEZNINA“ NOVO MESTO

ČESTITA IN POZDRAVLJA VSE STRANKE, KI KUPUJEJO V PRODAJALNAH
„ŽELEZNINE“, HKRATI PA VOSCI VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM
TRGOVINSKE STROKE!

CENJENIM STRANKAM SE NADALJE PRIPOROČAMO SVOJE USLUGE IN JIM
POŠILJAMO PRISRČNE PRVOMAJSKE POZDRAVE!

Komunalno podjetje NOVO MESTO

Farmis obrat „KRKA“

NOVO MESTO

POŠILJA ZA PRAZNIK DELA TOPLE POZDRAVE VSEM DELOVNIM KOLEK-
TIVOM ZDRAVSTVENE STROKE, HKRATI PA ČESTITA PREBIVALSTVU
DOLENJSKE, BELE KRAJINE IN SPODNJEGA POSAVJA!

ZA PRAZNIK DELA ČESTITAMO
VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU
SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE,
ZLASTI PA SVOJIM POSLOVNIM
PRIJATELJEM IN ZNANCEM!

Industrija obutve NOVO MESTO

PRVOMAJSKI POZDRAV PREBIVALSTVU KOSTANJEVICE IN OKOLICE,
ZLASTI PA VSEM KMETOVALCEM!

KMETIJSKA ZADRUGA KOSTANJEVICA

Pozdravljamo velike uspehe socialistične graditve v naši domovini!
Pozdravljamo vse delovne ljudi v naši občini!
Pozdravljamo 1. maj — praznik dela!

Elektro, Videm-Krško

OBRTNO
KOVINARSKO
PODJETJE

DOBOVA

ČESTITA
IN POZDRAVLJA
ZA PRVI MAJ
VSE DELOVNE
LJUDI SPODNJE-
GA POSAVJA
IN SE
PRIPOROČA!

Zadrušnike in vse kmetovalce, ki s
nami pogodbeno sodelujejo, toplo po-
zdravljamo za 1. maj in jim želimo
še mnogo uspehov pri delu!

KMETIJSKA ZADRUGA BRESTANICA

ZA NAS NAJVEČJI DELAVSKI PRAZNIK
POZDRAVLJAMO IN ČESTITAMO
VSEM DELOVNIM LJUDEM!

MIZARSTVO „PODGORJE“ ŠENTJERNEJ

Za 1. maj pozdravljamo vse delavce in uslužbence v delovnih
kolektivih, vse tovariše in tovarišice, ki delajo v organih komun,
prosvetnih, zdravstvenih in kulturnih ustanovah, v prometu, obrti,
gostinstvu in turizmu, vse zadrušnike in druge kmete, našo mla-
dino, tovariše v vrstah JLA in LM!

SGP „PIONIR“ NOVO MESTO

GRADIMO VSE VRSTE OBJEKTOV, RAZEN TEGA OPRAVLJAMO V SVOJIH
OBRATIH KVALITETNE USLUGE! — PRIPOROČAMO SE ZA NAROCILA!

ZAVOD ZA UREJANJE GOZDOV

NOVO MESTO

VOŠČI ZA 1. MAJ
VSEM,
KI SE UKVARJAJO
Z GOZDARSTVOM,
KAKOR TUDI
OSTALIM
DELOVNIM
LJUDEM NASE
SOCIALISTIČNE
DOMOVINE!

GOSTIŠČE MOKRICE

ZELI PRIJETNO PRVOMAJSKO
PRAZNOVANJE VSEM DELOVNIM
KOLEKTIVOM IN POSAMEZNIKOM
TER SE PRIPOROČA ZA OBISK!

Rudarje po vsej domovini pozdravlja za 1. maj

Rudnik rjavega premoga

SENOVO

Delovni kolektiv
SPLOŠNEGA LIVARSTVA
DOBOVA

ČESTITA ZA PRAZNIK DELA VSEM
SORODNIM KOLEKTIVOM
IN POZDRAVLJA SVOJE POSLOVNE
PRIJATELJE IN ZNANCE!

ČESTITKAM OSTALIH DELOVNIH
KOLEKTIVOV SE PRIDRUŽUJE TUDI

PODJETJE ZA POPRAVLJANJE VOZ — DOBOVA

TER POZDRAVLJA PREBIVALSTVO DOBOVE
IN OKOLICE!

TRGOVSKO PODJETJE NA VELIKO IN MALO

„KRKA“ BREŽICE

NUDI V SVOJIH PRODAJALNAH BOGATO IZBIRO
BLAGA PO ZMERNIH CENAH! CENJENIM ODJE-
MALCEM PRIPOROČAMO NAKUP IN JIM VOŠČI-
MO ZA 1. MAJ!

TRGOVSKO PODJETJE „OTOK“ RESTAVRACIJA „POD GORJANCI“ KOSTANJEVICA

ČESTITATA SVOJIM STRANKAM ZA 1. MAJ, DELAVSKI PRAZNIK VSEGA
MIROLJUBNEGA SVETA, IN SE PRIPOROČATA!

POZDRAV VSEM BORCEM ZA SVOBODO, NAPREDEK
IN MIR, ZA SREČNEJSE ŽIVLJENJE VSEGA CLOVE-
STVA! ★ POZDRAV VSEM DELOVNIM LJUDEM NASE
OBCINE ★ POZDRAV PRVEMU MAJU — MEDNAROD-
NEMU DELAVSKEMU PRAZNIKU!

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR

BREŽICE

OBCINSKI KOMITE ZKS ★ OBCINSKI
ODBOR SZDL ★ OBCINSKI KOMITE ZMS
★ OBCINSKI ODBOR ZB ★ OBCINSKI
ODBOR RK ★ OBCINSKI SINDIKALNI
SVET IN OSTALI

**DELOVNI RIBJE RESTAVRACIJE
KOLEKTIV V NOVEM MESTU**

čestita vsem gostom
za praznik dela!
Priporočamo se za
obiski! Nudimo več
vrst svežih rib
in ostale gostinske
storitve ter domača
pristna vina
po ugodnih cenah!

**KMETIJSKO
GOZDARSKO
PODJETJE**

BREŽICE

ČESTITA ZA 1. MAJ VSEM KMETIJSKIM
PROIZVAJALCEM NA SVOJEM OBMOČJU,
HKRATI PA DELOVNIM KOLEKTIVOM
SORODNE STROKE!

**BELOKRANJSKA
ŽELEZOLIVARNA
IN STROJNA TOVARNA**

„BELT“

ČRNOMELJ

pošilja prvomajske
pozdrave z najlepšimi
željami vsem delovnim
množicam Socialistične
republike Slovenije!

**DELOVNI KOLEKTIV,
ORGANI SAMOUPRAVLJANJA IN UPRAVA**

ZA PRAZNIK
DELA
POZDRAVLJAMO
SVOJE STRANKE
IN POSLOVNE
PRIJATELJE
TER SE JIM
PRIPOROČAMO!

**ELEKTRO-
TEHNIČNO
PODJETJE
NOVO MESTO**

**PODJETJA ZA
PTT
PROMET**

Novo mesto

VOŠČI ZA DELAVSKI PRAZNIK
VSEM, KI SE POSLUŽUJEJO
PTT USLUG!

KOLEKTIV

**MEDOBČINSKE
KOMUNALNE BANKE
NOVO MESTO**

s poslovnimi enotami BREŽICE, ČRNOMELJ, VIDEM-KRSKO in SEVNICA
čestita za 1. MAJ vsem vlagateljem in komitentom!

**MEDOBČINSKA KOMUNALNA BANKA
NOVO MESTO**

s poslovnimi enotami BREŽICE, ČRNOMELJ,
VIDEM-KRSKO in SEVNICA

o b v e š č a

vlagatelje hranilnih vlog, ki imajo naložene svoje
prihranke pri navedenih bančnih enotah v višini
nad 20.000 dinarjev, da so zavarovani v primeru
nezgodne smrti za 100.000 dinarjev!

VSEM POTNIKOM NA NASIH AVTO-
BUSIH IN OSTALIM, KI SE POSLU-
ŽUJEJO NASIH PREVOZNIH USLUG,
TOPLO VOŠČIMO ZA PRAZNIK DELA!

**„GORJANCI“
NOVO MESTO – STRAŽA**

**DELOVNIM LJUDEM, KOLEKTIVOM
V INDUSTRIJI, ZDRAVSTVU, PROSVETI,
ORGANIH OBLASTI, USTANOVAH IN
PODJETJIH NAŠE SOCIALISTIČNE
DOMOVINE ČESTITAMO ZA PRAZNIK
DELA — 1. MAJ!**

KROJAŠKO PODJETJE

**„KROJAČ“
NOVO MESTO**

IZDELUJE PO MERI
PRVOVRSTNA
OBLACILA VSEH
VRST. ZA DELAVSKI
PRAZNIK ČESTITA
KOLEKTIV PODJETJA
VSEM SVOJIM
STRANKAM
IN POSLOVNIM
ZNAŃCEM!

POZDRAVLJAMO DELAVSKI
PRAZNIK IN VSE SVOJE STRANKE
TER JIM OB TEJ PRILOŽNOSTI
PRISRČNO ČESTITAMO!

KNJIGOTISK

**TISKARNA – KNJIGOVEZNICA – KARTONAŽA
NOVO MESTO**

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL

**NOVO
MESTO**

**NAJ ŽIVI
PROLETARIAT
VSEGA
SVETA!**

Živel
1
MAJ

KMETIJSKA ZADRUGA TREBNJE

prisrčno pozdravlja za delavski praznik vse kmetijske proizvajalce!

PRISRČNE ČESTITKE IN POZDRAVE
POSILJAMO ZA 1. MAJ!

„REMONT“

ŽUŽEMBERK

GOSTINSKO PODJETJE in
MESARIJA

ŽUŽEMBERK

ČESTITATA SVOJIM STRANKAM IN
SE PRIPOROČATA TUDI VNAPREJ!

Vsem, ki kupujejo
naše kvalitetne
pijače in sadne
sokove, voščimo
za 1. maj in se
priporočamo!

HOTEL
**GRAD
OTOČEC**

OTOČEC
OB KRKI

ZELI VSEM
DELOVNIM
KOLEKTIVOM
V NASI DOMOVINI
PRIJETNO
PRVOMAJSKO
PRAZNOVANJE!

**Železniško transportno podjetje
NOVO MESTO**

VSEM DELAVCEM, USLUŽBENCEM IN STROKOVNJAKOM ŽELEZNISKIH
IN OSTALIH PODJETIJ ČESTITAMO ZA 1. MAJ IN JIM ŽELIMO TUDI
V BODOČE KAR NAJVEČ USPEHOV!

DELOVNI KOLEKTIV
INDUSTRIJE ČEVLJEV

**„BOR“
DOLENJSKE TOPLICE**

pozdravlja mednarodni praznik dela in čestita pre-
bivalstvu novomeške občine, zlasti pa Topličanom!

VSEM, KI SO NAS ŽE OBISKALI, ČESTITAMO IN SE
PRIPOROČAMO, OSTALE PA VABIMO, NAJ SI OGLEDAJO
DOL. TOPLICE, TERMALNE KOPELI IN NAJ POIZKUSIJO
NAŠE KVALITETNE PIJAČE IN VSAKOVRSNA JEDILA!

TOVARISICAM IN TOVARISEM, KI SO ZAPOSLENI V KME-
TIJSTVU DRŽAVNEGA IN ZASEBNEGA SEKTORJA, POSI-
LJAMO PRISRČNE PRVOMAJSKE POZDRAVE IN ČESTITKE
Z ŽELJO, DA BI V BODOČE IMELI SE VEČ USPEHOV PRI
SVOJEM DELU!

**Kmetijska zadruga
NOVO MESTO**

ZDRAVILIŠČE

DOLENJSKE TOPLICE

Delovni kolektiv podjetja

„STANDARD“

EN GROS — EN DETAIL

NOVO MESTO

ZELI VSEM SVOJIM STRANKAM IN POSLOVNIM
PRIJATELJEM PRIJETEN PRVI MAJ!

Slava proletarskim revolucionar-
jem vseh časov!

Vlado Lamut: MAJ

**OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
NOVO MESTO**

- Občinski komite ZKS
- Občinski odbor SZDL
- Občinski komite ZMS
- Občinski odbor ZB
- Občinski sindikalni svet
in ostali

ZA 1. MAJ ČESTITAMO
PROLETARCEM VSEGA SVETA,
ISKRENE ČESTITKE IN POZDRAVI
PA VELJAJO TUDI DELOVNIM
LJUDEM NOVOMEŠKE OBČINE!

VSEM
INVESTITORJEM,
VSEM STRANKAM
IN VSEMU
DELOVNEMU
LJUDSTVU NAŠE
DOMOVINE
VOŠCI ZA 1. MAJ

**ZAVOD
ZA STANO-
VANJSKO
IZGRADNJO
NOVO MESTO**

SVOJIM POSLOVNIM PRIJATELJEM
IN STRANKAM ČESTITA ZA PRVI MAJ
DELOVNI KOLEKTIV PODJETJA

„KOVINAR“
Novo mesto

ZA DELAVSKI PRAZNIK — 1. MAJ
ČESTITAMO IN POZDRAVLJAMO

„KOVINARSKA“
VIDEM-KRŠKO

Tovarna industrijskih naprav, ladijske opreme in
konstrukcij

PREJ SPLOŠNA OBRтна KOVINAR-
SKA ZADRUGA, VIDEM-KRŠKO

SE PRIDRUŽUJE ČESTITKAM IN POZDRAVOM OSTALIH DELOVNIH KOLEK-
TIVOV ZA 1. MAJ!

LESNI KOMBINAT

„NOVOLES“
NOVO MESTO

POZDRAVLJA ZA 1. MAJ VSE DELOVNE LJUDI SOCIALISTIČNE JUGO-
SLAVIJE, ZLASTI PA KOLEKTIVE SORODNIH STROK IN PREBIVALSTVO
DOLENJSKE!

POTROŠNIKOM
PRIPOROČAMO
NAKUP NAŠEGA
KVALITETNEGA
PERILA IN JIM
VOŠČIMO
ZA 1. MAJ!

„LABOD“

TOVARNA
PERILA

NOVO
MESTO

Delovne ljudi iz vse občine toplo pozdravljamo za delavski pra-
znik, tovarišem in tovarišicam v kolektivih pa želimo še mnogo
uspehov!

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
VIDEM-KRŠKO

OBČINSKI KOMITE ZKS — OBČINSKI ODBOR SZDL — OB-
CINSKI KOMITE ZMS — OBČINSKI ODBOR ZB IN ZVVI —
OBČINSKI SINDIKALNI SVET — OBČINSKI ODBOR RK

PRIJETNO PRVOMAJSKO PRAZNOVANJE
ZELIMO VSEM NOVOMEŠCANOM IN SVOJIM
STRANKAM!

KAVARNA
NA GLAVNEM TRGU
NOVO MESTO

GOSTINSKO PODJETJE

HOTEL „METROPOL“
NOVO MESTO

se priporoča za obisk v prvomajskih prazni-
kih in čestita vsem svojim gostom!

VSEM SVOJIM
STRANKAM
ČESTITAMO ZA
1. MAJ!

PEKARNA IN
SLAŠČIČARNA

NOVO
MESTO

INVESTICIJSKI
BIRO - NOVO MESTO

PRIZADEVAJMO SI TUDI
VNAPREJ ZA CIM HITREJSO
IZGRADNJO SOCIALIZMA
IN BOLJŠEGA ŽIVLJENJA
NAS VSEH!

Delovni kolektiv in organi
samoupravljanja podjetja

SPLOŠNO
MIZARSTVO
DVOR PRI ŽUŽEMBERKU

POŠILJA PRISRČNE PRVOMAJSKE
ČESTITKE VSEM DELOVNIM LJUDEM,
ZLASTI PA PREBIVALSTVU
SUHE KRAJINE!

KMETIJSKA
ZADRUGA

BIZELJSKO

Vsem zdravstvenim
delavcem na področju
Dolenjske, Bele krajine
in Posavja voščimo
za praznik dela!

Splošna bolnišnica
NOVO MESTO

VSEM DELOVNIM ORGANIZACIJAM ČESTITAMO ZA PRVOMAJSKE PRAZNIKE!

GOSPODARSKA ZBORNICA, CELJE

PODJETJE

»OPREMALES«
NOVO MESTO

s obratom TAPETNIŠTVO

želi za 1. maj vsem kolektivom še
mного delovnih uspehov — hkrati pa
pozdravlja svoje stranke in jim čestita!

KOMUNALNI ZAVOD
ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE

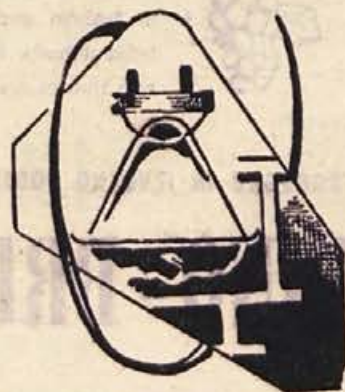
NOVO MESTO

vošči za delavski praznik
vsem zavarovancem, upokojevcem,
kmetijskim zavarovancem, invalidom
in njihovim svojcem!

VODNA
SKUPNOST
DOLENJSKE

NASI POZDRAVI IN ČESTITKE ZA 1. MAJ VELJAJO
VSEM DELOVNIM LJUDEM ŠIROM PO DOMOVINI!

IMPERIAL, Videm-Krško

PRISRČNO VOŠČIMO ZA 1. MAJ IN PRIPOROČAMO
NAKUP NAŠE KVALITETNE ČOKOLADE

VSEM KMETOVALCEM, ZADRUŽNIKOM
IN OSTALEMU PREBIVALSTVU NA OBMOČJU
ZADRUGE VOŠČIMO ZA 1. MAJ

**KMETIJSKA ZADRUGA
VIDEM-KRŠKO**

„TRANSPORT“

**VIDEM-
KRŠKO**

GRADBENO
PODJETJE

„SAVA“

Videm-Krško

prisrčno vošči
za delavski praznik
vsem svojim
strankam in
prebivalstvu Spod-
njega Posavja!

POZDRAVLJAMO
VSE DELAVCE,
KMETE, LJUDSKO
INTELIGENCO,
MLADINO
IN VSE DRUGE
DELOVNE LJUDI
V OBCINI!
PRIZADEVAJMO SI
TUDI VNAPREJ ZA
GOSPODARSKI
RAZVOJ IN
NAPREDEK NAŠE
POKRAJINE!

VSEM DELOVNIM LJUDEM VOŠČI ZA 1. MAJ — PRAZNIK DELA —
INDUSTRIJSKO PODJETJE ZA PREDELAVO PAPIRJA

KONFEKCIJA PAPIRJA
VIDEM-KRŠKO

VLAGAJMO TUDI VNAPREJ VSE NAŠE SILE IN SPOSOBNOSTI ZA NAPREDEK
KOMUNE NA VSEH PODROČJIH!

OBČINSKI
LJUDSKI
ODBOR **SEVNICA**

POZDRAVLJAMO MEDNARODNI PRAZNIK DELA IN ČESTITAMO
VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM NAŠE DOMOVINE, PREDVSEM
PA KOLEKTIVOM V PODJETJIH IN USTANOVAH SEVNISKE
KOMUNE!

„JUGOTANIN“
SEVNICA

METALNA

V IZGRADNJI

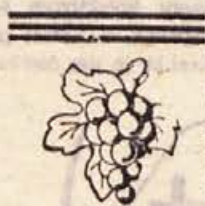
KRMELJ

Trgovsko podjetje

„PRESKRBA“ - SENOVO

PRIPOROČAMO SE ZA NAKUP
V SVOJIH PRODAJALNAH IN
ČESTITAMO VSEM CENJENIM
ODJEMALCEM ZA DELAVSKI
PRAZNIK — 1. MAJ!

V svojih kletih v Brežicah, na
Bizeljskem, v Metliki, Ljubljani
in Ivančni gorici imamo kvali-
tetna domača vina! Vsem delov-
nim ljudem čestitamo za 1. maj!

TRGOVSKO IN IZVOZNO PODJETJE

VINO-BREŽICE

„KOPITARNA“
SEVNICA

POZDRAVLJA ZA 1. MAJ
DELOVNO LJUDSTVO
SPODNJEGA POSAVJA
IN IZ VSE NAŠE
SOCIALISTIČNE
DOMOVINE, DELOVNIM
KOLEKTIVOM PA ŽELI
NADALJNJIH USPEHOV
V PROIZVODNJI!

**MESNICA
BRESTANICA**

ČESTITA VSEM SVOJIM ODJEMALCEM IN PO-
SLOVNIM PRIJATELJEM ZA DELAVSKI PRAZNIK
1. MAJ IN SE PRIPOROČA!

Občinski odbor SZDL ~ Občinski komite ZKS ~
Občinski odbor ZB ~ Občinski komite ZMS ~ Ob-
činski sindikalni svet ~ Občinski odbor RK

VSEM PREBIVALCEM SEVNIŠKE OBČINE
PRISRČNE PRVOMAJSKE ČESTITKE!

Konfekcija
„Jutranjka“
Sevnica

VSE SILE ZA MIR,
SVOBODO IN
SOCIALIZEM —
IDEALE
SODOBNEGA
ČLOVEŠTVA!
VSEM ZNANCEM
IN POSLOVNIM
PRIJATELJEM
ČESTITAMO
ZA 1. MAJ!

Vsem tovarišem in tovarišicam, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, vino-
gradništvom, živinorejo, gozdarstvom, sadjarstvom, poljedelstvom in
ostalimi panogami, prisrčno čestitamo za 1. maj; želeč jim v prihodnje
novih uspehov!

**KMETIJSKA ZADRUGA
„ZASAVJE“
SEVNICA**

**KMETIJSKA ZADRUGA
TRŽIŠČE-ŠENTJANŽ
p. KRMELJ**

KMETIJSKIM PROIZVAJALCEM NA
OBMOČJU ZADRUGE PRISRČNO
ČESTITAMO ZA NAS NAJVEČJI
DELAVSKI PRAZNIK IN JIM ŽELIMO
V LETOSNJEM LETU KAR NAJVEČ
USPEHOV!

Delovnim ljudem Spodnjega
Posavja vošči za 1. maj

**ZAVOD ZA
ZAPOSLOVANJE
INVALIDOV
IN DRUGIH OSEB
BRESTANICA**

KNJIGOVODSKI CENTER — PARNA PEKARNA
— BRIVSKO-FRIZERSKO PODJETJE — VALJČNI
MLIN — TAPETNIŠTVO IN DEKORATERSTVO —
VETERINARSKA POSTAJA

ČRNOMELJ

POŠILJAJO POZDRAVE IN ČESTITKE ZA 1. MAJ!

NAJ ŽIVI DELAVSKI PRAZNIKI
**SPLOŠNO
OBRTNO PODJETJE
VIDEM-KRŠKO**

VSEM STRANKAM ČESTITA IN SE PRIPOROČA
**TRGOVSKO PODJETJE
LJUDSKA POTROŠNJA
BREŽICE**

VSEM KUPCEM
NASIH
ŠIVALNIH
STROJEV
VOŠČIMO
ZA 1. MAJ!

**TOVARNA
ŠIVALNIH
STROJEV
„MIRNA“
MIRNA
na Dolenjskem**

**„Kemo-
oprema“**

TREBNJE

POŠILJA
PRVOMAJSKE
POZDRAVE
VSEM SVOJIM
POSLOVNIM
PRIJATELJEM!

DELOVNO LJUDSTVO BELE KRAJINE POZDRAVLJA IN MU PRISRČNO VOŠČI
ZA MEDNARODNI PRAZNIK DELA DELOVNI KOLEKTIV PODJETJA

„LIČ“ — ČRNOMELJ

DELOVNI KOLEKTIV PODJETJA

„BETI“-METLIKA

Z OBRATOM ČRNOMELJ

pozdravlja delavske
množice naše
socialistične
domovine, posebni
in topli pozdravi
pa veljajo vsem
Belokranjcem
doma in v tujini!

PRIJETNE
PRVOMAJSKE
PRAZNIKE
ŽELI

**KMETIJSKA
ZADRUGA
METLIKA**

POZDRAVLJA
ZA PRAZNIK DELA
VSE KMETOVALCE
NA SVOJEM
PODROČJU
IN JIM ČESTITA!

**ZDRAVILIŠČE
ŠMARJEŠKE
TOPLICE**

VODOVOD

NOVO MESTO

**PEČARIJA
GRADAC**

v Beli krajini

Lesno-predelovalno podjetje

METLIKA

najtopleje čestita
vsem svojim
poslovnim prijateljem
in znancem, prav
tako tudi delovnim
ljudem metliške
komune!

Naj živi naš delavski
praznik 1. maj!
Naj živi srečnejša
prihodnost
naših narodov!

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR

ČRNOMELJ

- OBČINSKI KOMITE ZKS
- OBČINSKI ODBOR SZDL
- OBČINSKI KOMITE ZMS
- OBČINSKI ODBOR ZB IN ZVVI
- OBČINSKI SINDIKALNI SVET
- OBČINSKI ODBOR RK

VOŠČI VSEM SVOJIM STRANKAM ZA DELAVSKI
PRAZNIK 1. MAJ, HKRATI PA POZDRAVLJA
PREBIVALSTVO VSE NOVOMEŠKE OBCINE!

VSEM
INVESTITORJEM,
DELOVNIM
KOLEKTIVOM
IZ BELE
KRAJINE IN
POSAMEZNIKOM
ČESTITAMO
ZA 1. MAJ!

**Belokranjsko
gradbeno
podjetje
ČRNOMELJ**

**Kmetijska
zadruga
ČRNOMELJ**

VOŠČI VSEM
ZADRUŽNIKOM
IN NJHOVIM
DRUŽINAM,
KAKOR TUDI
OSTALEMU
KMEČKEMU
PREBIVALSTVU
BELE KRAJINE!

SPLOŠNO
TRGOVSKO
PODJETJE **„POTROŠNIK“**
ČRNOMELJ

Z VSEMI SVOJIMI POSLOVALNICAMI POZDRAVLJA
SVOJE ODJEMALCE ZA DELAVSKI PRAZNIK IN SE
JIM ŠE NADALJE PRIPOROČA ZA NAKUP!

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Ponedeljek, 29. aprila - Mašina
Torek, 30. aprila - Katarina
Sreda, 1. maja - Praznik dela
Četrtek, 2. maja - Zlivena
Petek, 3. maja - Aleksander
Sobota, 4. maja - Florijan
Nedelja, 5. maja - Miran
Ponedeljek, 6. maja - Janez
Torek, 7. maja - Stanko
Sreda, 8. maja - Miha
Četrtek, 9. maja - Gregor

PREKLIC

Marija Petelin, gospodinja iz Sel 105, javno predklicem kot ne-resnične ne neutemeljene obdolžitve, ki sem jih izrekala glede DARINKE PETELINC, gospodnje iz Sel pri Dobovi, in se ji zahvalim, da je odstopila od tožbe.

ZAHVALE

Gasilskim društvom Globodol, Vrhe pri Dobnici, Mirna peč in Novo mesto, ki so sodelovala pri gašenju požara v Globodolu, se iskreno zahvaljuje vsi vaščani in gasilci iz Globodola.

† Namesto venca na grob pokojni Micki Anceji iz Sevnice je Zveza borcev v Sevnici poklonila krajevni organizaciji RK 3000 din. Prisrčna hvala!

MAKLOGLASJE

TRI KOMPLETNE GARNITURE milinskih kamnov s transmissijo prodam lahko tudi posamično. - Naslov v upravi lista (3063-63).

SVETLEJSO MOSKO OBLEKO za srednjo postavno prodam v Novem mestu. - Naslov v upravi lista.

NOVO TRISOBO stanovanjsko hišo prodam v Crnomlju (1962). Kočevje, Crnomelj, Metliška c. GUMI VOZ prodaja Strajnar, Zdrnja vas 20, p. Otočec ob Krki.

KUHINSKO KREDENCO in 100 belinskih zidakov prodam. Novo mesto, Bršljin 13.

MAJHEN MAGNETOFON znamke »Gelos« ugodno prodam. Naslov v upravi lista (3058-63).

ENONASTROPNA HISA je ugodno naprodaj v Novem mestu na Cesti kom. Staneta 6. Podrobne informacije daje odvetnik Josip Bučar, Novo mesto.

ENOSTANOVANJSKO HIŠO s vrtno prodam v Jami pri Dvoru. Anica Tomšič, Kočevje, Prešernova 7.

PETINO HEKTARA GOZDA prodam v Koljareh ob avto cesti. Grlica, Daljni vrh 11, Novo mesto.

VREME

OD 1. DO 12. MAJA
Do 1. maja lepo vreme, nekako od 2. do 7. pa nestalno s pogostimi nevihtami ali plohami. Okrog 8. in 9. maja lepo vreme, od 10. maja dalje spet nestalno z ohlajitvami.

Lončena posoda je lahko tudi nevarna!

V bolnišnici v Novem mestu se zdravi več ljudi zaradi zastrupitve s svinčnim acetatom. Zastrupitve te vrste na našem področju niso pogoste, kljub temu pa jih je bilo letos že 7. V vseh omenjenih primerih so se ljudje zastrupili zaradi uporabljanja lončene posode. V takšni posodi so imeli spravljen kis za pripravljanje solate. Kislina je najedla lošč, ki je bil izdelan s svinčeno spojino. Pri tem se je začel v posodi ustvarjati svinčni acetat, ki je hud strup. Zastrupitve te vrste so zelo hude, lahko pa tudi smrtno. Znaki so: hude bolečine v trebuhu, slabokrvnost in modrikasto siv rob na dlesnih ob zobeh. Zdravljenje je dolgotrajno in drago.

Prebivalce na podeželju opozarjamo, naj ne uporabljajo lončenih posod za shranjevanje kislin (npr. kisaj vina) in naj v njih ne kuhajo kislj jedi!

KOZOLEC DVOJNIK na 5 oken proda Bojanc, Smolenja vas 31, Novo mesto.

HISO prodam v Gotni cesti 40, p. Novo mesto.

MOSKI ŠIVALNI STROJ znamke »Michele« prodam. Mali vrh 10, p. Mirna peč.

DEKLE iščem za delo na kmetiji. Vsa oskrba v hiši. Plača po dogovoru. Poide Oman, Zahnica 60 pri Kranju.

SOBO iščeta zakonca brez otrok v Novem mestu. Naslov v upravi lista (3055-63).

GOSPODINJSKO POMOČNICO sprejemam takoj k trčlanski družini. Pomudbe pod šifro »Vestna« na upravo lista (3051-63).

GOSPODINJSKO POMOČNICO, ki zna malo šivati, takoj sprejemam v Ljubljani. Poizve se pri Rozina, Novo mesto, Smihelska 3.

MOSKO ZEPNO URO sem našla 15. aprila. Poizve se pri Jožici Lukšič, Novo mesto, Kandijška cesta 2.

ZDRAVILISCE ROGAŠKA SLATINA: če bolebate na črevesju ali na jetrih, žolču ali ledvici, če vas muči zaprtje ali hemoroidi in vam uetna zdravila ne pomagajo, se posvetujte z zdravnikom in poizkusite zdravilne učinke rogaških zdravil: rogaški DONAT vrelcem. Zahvalite ga v trgovinah podjetja »Hmeljnik«, Novo mesto, in »Resis«, Videm-Krško.

KINO

Brestanica: 1. in 2. V. angleški barvni film »Obtoženi ste, Oscar Wilde«. 4. in 5. V. nemški barvni film »Grafica Marica«. 8. V. mehiški film »Na zarin«.

Crnomelj: 30. IV. in 1. V. angleški barvni film »Bilo jih je sedem«. 3. in 5. V. angleški film »S. O. S. Pacifik«. 7. in 8. V. španski film »Navihanka iz Tormeza«.

Košanje: 1. V. slovenski film »Družinski dnevniki«. 5. V. ameriški barvni film »Sedmo potovanje«. 8. V. sovjetski barvni film »Pikova dama«.

Mokronog: 4. in 5. V. francoski film »Prevaranti«.

Novo mesto »Krk«: 30. IV. sovjetski film »Dan zadnji - dan prvi«. Od 1. do 3. V. sovjetski film »Polet v vesolje« in angleški glasbeni film »V ritmu twista«. Od 4. do 6. V. slovenski film »Naš avto«. 7. in 8. V. sovjetski barvni film »Evgenij Onegin«. 9. V. ameriški barvni film »Poimjo me dežju«.

Metlika: 1. V. ameriški film »Dobry O Gil«. 4. in 5. V. jugoslovanski film »Družinski dnevniki«. 8. V. jugoslovanski film »Nasilje na trgu«.

Semič: 28. IV. jugoslovanski film »Servisna postaja«. 5. V. francoski film »Slabe žene«. Trebnje: 4. in 5. V. francoski barvni film »Tumango«. Žužemberk: 28. IV. italijanski

film »Precep«. 1. V. italijanski barvni film »Herkules«. 5. V. »Ljubljana na razpotju«. Kozanje: 30. IV. in 1. V. slovenski film »Družinski dnevniki«. 1. V. ob 20. uri »Vojna«.

GIBANJE PREBIVALSTVA

MATICNI URAD KOSTANJEVICA

V marcu je bila izven bolnišnice rojena ena deklica. Porok ni bilo.

Umrli sta: Marija Tomazin, gospodinja iz Malene, 92 let; Ivan Mojsirovič, upokojenec iz Kostanjevice, 79 let.

MATICNI URAD TREBELNO. V marcu sta bila izven bolnišnice rojena en deček in ena deklica. Porok in smrti ni bilo.

MATICNI URAD SEVNICA. V marcu so bili rojeni izven bolnišnice 1 deček in 2 deklici.

Poročili so se: Jože Bobnič, delavec iz Krajnih brd, in Marija Glas, poljedelka iz Presladola; Vincenc Zaleznica, strojni tehnik, in Erika Zoknal, uslužbenka, oba iz Maribora; Janez Blas, mizar iz Dol. Boštana, in Alojzija Puc, kuharica iz Podvrha; Rudi Derganc, uslužbenec L.M. in Ana Požun, uslužbenka, oba iz Sevnice; Ivan Knežević, delavec iz Bančevca, in Marija Marončič, delavka iz Sevnice; Marko Gabrič, upokojenec iz Razborja, in Helena Pompe, gospodinja iz Osešca pri Sevnici; Stanislav Roštar, invalid, in Jožeta Imperl, gospodinja, oba iz Peča.

Umrli so: Marija Rak, učiteljica iz Rogasice, 71 let; Janez Mlakar, upokojenec iz Studence, 87 let; Anton Hočevar, upokojenec iz Račica, 66 let; Neža Tomažin, učiteljica iz Dul, 63 let; Marija Jeler, kme-

tovalka iz Zaboršta, 52 let; Alojzija Masinjak, gospodinja iz Ledine, 72 let; Marija Kranjc, gospodinja iz Zurbkov dola, 84 let; Avgust Vlod, upokojenec iz Sevnice, 80 let; Karel Waland, goboslikar iz Sevnice, 56 let; Mihael Prah, posestnik iz Krajnih brd, 59 let; Ivan Senčar, upokojenec iz Canja, 59 let; Marija Ribič, upokojenka iz Dol. Brezovega, 97 let; Roman Savinc, otrok, star 1 mesec, iz Loga pri Sevnici.

MATICNI URAD NOVO MESTO. V času od 15. do 23. aprila je bilo rojenih 21 dečkov in 13 deklic.

Poročili so se: Jože Derganc, delavec iz Zaloga, in Marija Levstek, delavka iz Dol. Straže; Franc Sladič, kurjač, in Alojzija Bohte šivilja, oba z Dol. Kamence; Franc Smajdek, uslužbenec, in Ema Rajbar, kuharica, oba z Otočca.

Umrli so: Ivan Hren, posestnik iz Obreže, 49 let; Jože Klemenčič, delavec iz Krpuje, 34 let; Marija Stonar, gospodinja iz Vrblja, 66 let; Urška Kobe, učiteljica z Vrha pri Dolu, 81 let; Franc Sinkovec, kmet iz Sentijske, 62 let.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Franciška Zupančič iz Mačkoveca - Ireno, Marjana Jakše iz Stranske vasi -

OBJAVE - RAZPISI

Obvestilo strankam

KARLO SMID, frizer in brivec v Novem mestu, obvešča svoje stranke, da s 30. aprilom ukinja brivsko stroko zaradi preureditve lokala v damski salon. Vsem svojim strankam čestita za praznik dela! Strankam v brivski stroki pa se za dosedanj obisk najlepše zahvaljuje!

Razpis službenih mest
ZDRAVSTVENI DOM NOVO MESTO sprejme v službo: zdravnika splošne prakse

za zdravstveno postajo Straža-Toplice,

medicinsko sestro za področje zdravstvene postaje Straža-Toplice,

babico za področje zdravstvene postaje Straža-Toplice,

babico za področje Novega mesta,

bolničarko za ambulantno v Novem mestu.

Pogoji: ustrezna strokovna izobrazba in nekaj prakse. Stanovanje po dogovoru.

TRGOVSKO PODJETJE

»PETROL« - Ljubljana skladišče NOVO MESTO

sprejme takoj ali po dogovoru

več TRGOVSKIH POMOČNIKOV(-IC)

za bencinska servisa v Novem mestu in na Otočcu. Plača po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.

Interesenti naj se osebno zgledajo pri »Petrolu«, skladišče Novo mesto, Kurirska pot 7. S seboj naj prinesejo lastnoročno napisano prošnjo.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: Miha Novesl, kmetovalec iz Ribnice, je padel s kozolca in dobil notranje poškodbe; Franc Ribič, uslužbenec s Senovega, je padel z mopedom in si poškodoval glavo; Draga Smaguc, kmetovalec iz Rože, je povzročil avtomobilni ter prizadejal poškodbe po glavi; Anton Kralj, sin kmetovalec iz Celine, se je ušel v levo roko; Anton Gorjup, delavec iz Mrtnih sel, je padel po stopnicah in si poškodoval levo koleno; Silvo Ogočev, sin rudarja iz Piršenbrega, si je pri padcu poškodoval levo nogo; Martin Vogrin, zidar iz Laz, je padel z obzidja in dobil notranje poškodbe; Ljudmila Stefančič, delavka iz Leskoveca, je padla v stanovanju in si poškodovala hrbtenico.

NABIRAJTE ZDRAVILNA ZELIŠČA!

Cvet: malih marjetic (250 dinarjev), črna trna (450 din), glaga (400 din).

Korenine: bodeče neže-kompave (250 din), sladkih korenin (200 din), trobentice (150 dinarjev), regrata, samo rume-nega (150 din), repinca (80 dinarjev), angelike-gozdnega korena (200 din), cikotke (100 dinarjev), medvedovih tac (200 dinarjev), velikega divjega kaneža (300 din), malega divjega kaneža (600 din), srčne moči (200 din).

Lubje: češminovih korenin (420 din), češminovih palic (75 dinarjev), krhlike (100 din).

Razno: gomolje kukavice (1000 dinarjev).

Odkupujejo tudi druge rastline. Pojasniti in navodila za nabiranje dobite pri vasi za drugi ali direktno pri GOSADU, skladišče Novo mesto, Slakova ulica 8.

Samopostrežna trgovina »DOLENJKE« je odprta!

26. aprila je bila v Novem mestu odprta nova samopostrežna trgovina za speceri-je, delicatise in steklenične pijače. Predsednik DS tov. Henrik Uhan je po krajšem nagovoru v navzočnosti kolektiva prerezal vrstico in predal ključne poslovdj. Preureditev lokala in nova, sodobna oprema sta veljali okoli 14 milijonov dinarjev. Trgovino so takoj po otvoritvi napolnili potrošniki, ki so hoteli nakupovat.

PRIHODNJA ŠTEVILKA

Dolenjskega lista bo izšla zaradi prvomajskega oddiha v tiskarni v četrtek, 9. maja 1963.

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brežice, Crnomelj, Metlika, Novo mesto, Sevnica, Trebnje in Videm-Krško

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnjak (glavni in odgovorni urednik), Rja Bačar, Miloš Jakopec, Drago Kastelic in Ivan Zoran

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 20 din - Letna naročnina 900 din, polletna 450 din; plačljiva je vnaprej. Za tuzemstvo 1900 din - Tekoči račun pri podružnici NB v Novem mestu: 606-11-008-9 - NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 - Poštni predal 33 - Telefon 21-227 - Rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKAR: Casopisno podjetje »DELO« v Ljubljani